

Dennis Grynnerup og Naja Fuglsang-Damgård

BLIV KLAR

TIL PRØVE I DANSK 3

KUB LGV

Praxis

INDHOLD

Kapitel 1 – Arbejde	3
Bliv klar	4
Læseforståelse delprøve 2A.....	6
Læseforståelse delprøve 2B.....	16
Skriftlig fremstilling delprøve 1	23
Skriftlig fremstilling delprøve 2A.....	29
Skriftlig fremstilling delprøve 2B.....	36
Mundtlig kommunikation delprøve 1	47
Mundtlig kommunikation delprøve 2	54
Kig tilbage.....	62
 Kapitel 2 – Ligestilling.....	 63
Bliv klar	64
Læseforståelse delprøve 2A.....	66
Læseforståelse delprøve 2B	77
Skriftlig fremstilling delprøve 1	84
 Kapitel 3 – Uddannelse	 127
Bliv klar	128
Læseforståelse delprøve 2A.....	130
Læseforståelse delprøve 2B	139
Skriftlig fremstilling delprøve 1	147
Skriftlig fremstilling delprøve 2A.....	154
Skriftlig fremstilling delprøve 2B	161
Mundtlig kommunikation delprøve 1	168
Mundtlig kommunikation delprøve 2	174
Kig tilbage.....	183

Strategi

Video

Lyd

Bliv klar – til Prøve i Dansk 3

Dennis Grynnerup og Naja Fuglsang-Damgård

© Praxis 2021 (Oprindeligt udgivet på Alfabeta 2020)

Mekanisk, fotografisk, elektronisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele heraf er kun tilladt efter Copy-Dans regler.

Forlagsredaktion: Helene Deden, Rettigheder: Frederikke Carlsen, Illustrationer fra Prøve i Dansk 3: Niels Roland.

Foto s. 79: Finn Frandsen / Politiken / Ritzau Scanpix. Stillfotos s. 51, 118, 171: Maj-Britt Boa. Øvrige fotos: Shutterstock

Tryk: Specialtrykkeriet – 1. udgave, 2. opdag 2021 (Der er foretaget enkelte rettelser i dette 2. opdag).

Forlaget har forsøgt at finde og kontakte eventuelle rettighedshavere, som kan tilkomme royalty i henhold til ophavsrettsloven. Skulle der imod forventning være rettighedshavere, som måtte have krav på vederlag, vil forlaget udbetaale et sådant, som om aftale var indgået.

ISBN: 978-87-636-0769-8

praxis.dk

www.alfabetadigital.dk

Kapitel 1

ARBEJDE

Hvad lærer jeg i kapitel 1?

I kapitel 1 lærer du bl.a.:

1. om forskellige temae, der relaterer til arbejde: udenlandsk arbejdskraft, uskrevne regler på det danske arbejdsmarked, fleksibilitet på arbejdspladsen, ledighed blandt nyuddannede, frivilligt arbejde, stress, sygefravær og pensionsalder.
2. hvordan du laver læseforståelsesopgaverne 2A og 2B til Prøve i Dansk 3.
3. hvordan du laver skriveopgaverne til Prøve i Dansk 3.
4. hvordan du laver en god præsentation af et emne, der relaterer til arbejde.
5. hvordan du beskriver et billede med situationer, der relaterer til arbejde.
6. relevante strukturer og ord/udtryk til at beskrive, forklare, udtrykke synspunkter, begrunde, uddybe, eksemplificere, argumentere og vurdere.

BLIV KLAR

● Opgave 1

Arbejd sammen i par. Se på kapitlets temaer i boksene. Tal om, hvad I ved om temaerne. Tilføj nogle ord, som I associerer med hvert tema. Se eksemplet.

● Opgave 2

Tal sammen i klassen. Snak om, hvad I ved om temaerne i opgave 1, og hvilke ord I har skrevet. Tilføj dine klassekammeraters ord.

● Opgave 3

Mens du arbejder med kapitlet om arbejde, skal du selv indsamle relevante informationer og ord om kapitlets temaer. Til det formål kan du tale med andre (fx dine kolleger, dine venner eller frivillige), se tv-programmer, lytte til podcasts, læse artikler og bøger samt søge informationer på nettet. Her kan du fx bruge:

www.dr.dk

www.tv2.dk

www.jp.dk

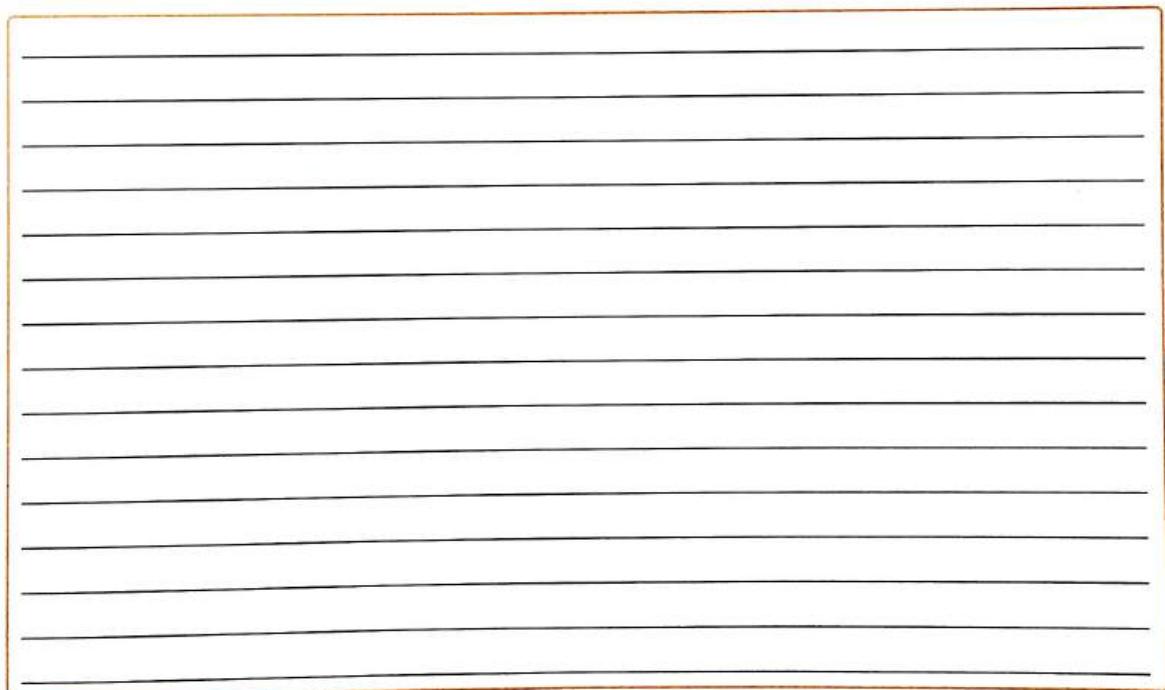
www.politiken.dk

www.berlingske.dk

www.danmarksstatistik.dk

www.avisen.dk

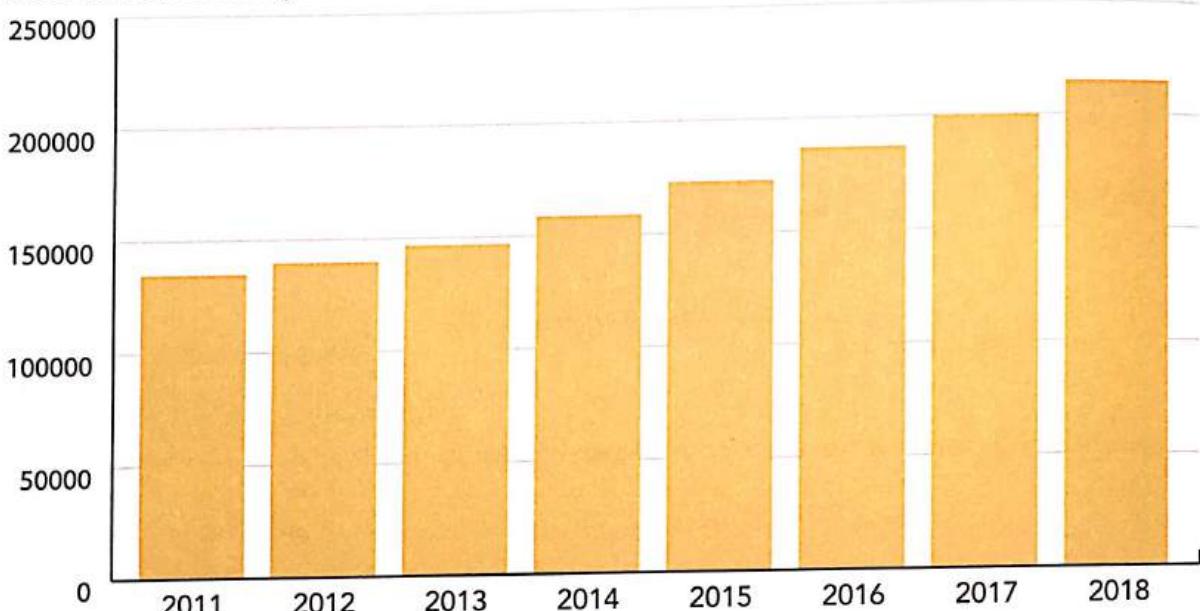
Skriv stikord i boksen. Tal hver uge med dine klassekammerater om, hvad du selv har lært.

BLIV KLAR**Opgave 4**

Arbejd sammen i par. Se på diagrammet. Det viser antallet af fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere i Danmark i perioden 2011-2018. Beskriv kort hovedtrækkene i diagrammet.

Antal fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere i Danmark

Kilde: Dansk Metal

Opgave 5

Læs spørgsmålene 1-7. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord.

- Flere og flere mennesker vælger at bo og arbejde i udlandet. Hvilke årsager kan der være til det?
- Nogle udlændinge vælger at bo og arbejde i Danmark fremfor i andre lande. Hvilke årsager kan der være til det?
- Hvilke udfordringer kan der efter din mening være for udlændinge ved at bo og arbejde i Danmark?
- Hvilken betydning kan det have for ens faglige og personlige udvikling, at man vælger at bo og arbejde i et andet land, fx Danmark?
- Flere danske virksomheder bruger engelsk som arbejdssprog. Alligevel vælger mange udlændinge, der arbejder i Danmark, at lære dansk. Hvilke årsager kan der være til det?
- Hvilken betydning tror du, det kan have for de udenlandske medarbejdernes relationer til deres danske kolleger, at de lærer at tale dansk?
- Hvilke råd vil du give andre udlændinge, der overvejer at bo og arbejde i Danmark?

● Opgave 6

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om spørgsmålene 1-7 i opgave 5.

Strategi: Find forskellige måder at udtrykke samme betydning på.

Læseforståelse delprøve 2A er en multiple choice-opsætning med 2 tekster og 7 spørgsmål. Til hvert spørgsmål skal du vælge den rigtige af 3 svarmuligheder (A, B eller C). For at finde det rigtige svar skal du kunne identificere forskellige måder at udtrykke den samme betydning på. De nøgleord, der bliver brugt i spørgsmålene og svarmulighederne, er nemlig ikke de samme, som bliver brugt i teksten. Start med at understrege nøgleordene i spørgsmålene og svarmulighederne. Overvej samtidig, hvordan man kan udtrykke dem på en anden måde. Læs derefter teksterne, og find det rigtige svar.

● Opgave 7

Læs spørgsmålene 1-5, de rigtige svarmuligheder og tekstdragene. Understreg de ord/udtryk, der betyder det samme. Se eksemplet 0.

0. Hvad var ifølge teksten den mest afgørende grund til, at Maria valgte at søge job i Danmark?

- B. Det kunne bidrage til både faglig og personlig udvikling.

Jeg ville gerne styrke mine kompetencer indenfor mit felt. Desuden syntes jeg, det ville være godt for mig som menneske at komme ud af min komfortzone. Jeg tænkte, at det kunne et job i udlandet være med til – og derfor besluttede jeg at lede efter et job i Danmark.

1. Hvad ønsker en del af det danske erhvervsliv ifølge teksten, at der sker politisk?

- A. At der bliver skabt bedre muligheder for hente udenlandske medarbejdere.

Flere virksomheder efterlyser lovgivning, der gør det nemmere at rekruttere arbejdskraft fra bl.a. asiatiske lande. Fx at man fjerner bureaucrati, som gør det svært for arbejdsgiverne at bruge udenlandsk arbejdskraft.

2. Hvad er ifølge teksten den afgørende årsag til, at udenlandske medarbejdere lærer dansk?

- C. Det er vigtigt af sociale grunde.

En del danske virksomheder er internationale arbejdspladser. Her foregår al jobrelateret kommunikation på engelsk. Så ansatte, der kommer fra andre lande, kan fint begå sig. Men det kan være svært at klare sig i fritidsklubben, med danske venner, naboer eller kolleger til arrangementer såsom sommerfester og julefrokoster, hvor samtalerne oftest foregår på dansk. Så mange udlændinge tilmelder sig undervisning på en sprogskole.

3. Hvilket af følgende udsagn om højuddannede udlændinge passer med det, der står i teksten?

- B. De er en stor økonomisk gevinst for samfundet.

De højt kvalificerede udenlandske medarbejdere øger den samlede velstand i Danmark. De er nemlig ofte i landet, mens de er erhvervsaktive. Når de ikke længere arbejder, rejser de hjem til deres hjemlande. Med andre ord befinner de sig i landet i de perioder af deres liv, hvor de bidrager mest til de offentlige kasser. Og hvor de gør mindre brug af offentlig forsorgelse og serviceydelser.

4. Hvilke af følgende udsagn om virksomheders integration af udenlandske medarbejdere på arbejdspladsen passer med det, der står i teksten?

- C. Sprogbarrierer er en udfordring.

I mange virksomheder, der bruger udenlandsk arbejdskraft, er arbejdssproget engelsk. Men dansk er ikke uden betydning. Flere virksomheder oplever således, at manglende danskkundskaber har konsekvenser for de udenlandske medarbejdernes trivsel. Det gør det nemlig svært for dem at danne sociale relationer. De har et behov for dansk for at kunne klare sig i hverdagen, fx når de sidder ved bordet i kantinen.

5. Hvad viser en ny undersøgelse ifølge teksten?

- A. International rekruttering er voksende og har høj prioritet.

I en ny undersøgelse giver danske virksomheder udtryk for, at det er meget vigtigt for dem at tiltrække og fastholde udenlandsk arbejdskraft. Således svarer langt de fleste af dem, at de har stort fokus på at tiltrække og fastholde udenlandske medarbejdere. Ligeledes siger over 60 % af virksomhederne, at de forventer at ansætte flere udenlandske medarbejdere om ét år. Ingen af dem forventer derimod, at antallet af udenlandske medarbejdere vil falde i de kommende år.

● Opgave 8

Arbejd sammen i par. Tal om opgave 7. Snak om, hvilke ord/udtryk der betyder det samme i spørgsmålene/svarmulighederne og tekstuddragene.

PRØV

● Opgave 9

Læs teksterne *Mange højtuddannede østeuropæere vælger Danmark* og *Højtuddannede indvandrere er en god forretning*. Der er 7 spørgsmål til de to tekster. Til hvert spørgsmål er der tre svarmuligheder: A, B og C. Sæt kryds ved det rigtige svar. Sæt kun ét kryds ved hvert spørgsmål.

Spørgsmål til tekst 1

1. Hvad er en væsentlig årsag til, at Petr Havel og Paulina Cuhra kan få arbejde, hvor i verden de vil?

- A. De har begge to erfaring med at arbejde i andre kulturer end deres egen.
- B. De er begge to meget fleksible, hvad angår arbejdstider og arbejdssteder.
- C. Der er et behov for arbejdskraft med deres faglige indsigt og kvalifikationer overalt i verden.

2. Hvad er en afgørende grund til, at Paulina Cuhra godt kan lide ledelsesstilen på de danske arbejdspladser?

- A. Lederne lytter til de højtuddannede medarbejdere og lader dem bruge deres kompetencer.
- B. Lederne taler til de højtuddannede medarbejdere på en formel og respektfuld måde.
- C. Lederne er gode til at planlægge de højtuddannede medarbejdernes opgaver for dem.

3. Hvilket udsagn beskriver bedst Petr Havels fremtidsplaner?

- A. Han er sikker på, at han vil blive i Danmark.
- B. Han regner med at rejse tilbage til sit hjemland.
- C. Han overvejer, om han vil blive i Danmark.

Spørgsmål til tekst 2

4. Hvad er ifølge teksten en af grundene til, at Danmark får brug for at importere højtuddannede arbejdskraft i fremtiden?

- A. Mange veluddannede unge forlader Danmark for at arbejde i udlandet.
- B. En del højtuddannede ældre stopper med at arbejde.
- C. Færre unge tager en videregående uddannelse inden for de tekniske fag.

5. Hvad afgør ifølge teksten, hvilke højtuddannede udenlandske medarbejdere der bliver den bedste forretning for det danske samfund?
 - A. Om de kommer fra et vestligt eller et ikkevestligt land.
 - B. Om de har partner og børn med til Danmark.
 - C. Om de har ingeniør- eller it-kompetencer.
6. Hvad er ifølge Wendy Larsen et vigtigt argument for, at danske virksomheder skal ansætte og fastholde højtuddannede udenlandske medarbejdere?
 - A. De er med til at styrke virksomhedernes position på det globale marked.
 - B. De er med til at ændre de danske medarbejderes syn på udlændinge i en positiv retning.
 - C. De er med til at højne arbejdsmoralen blandt de danske medarbejdere.
7. Hvad kan virksomheder og politikere ifølge Wendy Larsen for eksempel gøre for at få flere højtuddannede udlændinge til at vælge at arbejde i Danmark?
 - A. Informere dem bedre om mulighederne for at modtage offentlige ydelser.
 - B. Informere dem bedre om de skattefordele, de har som udlændinge.
 - C. Informere dem bedre om de gode muligheder, danske medarbejdere har, for at have tid til andet end at arbejde.

Tekst 1: Mange højtuddannede østeuropæere vælger Danmark

I løbet af de sidste par årtier er der kommet mere end 6.000 højtuddannede østeuropæiske indvandrere til Danmark. Blandt dem er Paulina Cuhra og Petr Havel. Hun er energi-ingeniør, og han er it-specialist. De er begge fra Tjekkiet, og de kunne nemt finde relevant og spændende arbejde i hjemlandet eller mange andre steder i verden. Der er nemlig en global efterspørgsel på folk med deres erfaring og uddannelsesmæssige baggrund. Men Paulina og Petr har valgt at arbejde i Danmark.

"Jeg har fået flere gode jobtilbud i Tjekkiet, men ingen tjekkisk arbejdsgiver kan tilbyde mig den samme gode balance mellem arbejdsliv og privatliv, som jeg har i Danmark. Derudover har min danske arbejdsgiver meget stor tillid til, at jeg laver mine arbejdsopgaver godt og til tiden. Hvis jeg for eksempel skal til lægen i arbejdstiden, så gør jeg det bare. Det er helt specielt for Danmark," siger Paulina Cuhra.

Den 35-årige energi-ingeniør arbejder for en stor vindmølleproducent, hvor hun er ansvarlig for en række internationale udviklingsprojekter. Hun har indtil videre været i Danmark i 8 år, og hun er efterhånden kommet til at elske den danske arbejdsmarkedskultur.

"I Danmark er forholdet mellem ledelse og ansatte meget ligeværdigt. På mit job drikker cheferne for eksempel kaffe med de ansatte i pauserne, og alle er på fornavn med hinanden. Hvis jeg får en god idé, kan jeg gå direkte til min chef og sige: 'Thomas, Jeg har en idé...' Jeg oplever, at jeg bliver hørt, og det er supermotiverende! Derudover synes jeg, at jeg har rigtig gode muligheder for at vise, hvad jeg kan fagligt. Det er meget vigtigt for mig. Jeg ved, at mange af mine højtuddannede kollegaer har det på samme måde."

Der bliver flere og flere højtspecialiserede udlændinge som Paulina Cuhra i danske virksomheder. Ifølge Danmarks Statistik blev antallet faktisk tredoblet fra 2014-2017. En af de højtuddannede udlændinge, der er kommet til Danmark i løbet af de seneste år, er en anden tjekke, Petr Havel. Han er specialist i digitaliseringsprocesser og leder en række it-udviklingsprojekter for en stor dansk virksomhed. Da han har mere end 15 års erfaring i it-branchen, kunne han få et godt job i de fleste lande. Han besluttede dog at sige ja, da hans nuværende arbejdsgiver tilbød ham et job i Aarhus.

"Som barn var jeg på sommerferie i Danmark, og jeg elskede det bare. Så da jeg blev spurgt, om jeg kunne tænke mig at komme til Aarhus og arbejde, var jeg ikke i tvivl. Selvfølgelig kunne jeg det," fortæller Petr Havel og fortsætter: "Måske bliver jeg her, hvis jeg bliver spurgt om det. Jeg har ikke besluttet mig endnu, men jeg tænker meget på det. Jeg kan rigtig godt lide at være her. Det er et dejligt land med en masse flinke mennesker og en god stemning."

I modsætning til Petr Havel er Paulina Cuhra ikke i tvivl. Hun vil blive i Danmark. For det første har hun kæreste og venner i Esbjerg. For det andet kan hun nemt rejse til Tjekkiet, hvis hun får lyst til at besøge sin familie. Endelig elsker hun sit arbejde. "Så min fremtid er i Danmark," siger hun. "Jeg har truffet mit valg."

Tekst 2: Højtuddannede indvandrere er en god forretning

Dansk økonomi står over for store udfordringer. Der kommer nemlig flere børn, der skal passes. Og flere ældre, der skal plejes. Samtidig forlader mange arbejdsmarkedet for at gå på pension – deriblandt et større antal højtkvalificerede medarbejdere. Der bliver således brug for flere penge til at betale for velfærdsydeler, men færre personer i arbejde til at betale den skat, som skal finansiere ydelserne. For at betale for det øgede offentlige forbrug, er det derfor nødvendigt med økonomisk vækst i den private sektor. Men hvis de private virksomheder skal skabe vækst, har de brug for mere højtspecialiseret arbejdskraft som fx ingeniører og it-specialister. Og de er en mangelvare i dagens Danmark, selvom flere unge vælger disse uddannelser i dag end for få år siden.

En mulig løsning på problemet er at rekruttere højtuddannet arbejdskraft fra udlandet. Ifølge en analyse fra Dansk Industri (2016) kan der dog være både fordele og ulemper ved den løsning. På den ene side vil højtuddannede udlændinge bidrage til samfundsøkonomien ved at betale skat. På den anden side vil de være en udgift for det danske samfund, når de og deres familier bruger det danske sundhedsvæsen; sender deres børn i daginstitutioner og skoler; når de modtager overførselsindkomster i forbindelse med arbejdsløshed og barsel, eller når de får udbetalt børnetilskud og SU. Spørgsmålet er derfor, om

fordelene opvejer ulemperne. Er højtuddannede indvandrere og deres familier en god forretning for Danmark, eller er de det ikke?

Analysen viser, at det er de. Enlige højtuddannede medarbejdere bliver således i gennemsnit 5½ år i Danmark. I løbet af deres ophold bidrager de hver især med omkring 720.000 kr. til de offentlige finanser. Højtuddannede med familie bliver her i længere tid – i gennemsnit 10 år. Deres bidrag til samfundsøkonomien er på næsten 2,2 mio. kr. per person. Med andre ord er de højtuddannede indvandrere og deres familier klart en god forretning for det danske samfund. Også selvom de bruger det danske velfærdssystem. De ydels, de modtager fra den danske statskasse, betaler de nemlig tilbage i form af skat.

Wendy Larsen arbejder med rekruttering af globalt talent hos en stor dansk virksomhed. Hun påpeger, at højtuddannede medarbejdere og specialister fra udlandet ikke kun er attraktive for Danmark, fordi de betaler skat.

"De udenlandske medarbejdere bidrager med viden og kompetencer, som flere og flere af vores virksomheder er afhængige af for at stå stærkt i den internationale konkurrence," siger hun og tilføjer: "Derfor skal vi være bedre til at tiltrække dem, byde dem velkommen og få dem til at blive i Danmark." Ifølge Wendy Larsen mangler vi især kvalificerede medarbejdere indenfor de tekniske og naturfaglige områder. Men hvis vi skal have flere ingeniører og it-specialister til Danmark, skal virksomheder og politikere blive bedre til at brande Danmark som karriereland, mener hun.

"Skatten er høj i Danmark, men vi har faktisk nogle af de ting, som de udenlandske talenter efterspørger," siger hun og fortsætter: "Vi har gode karrieremuligheder. Vi har høje lønninger. Vi har et sikkert samfund, hvor man trygt kan etablere en familie. Vi har en god balance mellem arbejde og privatliv. Det er der især mange børnefamilier, der sætter pris på. Og så har vi en uformel tone, et fladt hierarki og medbestemmelse på vores arbejdspladser. Det er noget, som mange højtuddannede udlændinge finder attraktivt. Så det er dén historie, vi skal i gang med at fortælleude i verden."

ARBEJD VIDERE

Opgave 10

En af udfordringerne for udlændinge, der arbejder på danske arbejdspladser, kan være de uskrevne regler. Det er forventninger eller normer for adfærd, som ikke er skrevet ned eller bliver sagt. Nedenfor er der nogle eksempler på uskrevne regler. Arbejd sammen i par. Vælg nogle af reglerne. Tal om, hvorfor det er vigtigt, at udlændinge kender og følger dem. Brug sproghjælpsboksen.

Vær tilbageholdende i begyndelsen.

Del din viden med dine kollegaer.

Deltag i det sociale samvært.

Forstå ironi og humor.

Kend den flade ledelsesstruktur.

Spis frokost med dine kolleger.

Lær at håndtere ris og ros.

Hils på dine kolleger, når du kommer og går.

Lær kunsten at samarbejde.

Vær hjælpsom og solidarisk.

Spørg, hvis du er i tvivl.

Husk, din chef ikke er din ven.

Vær fleksibel og omstillingsparat.

Vær selvstændig.

Vær synlig på din arbejdsplads.

Tal dansk på jobbet.

Vær innovativ og nytænkende.

Overhold mødetider og dine aftaler.

Kilde: Mehmet Yüsekaya (2007): *Uskrevne regler på det danske arbejdsmarked*, People's Press.

Sproghjælp

- Det er vigtigt at ..., for så ...
- Det er vigtigt at ..., for ellers ...

● Opgave 11

Arbejd sammen i par. Tal om, hvad virksomheder kan gøre for at sikre en god integration på arbejdspladsen, fx mentorordninger eller danskundervisning.

● Opgave 12

Der er i de senere år kommet mere og mere udenlandsk arbejdskraft til Danmark. Men på danske arbejdspladser er der nogle uskrevne regler. Det er vigtigt for medarbejdere fra andre lande at kende, forstå og følge reglerne, hvis de skal trives og fungere på arbejdspladsen. I listen nedenfor er der nogle eksempler.

Uskrevne regler på danske arbejdspladser:

- Vær tilbageholdende i begyndelsen
- Deltag i det sociale samvær
- Overhold mødetider og dine aftaler
- Spørg, hvis du er i tvivl
- Tal dansk på jobbet
- Del din viden med dine kolleger

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Fortæl kort, hvorfor du valgte at flytte til Danmark.
- Kommenter en eller to af de uskrevne regler fra listen.
- Vurder, hvilke fordele og ulemper der kan være ved at bo og arbejde i et andet land end ens hjemland.

Du skal skrive mindst 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal udgøre cirka 50 % af teksten.

Du kan bruge strukturen i skemaet på næste side til at hjælpe dig med at organisere teksten. Start med at brainstorme ideer til hvert af tekstens afsnit. Skriv stikord i skemaet.

Fortæl	I de seneste år er der kommet flere og flere udlændinge til Danmark for at bo og arbejde. Selv valgte jeg at flytte til landet, fordi ...
Kommenter	Når man er udenlandsk medarbejder på en dansk arbejdsplads, er der nogle uskrevne regler, som er vigtige at kende og forstå. En regel er, at ...
Vurder fordele	Der kan være både fordele og ulemper ved at bo og arbejde i et andet land end ens hjemland. En fordel er, at ... En anden fordel kan være, at ...
Vurder ulemper	På den anden side kan der også være nogle ulemper. Den største ulempe er, at ... En anden ulempe kan være, at ...

● Opgave 13

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Giv hinanden ideer til, hvad I kan skrive i teksts afsnit.

BLIV KLAR

Opgave 14

Læs spørgsmålene 1-4. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord.

1. Nogle danske arbejdsgivere giver deres ansatte mulighed for fleksid. Dvs. at de ansatte skal arbejde et fastsat antal timer om dagen, ugen eller måneden, men at de selv i nogen grad kan tilrettelægge deres arbejdstid. Hvilke årsager kan der være til, at arbejdsgivere tilbyder fleksitidsordninger til deres ansatte?
2. Hvilke fordele og ulemper kan der være ved, at de ansatte selv kan være med til at tilrettelægge, hvornår de vil arbejde? For de ansatte selv? For virksomheden?
3. Nogle danske arbejdsgivere giver deres ansatte mulighed for at arbejde hjemmefra. Hvilke årsager kan der være til det?
4. Hvilke fordele og ulemper kan der være ved, at de ansatte kan arbejde hjemmefra? For de ansatte selv? For virksomheden?

Sproghjælp

- Jeg tror, det kan skyldes, at ...
- Jeg tror, at en årsag kan være, at ...
- Jeg tror, at den vigtigste fordel er, at En anden fordel kan være, at ...
- Jeg tror, at det er en ulempe, at En anden ulempe kan være, at ...

Opgave 15

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om spørgsmålene 1-4 i opgave 14. Brug sproghjælpsboksen.

Strategi: Læs først hele teksten. Overvej, hvilke ord der kunne mangle, mens du læser. Læs derefter omhyggeligt omkring tekstens huller, og vælg det rigtige ord/udtryk. Læs til sidst teksten med de indsatte ord/udtryk.

Læseforståelse delprøve 2B er en hultekst med 8 fjerne ord. I opgaven skal du vælge det ord/udtryk (A, B, C eller D), der passer i tekstens huller. Det er vigtigt, at du har en god forståelse af teksten, før du begynder at indsætte de manglende ord. Derfor skal du starte med at læse og forstå hele teksten. Overvej samtidig, hvilke ord/udtryk der kunne mangle. Læs derefter omhyggeligt omkring tekstens huller, og vælg det rigtige ord/udtryk. Læs til sidst teksten igen med de indsatte ord for at tjekke, om du har lavet fejl.

● Opgave 16

Arbejd sammen i par. Læs de korte tekster 1-6, men se ikke på svarmulighederne i opgave 17. Snak om, hvilke ord/udtryk der kunne mangle i hver tekst.

1. De nye digitale teknologier har haft stor betydning for ... af den fleksible arbejdsplads. Hvis man har en computer og internetadgang, er det i dag muligt at arbejde produktivt, uanset om man sidder derhjemme eller på kontoret. Og det er der flere og flere, der gør.
2. Den fleksible arbejdsplads har både fordele og ulemper. På den ene side får medarbejderne en bedre balance mellem arbejde og fritid og bliver mere produktive. På den anden side ... de at føle sig pressede af, at arbejdstid og fritid flyder sammen.
3. Nogle forskere tror, at folk vil søge mod kontorerne igen og foretrække at arbejde derfra. Det er ... vigtigt for de fleste medarbejdere at have en primær base for deres arbejde udenfor hjemmet, hvis de skal undgå at gå ned med stress.
4. Nogle forskere peger på, at man ikke skal ... det at have kollegaer at tale med ansigt til ansigt. Det skaber nemlig som regel en positiv dynamik, som man ikke oplever, hvis man sidder alene og arbejder hjemme i køkkenet.
5. I de åbne kontorlandskaber, som findes på mange virksomheder, kan der være mange forstyrrelser. Mange medarbejdere finder det ... meget forstyrrende, at nogle kolleger taler i telefon, når de har brug for at koncentrere sig. Det kan være en årsag til, at nogle foretrækker at arbejde hjemmefra.
6. Der er nogle fag, hvor det ikke er muligt at skabe en arbejdsplads, hvor medarbejderne arbejder hjemmefra – bl.a. fordi ... ikke tillader det. Det gælder for eksempel sygeplejerskefaget. Pleje og behandling af patienter skal jo normalt stadigvæk foregå dér, hvor patienterne fysisk befinner sig. Dvs. på hospitalet eller på klinikken.

● Opgave 17

Læs de korte tekster 1-6 i opgave 16 igen. I hver tekst mangler der et ord/udtryk. Sæt kryds ved det rigtige ord/udtryk (A, B, C eller D), der passer i teksten.

	A	B	C	D
1	udbredelsen	fravalget	kritikken	afskaffelsen
2	opnår	undgår	risikerer	plejer
3	dog	følgelig	omvendt	nemlig
4	værdsætte	undervurdere	tilvælge	overvurdere
5	eksempelvis	derimod	imidertid	dermed
6	omkostningerne	tidspresset	kompetencerne	arbejdsopgaverne

PRØV

● Opgave 18

Læs teksten *Flere og flere danskere har fleksibelt arbejde*. Overvej, om du har nogle ideer til, hvilke ord der er fjernet. Se ikke på svarmulighederne på side 19.

Flere og flere danskere har fleksibelt arbejde

Fremitidens arbejdsplads er (0) ... Medarbejderne kommer selv til at bestemme, hvor og hvornår de er på arbejde. Sådan har arbejdsmarkedsforskere sagt i mange år. Men hvor langt er vi egentlig nået?

Internationale undersøgelser viser, at man i Danmark har en høj grad af fleksibilitet, hvad angår arbejdstid og arbejdssted. Når man sammenligner med andre lande, ligger Danmark (1) ... på førstepladsen. Typisk svarer omkring 33 procent af de adspurgte danskere nemlig, at de har et job med fuld fleksibilitet med hensyn til arbejdstid og -sted. På europæisk plan er tallet derimod kun cirka 17 procent.

Arbejdsmarkedsforsker Frede Thomassen bekræfter tendensen mod større og større fleksibilitet på arbejdsmarkedet: "Der et stigende antal danske virksomheder, hvor medarbejderne arbejder et varierende antal timer om ugen afhængigt af, hvor meget arbejdskraft virksomhederne har brug for," siger han og fortsætter: "(2) ... er der flere og flere danske arbejdspladser, hvor man kan flytte arbejdet til om aftenen eller weekenden. For eksempel hvis man har brug for tid til et sygt barn eller en privat aftale. Jeg tror derfor, at den typiske arbeudsuge, hvor arbejdstiden ligger fast fra mandag til fredag fra 8 til 16, vil (3) ... i Danmark."

Frede Thomassen tilføjer: "I Danmark er der samtidig en tendens til fleksibilitet i forhold til det (4) ... arbejdssted. Én dag arbejder man for eksempel på kontoret, den næste dag derhjemme og den tredje dag på café med en kollega. Alt tyder på, at der fremover vil være flere og flere medarbejdere, som udfører deres arbejde andre steder end på selve arbejdspladsen."

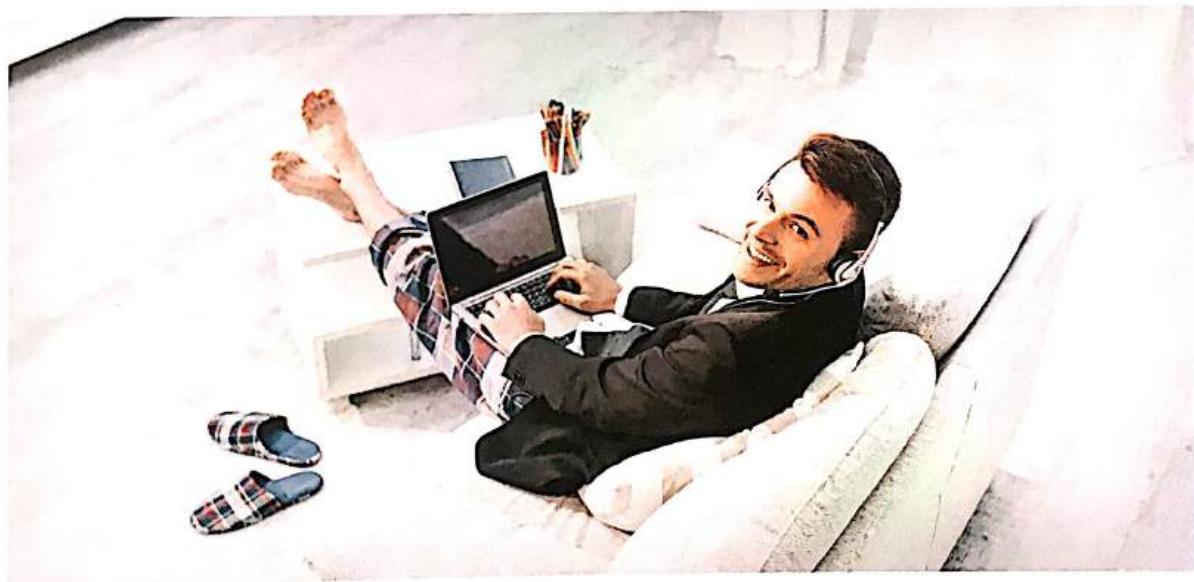
Vivi Albrechsen er udviklingskonsulent i en stor dansk softwarevirksomhed. Hun er enig med Frede Thomassen. Hun peger på, at vi allerede har (5) ... til at give endnu flere medarbejdere et fleksibelt arbejdsliv. For eksempel har vi jo i dag både mobiltelefoner og bærbare computere. De gør det (6) ... at udføre mange arbejdsopgaver online. Det betyder, at medarbejderne kan lave deres arbejde når som helst og hvor som helst. Mange flere virksomheder burde (7) ... de digitale teknologier, mener hun. For det ville betyde, at mange flere danskere ville kunne få fleksibilitet på jobbet.

"Vi ved fra tidligere undersøgelser, at det især er de største virksomheder, som tilbyder fleksibilitet til medarbejderne. Derimod er der mange små og mellemstore virksomheder, som ikke er klar til at lade deres medarbejdere bestemme, hvor og hvornår de vil arbejde. Det er synd for både virksomhederne og medarbejderne. For fleksible arbejdsforhold skaber gladere og mere produktive medarbejdere. Den gammeldags "8-16-model" er derimod (8) ... stress," siger Vivi Albrechsen og forklarer: "Det er hårdt for folk, når deres arbejdsopgaver skal udføres på bestemte tidspunkter."

Opgave 19

Læs teksten Flere og flere danskere har fleksibelt arbejde. Sæt kryds i skemaet ved det ord eller udtryk A, B, C eller D, der passer i hullerne i teksten. Se eksemplet 0.

	A	B	C	D	
0	fleksibel	X	ensrettet	topstyret	målrettet
1	tværtimod		desværre	derimod	faktisk
2	Hermed		Desuden	Derfor	Alligevel
3	forsvinde		prioriteres	forblive	fastholdes
4	midlertidige		trygge	stressende	fysiske
5	ideologien		energien	teknologien	indsigten
6	muligt		sikkert	vigtigt	morsomt
7	stoppe med		kontrollere	udnytte	genbruge
8	en følge af		en årsag til	et middel mod	et svar på

ARBEJD VIDERE

● Opgave 20

Læs om de forskellige forhold, som kan have betydning for de ansattes tilfredshed på en arbejdsplads. Overvej, hvor vigtigt hvert af forholdene er for din egen tilfredshed. Hvorfor? Er der andre ting, der er vigtige for dig?

Meningsfuldhed i arbejdet

Fx ved at forstå, hvordan man bidrager til noget værdifuldt for kunderne, virksomheden eller samfundet.

Krav til arbejdet

Kravene til arbejdet skal være passende. Dvs. de må hverken være for høje eller for lave. Kravene skal også være tydelige og klare. Dvs. man ved, hvilke krav der stilles til én og ens arbejde.

Personalegoder

Der kan være mange forskellige former for personalegoder, fx fri firmabil eller telefon, en billig kantine, adgang til fitnessfaciliteter, kaffe/te, gratis computer og internet derhjemme, frukt- og frokostordninger, sociale arrangementer, julegaver.

Mulighed for faglig udvikling

Udvikling af faglige kompetencer kan fx ske gennem nye opgaver, uddannelse eller kurser.

Forudsigelighed

Når man har de rette informationer på det rette tidspunkt, fx om nye opgaver eller ændringer på arbejdspladsen.

Belønning

Man kan blive belønnet på mange måder: løn, bonus, forfremmelse, ros, respekt og anerkendelse.

Støtte

Man kan få støtte af både kolleger og ledere. Støtten kan være praktisk hjælp i forhold til arbejdsopgaver. Den kan også være psykologisk, fx i forhold til problemer eller stress.

Indflydelse på arbejdet

Det kan fx være, at man er med til at bestemme:

- hvordan arbejdet skal udføres
- hvem man arbejder sammen med
- hvor man arbejder
- hvornår man arbejder

● Opgave 21

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om, hvor vigtigt hvert af forholdene i opgave 20 er for jeres tilfredshed på en arbejdsplads.

● Opgave 22

Der er flere forhold, der kan have betydning for ansattes tilfredshed på en arbejdsplads. Nedenfor ses en liste med forskellige forhold.

Forhold, der kan have betydning for tilfredshed på en arbejdsplads:

- Meningsfuldhed i arbejdet
- Støtte fra kolleger og leder
- Forudsigelighed i arbejdet
- Klare og passende krav til arbejdet
- Mulighed for faglig udvikling
- Belønning (fx højere løn)

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Fortæl kort om en arbejdsplads, hvor du har været glad for at arbejde.
- Kommenter ét eller to af forholdene fra listen.
- På nogle arbejdspladser har de ansatte fleksibilitet, i forhold til hvor og hvornår de vil arbejde. Vurder, hvad fleksibiliteten kan betyde for de ansattes tilfredshed.

Du skal skrive mindst 200 ord. Besvarelsen af punkt 3 skal udgøre cirka 50 % af teksten.

Kilde: Prøve i Dansk 3 maj-juni 2015 (redigeret)

Du kan bruge strukturen i skemaet på næste side til at hjælpe dig med at organisere teksten. Start med at brainstorme ideer til hvert af tekstens afsnit. Skriv stikord i skemaet.

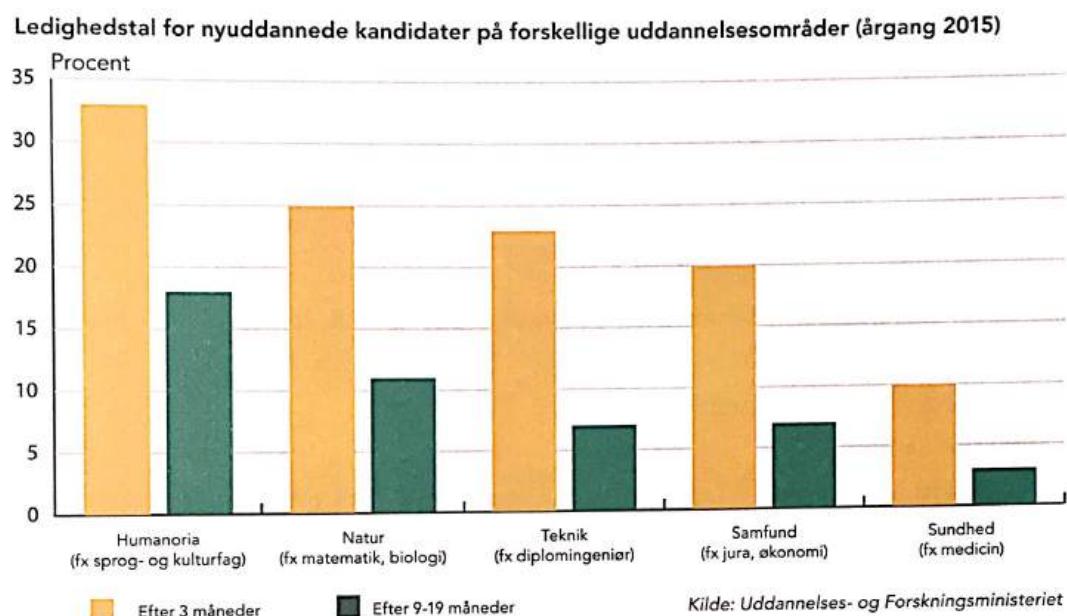
Fortæl	Jeg har arbejdet ... Jeg synes, det var en god arbejdsplads, fordi ...
Kommenter	Der kan være mange forhold på en arbejdsplads, der har betydning for de ansattes tilfredshed. Et forhold, der efter min mening er særligt vigtigt, er ...
Kommenter	Et andet forhold, der kan have stor betydning for de ansattes tilfredshed, er ...
Vurder	Muligheden for fleksibilitet i tilrettelæggelsen af arbejdstid og -sted har efter min mening ... betydning for de ansattes tilfredshed, fordi ...

● **Opgave 23**

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Snak om, hvilke ideer I har til tekstens afsnit.

BLIV KLAR**Opgave 24**

Arbejd sammen i par. Se på diagrammet. Det viser ledigheden for nyuddannede kandidater indenfor forskellige uddannelsesområder. Beskriv kort hovedtrækkene i diagrammet.

Opgave 25

Læs spørgsmålene 1-4. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord.

1. Ledigheden er større blandt humanister end blandt kandidater med andre uddannelser. Alligevel er der stadig mange, der tager en humanistisk uddannelse. Hvilke årsager kan der være til det?
2. Mener du, man skal vælge uddannelse ud fra interesse eller ud fra, hvad arbejdsmarkedet efterspørger? Hvorfor?
3. Det er gratis at tage en uddannelse i Danmark. Mener du, at akademikere derfor skal være villige til at tage ikke-akademiske jobs, hvis de har været ledige i en længere periode? Eller kan man som arbejdsløs akademiker tillade sig at sige nej tak til et job, fordi det ikke passer til ens uddannelse? Hvorfor/Hvorfor ikke?
4. Det er gratis at tage en uddannelse i Danmark. Mener du, at man som nyuddannet derfor også har en forpligtelse overfor samfundet til at tage et job, selvom man skal flytte langt? Hvorfor/Hvorfor ikke?

Opgave 26

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om spørgsmålene 1-4 i opgave 25.

PRØV

Strategi: Lav en plan for din tekst, inden du begynder at skrive. Brainstorm også ideer og ord.

Når du skal skrive, er det en god ide at arbejde i 3 faser: 1) før-skrivning, 2) skrivning og 3) efter-skrivning. Du kan tænke på skrivningen, som når man skal bygge et nyt hus. Først planlægger man byggeriet og finder ud af, hvilke materialer man skal bruge. Så bygger man. Til sidst gennemgår man huset for at kontrollere, om alt er i orden. Hvis der er nogle fejl og mangler, reparerer og udbedrer man dem. Du skal arbejde på samme måde, når du skal skrive. I den første fase, før-skrivning, skal du læse og forstå opgaven. Du skal også lave en plan og tænke over, hvad du vil skrive, og hvilke ord du vil bruge i teksten.

Opgave 27

Læs situationen og e-mailen. Du skal skrive et svar til Jakob. I dit svar skal du:

- Takke for hans e-mail.
- Komme ind på de understregede spørgsmål.
- Foreslå, at I mødes.

Brainstorm først ideer til, hvad du vil svare på de understregede spørgsmål. Skriv stikord i skemaet på næste side.

Situation

Du har fået en e-mail fra din ven Jakob, som bor i Aalborg. Jakob har læst fagene historie og dansk på Aalborg Universitet. Han blev færdig med sin uddannelse for 6 måneder siden, men han har ikke fundet et arbejde endnu. En del af e-mailen står nedenfor.

... Jeg er ved at miste tålmodigheden. Nu er det 6 måneder siden, jeg blev færdig. Jeg vil bare så gerne snart have et job. Jeg sender mange ansøgninger hver uge – også uopfordrede. Men jeg har kun været til én samtale. Det virker bare så håbløst at være nyuddannet humanist uden job erfaring. Og måske er det ekstra svært, når man bor i Nordjylland. Derfor overvejer jeg at begynde at søge i Aarhus og København. Men min familie og mine venner bor jo her i Aalborg, så jeg vil helst blive her.
Hvordan tror du, det vil være at flytte til en af de større byer, hvor jeg ikke kender nogen?

En anden mulighed er selvfølgelig at prøve at finde et job fx i Aarhus, blive boende i Aalborg og så pendle i bil eller tog. Hvordan tror du, det vil være?

Jeg har også tænkt på, om jeg skal begynde at søge indenfor andre områder – også ikke-akademiske jobs. Man hører jo tit politikerne sige, at vi nyuddannede akademikere skal være villige til at tage alle slags jobs, fx som butiksassistent i Netto, hvis det er det eneste, man kan få! Men jeg vil jo rigtigt gerne bruge min uddannelse og arbejde med det, jeg brænder for. Synes du, jeg skal prøve at søge jobs, der ikke er akademiske?

Sidst vi snakkede sammen, sagde du, at I måske skulle flytte, fordi din kæreste skulle skifte job. Er der noget nyt om det?

Strategi: Svar på alle spørgsmålene i opgaven, og referer tilbage til opgaven.

En e-mail består af 5 dele: starthilsen, indledning, hovedafsnit, afslutning og sluthilsen. I hovedafsnittet skal du besvare de 4 spørgsmål fra opgaven. Det er en god ide at inddale hovedafsnittet i kortere afsnit. Det er derudover en god ide at referere tilbage til spørgsmålene med fx *mht.*, *du spurte om*, *du bad mig*, *i forhold til*, *når det kommer til*. På den måde ved læseren, hvilket af spørgsmålene du besvarer.

Uformel starthilsen	Hej Jakob
Indledning	Tak for din mail. Det var godt at høre fra dig. Jeg kan godt forstå din frustration, og det er ikke nogen let situation at være i.
Hovedafsnit	<p><i>Mht.</i> at flytte til en ny by, hvor du ikke har noget netværk, ...</p> <p>Du <i>spørger også</i>, hvad jeg tænker om at pendle. ...</p> <p>Når <i>det kommer til</i> at <i>søge ikke-akademiske jobs</i>, synes jeg ...</p> <p>I <i>forhold til</i> min kærestes arbejde ...</p>
Afslutning	Hvad med at ...?
Uformel sluthilsen	Mange hilsner

Opgave 28

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Giv hinanden ideer til, hvad I kan svare Jakob.

ARBEJD VIDERE

Strategi: Tjek din tekst systematisk, når du har skrevet den. Ret og rediger teksten.

Når du har skrevet din tekst, skal du bruge tid på at tjekke teksten. Og du skal rette og redigere den, hvis du finder fejl eller mangler. Du bliver bl.a. bedømt på din lingvistiske færdighed. Så den ting, du skal tjekke, er de forskellige ords bøjning og endelser. Du skal bl.a. kontrollere, om adjektiverne har den korrekte endelse.

Opgave 29

Adjektiver skal bøjes. Deres bøjningsendelse skal passe med det substantiv, som de beskriver. I skemaerne er der en oversigt over adjektivernes bøjning. Skriv de manglende endelser i skemaet.

Ubestemte former:

	N-ord	T-ord	Flertal
Foran substantivet	Han får en god__ løn.	Han har et god__ job.	Han har nogle god__ kolleger.
Som subjekts-prædikat	Hans løn er god__.	Hans job er god__.	Hans kolleger er god__.

Bestemte former:

	N-ord	T-ord	Flertal
Efter pronominer og genitiv	Min god__ arbejdsplads Jakobs god__ arbejdsplads	Vores god__ samarbejde Kollegernes god__ samarbejde	Dine god__ kolleger Jakobs god__ kolleger

Adjektiver kan også beskrive personlige pronominer, der står i stedet for substantiver eller sætninger. Her skal bøjningsendelsen også passe med pronomenet. Skriv de manglende endelser i skemaet.

	Den	Det	De
Som subjekts-prædikat	Den er svær__	Det er hård__	De er venlig__

Opgave 30

Der er nogle undtagelser til reglerne i opgave 29. Arbejd sammen i par. Læs undtagelserne 1-6 og eksemplerne i skemaet nedenfor. Find på mindst ét eksempel mere til hver undtagelse.

	Undtagelser	Eksempler
1	Nogle adjektiver har en uregelmæssig bøjning.	En lille arbejdsplads, et lille projekt, små kontorer
2	Nogle adjektiver ændrer ikke deres form.	En irriterende chef, et irriterende lys, nogle irriterende kunder
3	Adjektiver, der ender på -(i)sk, tilføjes ingen endelse, når de beskriver et t-ord.	Et akademisk job
4	Adjektiver, der allerede ender på -t, tilføjes ingen endelse, når de beskriver et t-ord.	Et flot stykke arbejde
5	I adjektiver, der ender på -el, -en, -er, -abel, -ibel, droppes grundformens -e-, når det bøjes i flertal eller bestemt form.	Nogle diskutable argumenter Min gamle arbejdsplads
6	I adjektiver, der ender på -et, ændres t til d, når det bøjes i flertal eller bestemt form.	Nogle stressede medarbejdere

Opgave 31

Læs svaret til Jakob. I e-mailen mangler nogle af adjektiverne en bøjningsendelse. Skriv den korrekte endelse på adjektiverne 1-18. Sæt et kryds x, hvis der ikke mangler en endelse. Brug reglerne i opgave 29 og 30. Se eksemplet 0.

Hej Jakob

Tak for din mail. Det var godt at høre fra dig. Jeg kan godt forstå din frustration. Det er ikke en let X (0) situation at være i.

Mht. at flytte til en ny__ (1) by, hvor du ikke har noget netværk, så er det ikke nem__ (2). Ikke at have nogen at være sammen med om aftenen eller i weekenden – det er ikke sjov__ (3)! Men du kan jo få et ny__ (4) netværk. Fx kan du melde dig ind i en sportsklub. Jeg ved jo, at du godt kan lide at spille håndbold og tennis. Og jeg tror, det vil være en god__ (5) måde at møde ny__ (6) venner på.

Du spørger også, hvad jeg tænker om at pendle. Jeg tror, at det er rigtigt **dyr** (7) – ligegyldigt om du vælger toget eller bilen. Det er også **hård** (8), og du skal være klar til at bruge rigtigt mange timer på transport. Der er kun ca. 110 km hver vej, men hvis du vælger bilen, er der tit meget trafik. Hvis du vælger toget, bliver der meget ventetid, og der kan være forsinkelser. Jeg tror personligt ikke, at jeg kunne gøre det.

Når det kommer til at søge **ikke-akademisk** (9) job, så synes jeg, at du skal vente lidt. Jeg ved godt, der er pres fra politikerne til at tage det **ledig** (10) arbejde, der er. Men du har taget en **lang** (11) uddannelse, og selvfølgelig skal du bruge den, hvis det er **mulig** (12). Det giver bedst mening at arbejde med noget, der passer til dine **faglig** (13) kvalifikationer. Og det er da spild af samfundets ressourcer, hvis **højt-kvalificeret** (14) akademikere skal være butiksassistenter i Netto. På den anden side skal du måske også passe på ikke at gå ledig for længe. For så kan det blive endnu sværere at få et job.

I forhold til min kærestes arbejde så fik hun et **ny** (15) job tæt på sin **gammel** (16) arbejdsplads. Så vi bliver heldigvis boende her i vores **dejlig** (17) lejlighed, som vi jo er rigtigt **glad** (18) for.

Hvad med at mødes en dag i næste uge? Så kan vi snakke mere om din situation.

Mange hilsner
Safia

● Opgave 32

- Arbejd sammen i par. Læs din klassekammerats besvarelse af opgave 27. Find alle adjektiverne i hans/hendes e-mail. Tjek, om adjektiverne har de korrekte endelser. Giv bagefter feedback til din klassekammerat.

BLIV KLAR

Strategi: Strukturer teksten, så den følger opgavens 3 punkter.

Skriftlig fremstilling opgave 2A indeholder 3 punkter med hvert sit formål: beskrive (en fordeling/en udvikling), forklare (årsager) og vurdere (fordeler/ulemper/muligheder/betydninger/...). Strukturer din besvarelse, så den følger opgavens punkter, og hvert afsnit har ét fokus/formål:

- Beskrive: Du skal kort beskrive, hvilke hovedtræk eller tendenser et diagram viser. Dvs. hvordan noget er fordelt, eller hvordan noget har udviklet sig.
- Forklare: Du skal forklare, hvorfor fordelingen er på den måde, eller hvorfor udviklingen er sket.
- Vurdere: Du skal give din mening om noget og argumentere for den. Det kan fx være fordele og ulemper ved noget, betydningen af noget, mulighederne for noget eller i hvor høj grad noget er nogens ansvar.

Du skal ikke skrive en overordnet indledning før punkt 1 eller en overordnet konklusion efter punkt 3.

Opgave 33

Læs sætningerne 1-11, som man kan bruge, når man skal beskrive, forklare eller vurdere. Skriv dem på den rigtige plads i skemaet. Se eksemplet 0.

Beskrive	Forklare	Vurdere
0		

0. Diagrammet viser andelen/antallet af ...

1. Fordelingen, som diagrammet viser, kan skyldes flere faktorer.

For det første ...
For det andet ...

2. Ifølge diagrammet steg antallet af ... med ... %.

4. Der kan være flere årsager til
En årsag er, at ...
En anden årsag kan være, at ...

5. Ifølge diagrammet faldt andelen af ... med ... %.

3. Der kan være flere fordele ved
Den største fordel er, at ...

7. På anden side er der også nogle ulemper ved ...
En ulempe er, at ...
En anden ulempe kan være, at ...

8. Der var flere/færre ... end ...

9. Udviklingen, som diagrammet viser, kan være et resultat af ...

10. Efter min mening er mulighederne for ... gode/mindre gode/ringe, fordi ...

11. Jeg mener, at ... har lille/stor betydning for Det betyder, at ...

● Opgave 34

Læs spørgsmålene 1-6. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord.

1. Ifølge undersøgelser udfører omkring 40 % af danskerne frivilligt arbejde. Hvilke årsager kan der være til, at så mange danskere bruger deres fritid på at arbejde frivilligt?
2. Især mange ældre danskere laver frivilligt arbejde, efter de er gået på pension. Hvilke årsager kan der være til det?
3. Hvilken betydning kan det have for de ældre og deres livskvalitet, at de arbejder frivilligt?
4. Mange danske unge udfører frivilligt arbejde. Hvilke årsager kan der være til det?
5. Hvilken betydning kan det have for de unges personlige udvikling og fremtidige jobmuligheder, at de udfører frivilligt arbejde?
6. Kan der efter din mening være nogen problemer ved, at man bruger frivillig arbejdskraft i stedet for lønnet arbejdskraft?

Sproghjælp

- Jeg tror, det kan skyldes ...
- Jeg tror, det kan betyde, at ...
- Jeg tror, det kan have stor betydning, fordi ...
- Jeg tror, at et problem kunne være, at ...

● Opgave 35

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om spørgsmålene 1-6 i opgave 34. Brug sproghjælpsboksen.

● Opgave 36

Der er mange forskellige områder i samfundet, hvor man kan udføre frivilligt arbejde. Læs om dem på næste side. Overvej spørgsmålene 1-3, og skriv evt. stikord.

1. Har du selv eller nogen, du kender, erfaringer med frivilligt arbejde på nogle af områderne?
2. Hvilke af områderne kunne du være interesseret i at udføre frivilligt arbejde indenfor? Hvorfor?
3. På hvilke af områderne mener du, der er mest brug for frivillig arbejdskraft i det danske samfund? Hvorfor?

Idrætsområdet

Fx idrætsforeninger og sportsklubber, idrætshaller, fritidscentre, skøjte- og svømmehaller.

Fritidsområdet

Fx hobbyforeninger, spejderkorps, ungdomsklubber og kolonihaveforeninger.

Bolig- og lokalsamfundsområdet

Fx beboerforeninger, bolig-, lejer- og grundejerforeninger og aktivitetshuse.

Kulturområdet

Fx museer, kulturinstitutioner og kulturelle foreninger.

Det faglige område

Fx faglige organisationer og foreninger, fagforbund og fagforeninger, arbejdstagerorganisationer og lønmodtagerorganisationer.

Uddannelse og undervisning

Fx skolebestyrelser, folkeskoler, friskoler, ungdoms- og efterskoler, aftenskoler, sprogskoler, højskoler, fritidsundervisning.

Sundhedsområdet

Fx patient-, handicap- og misbrugsforeninger, hospitaler, det psykiatriske område, krisehjælp og bloddonorer.

Internationale aktiviteter

Fx internationale humanitære organisationer og udviklingsorganisationer.

Religion og kirke

Fx religiøse foreninger, menigheder og søndagsskoler.

Det sociale område

Fx foreninger og klubber for børn og unge, ældre- og pensionistforeninger, plejehjem, krisecentre, daginstitutioner, flygtningeorganisationer.

Miljøområdet

Fx miljøforeninger, naturforeninger, dyreværnsforeninger, parker, reservater.

Opgave 37

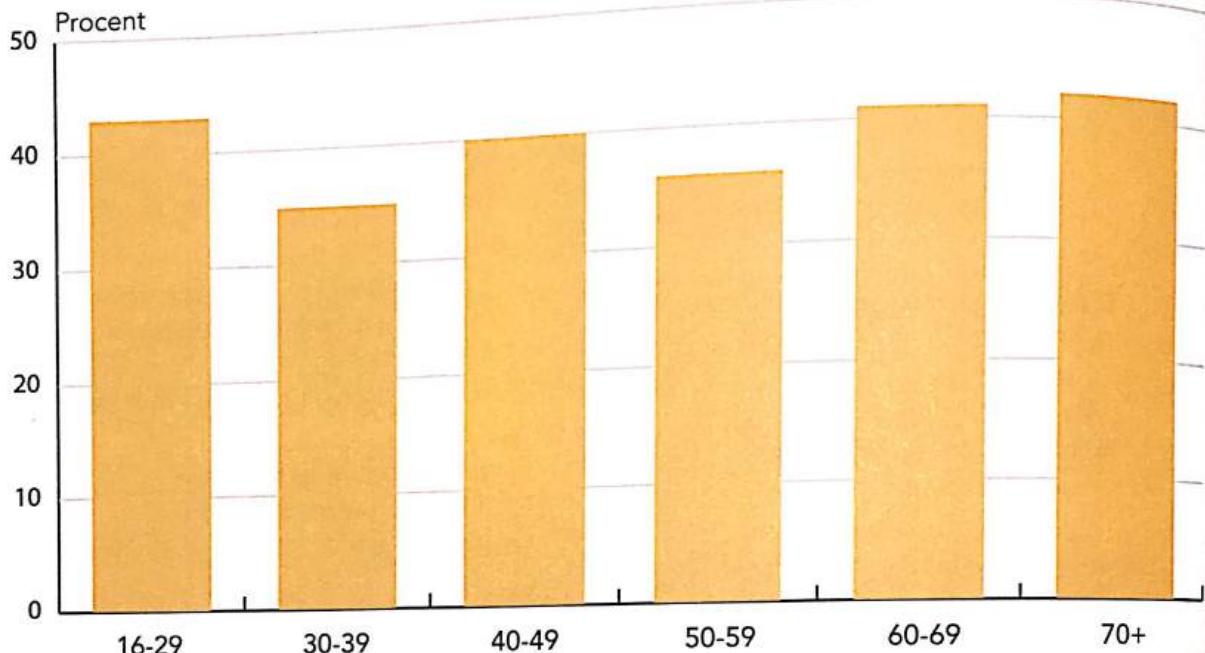
Tal med forskellige klassekammerater. Snak om spørgsmålene i opgave 36. Brug sproghjælpsboksen.

Sproghjælp

- Efter min mening er der størst brug for frivillige, der arbejder ..., fordi ...
- Jeg mener, at det område, hvor der er mest brug for frivillig arbejdskraft er ..., fordi ...

PRØV

Andel af personer i forskellige aldersgrupper, der i 2018 havde udført frivilligt arbejde indenfor det seneste år.

Kilde: Frivillighed.dk

Opgave 38

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Beskriv kort hovedtrækkene i diagrammet.
- Forklar, hvilke årsager der kan være til nogle af de forskelle, som diagrammet viser.
- Vurder, hvilke fordele og ulemper der kan være ved, at nogle institutioner i Danmark (fx skoler og plejehjem) bruger frivillig arbejdskraft ud over de ansatte.

Du skal skrive mindst 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal udgøre cirka 50 % af teksten.

Kilde: Prøve i Dansk 3 november-december 2016 (redigeret)

Du kan bruge strukturen i skemaet på næste side til at hjælpe dig med at organisere teksten. Start med at brainstrome ideer til hvert af tekstens afsnit. Skriv stikord i skemaet.

Beskrivelse	Diagrammet viser andelen af personer i forskellige aldersgrupper, der i 2018 havde udført frivilligt arbejde indenfor det seneste år. Ifølge diagrammet ...
Forklaring	<p>Der kan være forskellige årsager til, at det er disse grupper, der har flest frivilligt engagerede. Gruppen med den største andel af frivillige er ..., og det kan skyldes, at ...</p> <p>Den næstmest engagerede gruppe er ..., og årsagen til det kan være, at ...</p>
Vurdering Fordele	<p>Der udføres frivilligt arbejde på en række forskellige områder i det danske samfund. Bl.a. gør man i nogle institutioner såsom skoler og plejehjem brug af frivillig arbejdskraft ud over de ansatte, og det kan have flere fordele. Den vigtigste del er, at ...</p> <p>En anden del kan være, at ...</p>
Vurdering Ulemper	<p>På den anden side kan der også være nogle ulemper. En ulempe er, at ...</p> <p>En anden ulempe kan være, at ...</p>

● Opgave 39

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Snak om, hvad I kan skrive i tekstens forskellige afsnit.

ARBEJD VIDERE

Strategi: Tjek din tekst systematisk, når du har skrevet den. Ret og rediger teksten.

Når du har skrevet din tekst, skal du bruge tid på at tjekke teksten. Og du skal rette og redigere den, hvis du finder fejl eller mangler. Du bliver bl.a. bedømt på din lingvistiske færdighed. Så en ting, du skal tjekke, er de forskellige ords bøjning og endelser. Du skal bl.a. kontrollere, om verberne har den korrekte endelse.

Opgave 40

På mange verber kan man ikke høre forskel på udtalen af nutidsformen og infinitivformen, fordi endelserne -rer og -re udtales ens. Fx 'engagerer' og 'engagere' eller 'kommentere' eller 'kommenterer'. Men de to former skrives forskelligt. Læs reglerne for nutid og infinitiv herunder.

Verbet skal være i nutidsform (-r):

	Funktion	Eksempel
1	Når vi taler om generelle fakta eller permanente tilstænde.	Virksomhedens hovedkontor ligger i Jylland.
2	Når vi taler om noget, der ofte gentages.	Jeg arbejder tit over.
3	Når vi taler om begivenheder/aktiviteter i fremtiden (især "nær fremtid").	Jeg starter på mit nye job i morgen.
4	Når vi taler om noget, der sker her og nu.	A: Hvad laver du, Julie? B: Jeg sidder og arbejder på det nye projekt.
5	Ved dramatisering af begivenheder/aktiviteter i fortiden.	Og så kommer chefen ind og siger, at vi skal komme ind på hans kontor med det samme.

Verbet skal være i infinitivform (-e) uden 'at':

	Funktion	Eksempel
1	Efter modalverberne (kunne, skulle, ville, måtte, burde, behøve, turde, gide)	Jeg vil gerne finde et arbejde.

Verbet skal være i infinitivform (-e) med 'at':

	Funktion	Eksempel
1	Når verbet bruges som subjekt, objekt eller prædikat.	At have et arbejde er vigtigt. Jeg har prøvet at finde et nyt job længe. Lykken er at have sit drømmejob.
2	Når verbet står sammen med et adjektiv eller et substantiv.	Denne arbejdsopgave er svær at løse. Det kan være en udfordring at finde nyt job.
3	I udtrykket 'for + at', der bruges til intention.	Jeg gik ind for at snakke med chefen

Opgave 41

Læs teksten, der er en besvarelse af opgave 38. Vælg den korrekte form på verberne 1-33. Brug reglerne i opgave 40. Se eksemplet 0.

Diagrammet viser andelen af personer i forskellige aldersgrupper, der i 2018 havde udført frivilligt arbejde indenfor det seneste år. Ifølge diagrammet er de mest aktive aldersgrupper de unge mellem 16-29 år, de ældre over 60 og de 40-49-årige. I disse grupper er der 40 % eller flere, der arbejde/arbejder (0) frivilligt.

Der er forskellige årsager til, at det er disse grupper, der engagere/engagerer (1) sig mest i frivilligt arbejde. Gruppen med den største andel er de unge. Det kan skyldes, at de gerne vil hjælpe/hjælper (2) andre, gøre/gør (3) en forskel og være/vær (4) en del af et fællesskab. Desuden kan det frivillige arbejde styrke/styrker (5) deres CV og dermed øge/øger (6) deres jobmuligheder i fremtiden. Frivilligt arbejde give/giver (7) nemlig både nyttig erfaring og værdifulde personlige kompetencer. De næststørste grupper er de ældre på 60-69 og 70+, dvs. mange folk, der er gået på pension. De have/har (8) altså ikke længere det daglige fællesskab og sociale samvær med kollegerne på arbejdspladsen. En grund til at lave/laver (9) frivilligt arbejde kan derfor være/værer (10), at de få/får (11) sociale relationer, og de kan føle/føler (12), at der stadig er brug for dem. Det give/giver (13) dem meningsfyldt indhold i hverdagen og bedre livskvalitet. Den fjerdestørste gruppe er de 40-49-årige. Deres engagement skyldes nok i høj grad, at mange i denne aldersgruppe have/har (14) små børn. Mange forældre er nemlig frivillige i fx deres børns skoler eller fritidsforeninger.

Der udføres frivilligt arbejde på en række forskellige områder i det danske samfund. Bl.a. gøre/gør (15) man i nogle institutioner såsom skoler og plejehjem brug af frivillig arbejdskraft ud over de ansatte. Det kan have/har (16) flere fordele. Den vigtigste fordel er, at de frivillige kan give/giver (17) noget, som de ansatte ikke kan. I den offentlige sektor har mange ansatte såsom lærere, hjemmehjælpere og sygeplejersker travlt med at udføre/udfører (18) deres mange arbejdsopgaver. Derfor kan det være en udfordring at have/har (19) tid og overskud til at opbygge den stærke personlige relation til eleverne, de ældre og syge. Det kan de frivillige, som have/har (20) bedre tid, så bidrage/bidrager (21) med.

På den anden side kan der også være/vær (22) nogle ulemper ved, at der bruges frivillig arbejdskraft. En ulempe er, at de frivillige kan tage/tager (23) arbejdsopgaver fra de ansatte. De frivillige kan mangle/mangler (24) kompetencerne til at løse/loser (25) de fastansettes opgaver, hvilket medføre/medfører (26), at opgaverne ikke bliver løst godt nok. Derudover kan det føre/fører (27) til fyringer, hvis ledelsen se/ser (28) de frivilliges ulønnede arbejdskraft som en mulighed for at spare/sparer (29) penge. Derfor er det nødvendigt at lave/laver (30) regler, der sætte/sætter (31) klare grænser for, hvad de frivillige må lave/laver (32). På den måde vil samarbejdet mellem de ansatte og de frivillige fungere/fungerer (33) bedst.

Opgave 42

Arbejd sammen i par. Læs din klassekammerats besvarelse af opgave 38. Find alle verberne i hans/hendes tekst. Tjek, om verberne har de korrekte endelser. Giv bagefter feedback til klassekammeraten.

BLIV KLAR

● Opgave 43

Læs årsagerne til stress på jobbet. Overvej, hvilke af faktorerne der kan gøre dig stresset og hvorfor.
Skriv evt. stikord.

Ikke nok ressourcer

Arbejdets organisering

Manglende belønning og anerkendelse

Manglende hjælp/støtte fra leder eller kolleger

Det fysiske arbejdsmiljø

Forandringer og uforudsigelighed på arbejdspladsen

Ubalance og uklare grænser mellem arbejde og fritid

Ikke tid nok til at kunne udføre ens opgaver

Dårlig kommunikation og mangelfuld information

Højt arbejdstempo

Lille indflydelse og medbestemmelse på arbejdet

For høje eller uklare krav og forventninger

● Opgave 44

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om, hvad der kan gøre jer stresset på jobbet og hvorfor.

● Opgave 45

Læs teksten *Hvorfor lider flere danskere af stress i dag?*. Hvilke årsager er der til, at flere danskere i dag får stress end tidligere?

Hvorfor lider flere danskere af stress i dag?

Flere danskere lider af stress end for 30-40 år siden. I en undersøgelse fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (2015) svarede cirka 15 procent af de danske lønmodtagere således, at de føler sig stressede 'hele tiden' eller 'ofte'. Andre undersøgelser viser samme tendens. Der kan være flere årsager til, at mange i dag bliver stressede. Én af årsagerne er travlhed og højere krav om effektivitet. Mange arbejdstagere skal nemlig nå meget mere på jobbet, end de skulle tidligere. Eksempelvis skal læger, sygeplejersker og fysioterapeuter på hospitalerne tage sig af mange flere patienter på grund af øgede produktivitetskrav. Derudover vil de fleste gerne udføre deres arbejde godt. Men det kan være en udfordring, når de har så travlt, og det kan medføre stress hos mange. En anden årsag kan være, at mange – uddover travlheten på jobbet – også har travlt derhjemme. Det skyldes bl.a., at de fleste danske kvinder har fuldtidsarbejde. Men når begge forældre arbejder fuldtid, får familien mere travlt derhjemme, for både de huslige pligter og børnene skal passes. Endelig kan en forklaring være, at flere og flere jobs i dag er karakteriseret af kompleksitet og grænseløshed. Mens mange tidligere havde fysiske jobs på eksempelvis fabrikker, arbejder flere nu som bl.a. ingeniører, journalister, softwareudviklere eller forskere. De arbejder således med komplekse vidensopgaver frem for praktiske opgaver, og det øger risikoen for stress. Vidensarbejdere kan nemlig udføre mange af deres arbejdsopgaver online hvor som helst og når som helst. De kan eksempelvis deltage i telefonmøder eller svare på e-mails, når de sidder derhjemme om aftenen. Det betyder, at grænserne for, hvornår de er på arbejde, og hvornår de har fri, bliver mindre klare.

Strategi: Organiser din tekst i afsnit, så den bliver lettere at læse og navigere i.

I skriftlig fremstilling bliver du bl.a. bedømt på, hvor godt du organiserer din tekst. En godt organiseret tekst er inddelt i afsnit. Det gør den lettere at læse, for et nyt afsnit fortæller læseren, at fokusset i teksten skifter. Et afsnit fokuserer på ét delemne af det overordnede emne, som teksten handler om. Eller det svarer på ét af spørgsmålene/fokuspunkterne i opgaven. Man kan derfor tjekke, om ens tekst er godt organiseret i afsnit, ved at prøve at lave en overskrift eller formulere et spørgsmål til hvert afsnit (fx Hvad er hovedtrækene i diagrammet? Hvad er årsagerne til ...? Hvad er fordelene ved ...?). Afsnit begynder og slutter med et linjebrud. Dvs. at et nyt afsnit begynder på en ny linje og slutter med et linjeskift. Desuden markeres et nyt afsnit af enten indryk på siden, eller ved at man springer en linje over.

● Opgave 46

Læs teksten *Hvorfor lider flere danskere af stress i dag?* i opgave 45 igen. Inddel teksten i fire afsnit, så hvert afsnit handler om ét underemne. Hvilke ord i teksten hjælper med at finde de steder, hvor der bør være nyt afsnit? Formuler en overskrift eller et spørgsmål til hvert afsnit.

● Opgave 47

Læs de 8 råd til, hvordan man selv kan forebygge stress på jobbet. Overvej, hvordan rådene kan være med til at forebygge stress. Overvej også, hvad du mener om rådene og hvorfor. Brug eksemplet i sproghjælpsboksen.

Vær realistisk, og stil ikke for store krav til dig selv.

Lad være med at arbejde i din fritid – sluk arbejdscomputeren og -telefonen, når du holder fri.

Vær åben om de problemer, du har, og bed om hjælp af dine kolleger eller din leder.

Hav en sund livsstil – få nok sovn, spis sundt, og dyrk motion.

Fokuser på de opgaver, du nåede, fremfor dem, du ikke nåede.

Sig nej i stedet for at påtage dig for mange opgaver.

Strukturer din tid, planlæg dit arbejde, og prioriter dine opgaver.

Husk at holde pauser i arbejdet i løbet af arbejdssdagen.

Sproghjælp

Et råd til, hvordan man selv kan forebygge stress, er: Husk at holde pauser i løbet af arbejdssdagen. Det er **efter min mening** et godt råd. Det er ikke godt for os at arbejde konstant, **for** det kan kroppen ikke holde til. Hvis man vil reducere risikoen for at få stress, skal man væk fra arbejdet både fysisk og mentalt en gang imellem. Når man **for eksempelvis** arbejder på et kontor, er det vigtigt, at man måske en gang i timen kommer ud af kontoret. Man kan **eksempelvis** gøre det, hver gang man er færdig med en ny opgave. Så kan man snakke med kolleger ved kaffemaskinen, eller man kan gå ud og få frisk luft. **Desuden** er det vigtigt, at man ikke bruger pauserne på fx at tjekke mobiltelefonen eller læse avis. Det betyder **nemlig**, at hjernen skal fortsætte med at arbejde, og **dermed** får man ikke den nødvendige pause.

● Opgave 48

Arbejd sammen i par. Diskuter, hvad I mener om rådene i opgave 47.

Strategi: Lær sprog til at kommentere.

I skriftlig fremstilling delprøve 2B er der en liste med fx råd, årsager, synspunkter/holdninger eller forslag. Der står i opgavens punkt nummer 2, at du skal kommentere ét eller to af dem. At kommentere betyder, at du skal udtrykke din holdning eller enighed/uenighed. Derudover skal du argumentere, altså begrunde og eksemplificere.

● Opgave 49

Se på ordene med gul skrift i sproghjælpsboksen i opgave 47. Skriv dem på den korrekte plads i skemaet. Se eksemplet.

Forklaring	Eksemplificering	Konsekvens	Organisering	Tilføjelse	Holdning
For					

● Opgave 50

Læs kommentaren nedenfor til et af synspunkterne i boksen. Overvej, om du er enig i kommentaren. Hvorfor/Hvorfor ikke?

Synspunkter på spørgsmålet: Hvem har efter din mening det største ansvar for jobrelateret stress?

- Det er den enkelte medarbejder selv, der har det største ansvar.
- Det er arbejdsgiveren, der har det største ansvar.
- Det er staten og samfundet, der har det største ansvar.
- Alle har et fælles og lige stort ansvar.

Kommentar:

Nogle har det synspunkt, at den enkelte medarbejder selv har svaret for arbejdsrelateret stress. Det mener jeg, er rigtigt. **For det første** er mange mennesker for dårlige til at adskille arbejde og fritid. De tager arbejdet med hjem og tænker på deres job, selvom de faktisk har fri. **For eksempel** tjekker de deres arbejdsmails om aftenen eller i weekenden. Det kan medføre stress, **fordi** de på den måde ikke får en pause fra arbejdet. **For det andet** har mange mennesker urealistiske forventninger til sig selv. De vil gerne lave alle deres opgaver 100 % hver gang, men det er ikke altid muligt. **Endelig** kan det være svært for en leder at vide, om en medarbejder er stresset, **da** ledere tit har svaret for mange medarbejdere. **Derfor synes jeg**, at medarbejderne selv har et ansvar for at gå til deres leder, hvis de føler sig stressede.

● **Opgave 51**

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om, hvorvidt I er enige i kommentaren i opgave 50 og hvorfor/hvorfor ikke.

● **Opgave 52**

Tilføj ordene med gul skrift i kommentaren i opgave 50 til skemaet i opgave 49.

● **Opgave 53**

Vælg ét af rådene i opgave 47. Kommenter rådet. Brug nogle af forbinderordene fra skemaet i opgave 49. Vær opmærksom på korrekt ordstilling.

● **Opgave 54**

Arbejd sammen i par. Læs din klassekammerats kommentar. Tjek, om ordene fra skemaet er brugt korrekt. Giv hinanden feedback bagefter.

PRØV

● Opgave 55

Mange danskere lider af stress på grund af arbejde eller en kombination af arbejde og privatliv. Det koster samfundet milliarder i form af sygedage og udgifter til sundhedsvæsenet. Men hvad kan man gøre for at forebygge stress? Nedenfor er der en liste med nogle råd.

Råd til, hvordan man kan forebygge stress:

- Vær realistisk, og stil ikke for store krav til dig selv.
- Hav en sund livsstil.
- Lad være med at arbejde i din fritid.
- Strukturér din tid, planlæg dit arbejde, og prioriter dine opgaver.
- Lær at sige nej.
- Vær åben om dine problemer, og bed dine kolleger eller din leder om hjælp.

Du skal skrive en tekst, hvor du svarer på følgende 3 punkter:

- Fortæl kort, hvilke faktorer på en arbejdsplads der kan gøre dig stresset og hvorfor.
- Kommenter et eller to af rådene fra listen.
- Vurder, hvilke aspekter ved det moderne arbejdsliv der kan være mest afgørende for, at flere i dag bliver ramt af stress.

Du skal skrive minimum 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal fyldes mindst 50 % af din tekst.

Kilde: Prøve i Dansk 3 november-december 2016 (redigeret)

Du kan bruge skemaet på næste side til at hjælpe dig med at strukturere teksten. Brainstorm ideer til, hvad du vil skrive. Skriv stikord i skemaet.

Fortæl	Arbejdsrelateret stress er et voksende problem i Danmark, og flere danskere lider af stress i dag end tidligere. Der kan være flere grunde til, at folk bliver stressede på jobbet. En af de ting, der kan gøre mig stresset, er ... Det stresser mig, fordi ...
Kommentér et råd	Et råd til at forebygge stress er at ... Det, mener jeg (ikke), er vigtigt/et godt råd/et dårligt råd, fordi ...
(Kommentér et andet råd)	Et andet råd til at forebygge stress er at ... Det, mener jeg også/heller ikke, er vigtigt/et godt råd/et dårligt råd, fordi ...
Vurdering	Flere aspekter ved det moderne arbejdsliv kan forårsage en stigning i antallet af stressede danskere. Efter min mening er den vigtigste stressfaktor dog ... Et andet afgørende aspekt, der kan medføre, at flere i dag føler sig stressede, er ...

● Opgave 56

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Snak om jeres ideer til, hvad I kan skrive i tekstsens forskellige afsnit.

ARBEJD VIDERE

Opgave 57

Substantiver skal bøjes i tal (ental/flertal). Brug en ordbog, fx www.ordnet.dk, til at finde følgende informationer om substantiverne i boksen.

1. Er det et n-ord eller t-ord?
2. Hvilken flertalsendelse skal substantivet have?

Skriv substantiverne på de rigtige pladser i de to skemaer. Se eksemplet.

årsag	fordel	ulempe	grund	diagram	konsekvens	forklaring
betydning	råd	forslag	synspunkt	holdning	mulighed	argument

Ubestemt:

Ental		Flertal		
N-ord (fælleskøn)	T-ord (intetkøn)	+(e)r	+e	Ingen endelse
en årsag		årsager		

Bestemt:

Ental		Flertal		
N-ord (fælleskøn)	T-ord (intetkøn)	+(e)ne		
årsagen		årsagerne		

Når man bruger et adjektiv foran et substantiv, angives bestemthed ved pronominerne den, det eller de. Eksempler: Den vigtigste årsag. Det første diagram. De største fordele. (Ikke: *Vigtigste årsagen. *Første diagrammet. *Største fordelene).

● Opgave 58

Substantiver skal bøjes i bestemthed (ubestemt/bestemt). Bestemthed angiver, om noget er kendt eller ukendt. Læs om reglerne for, hvornår man bruger ubestemt og bestemt form.

Regler for bestemthed i dansk

Brug af ubestemt form:

Man bruger ubestemt form, når et substantiv ikke er kendt af læseren og nævnes første gang i teksten. Eksempel: Asger er startet på en ny arbejdsplads i denne uge. (Vi ved ikke hvilken arbejdsplads)

Man bruger ikke den ubestemte artikel ved substantiver, der klassificerer. Dvs. de angiver, hvilken gruppe eller type nogen/noget tilhører, fx nationalitet, profession eller religion.

Eksempel: Nina er advokat hos et advokatfirma i Vejle. (Ikke: *Nina er en advokat).

Men man bruger artiklen, når der står et adjektiv før substantivet.

Eksempel: Maria er en dygtig ingeniør. (Ikke: *Maria er dygtig ingeniør).

Brug af bestemt form:

Man bruger bestemt form:

1. ved nogle faste udtryk, ofte om tid.

Eksempel: Han tjener 150 kr. i time.

2. om noget, som alle kender, eller når der kun er én.

Eksempel: Regeringen har indført nye regler for arbejdsmarkedet.

3. om noget, der er kendt fra konteksten. (fx fordi det er nævnt før i teksten eller specificeret efter substantivet)

Eksempler: Han har mange arbejdsopgaver, og opgaverne tager lang tid. Han er lige flyttet til afdelingen, der ligger i Odense. Medarbejderne i afdelingen er alle udlændinge.

4. om noget, der er associeret med eller en del af noget andet, som blev nævnt før i teksten.

Eksempel: Han arbejder i en it-virksomhed, og chefen og kollegerne er rigtigt gode. (chefen og kollegerne i it-virksomheden)

5. om typer eller grupper i en generel betydning.

Eksempel: Danskerne arbejder 37 timer om ugen.

Der er ikke dobbelt bestemthed på dansk. Det betyder, at substantiver aldrig står i bestemt form efter bestemmer-ord:

- pronominer, fx mit arbejde (Ikke: *Mit arbejdet)
- pronominer + adjektiver, fx min ugentlige arbejdstid (Ikke: *Min ugentlige arbejdstiden)
- genitiv, fx virksomhedens medarbejdere (Ikke: *Virksomhedens medarbejderne)

● Opgave 59

Arbejd sammen i par. Find selv på mindst 1 eksempel mere, der illustrerer hver af reglerne i opgave 58.

● Opgave 60

Læs teksten, der er en besvarelse af opgave 55. Der er fejl i nogle af substantivernes endelser. Ret fejlene 1-21. Overvej også, hvorfor endelserne er forkerte. Brug reglerne i opgave 57 og 58.

Arbejdsrelateret stress er et voksende problem i Danmark, og flere danskere lider af stress i dag end tidligere. Der kan være flere *grund (1) til, at folk bliver stressede på jobbet. Jeg arbejder selv som *en læge (2) på Aarhus Universitetshospital. En af de ting, der kan gøre mig stresset, er, at vi skal behandle flere og flere patienter på grund af nye produktivitetskrav. Det stresser mig, fordi jeg oplever et stort pres i min hverdag. Ofte føler jeg ikke, at jeg kan nå at løse mine *opgaverne (3) inden for arbejdstiden, og *kvalitet (4) i behandlingen og omsorgen for *patienter (5) bliver ringere.

Et råd til at forebygge stress er at have en sund livsstil. Det, mener jeg, er vigtigt. Sund mad, motion og nok søvn kan nemlig styrke *ens kroppen (6), så den er mere modstandsdygtig. Hvis man spiser rigtigt, sover nok om *nat (7) og er i god form, kan man lettere håndtere *arbejdsrelaterede udfordringerne (8), som kan føre til stress. Desuden kan fysisk aktivitet også være afstressende, fordi det hjælper med at tænke på andre *tinger (9). På den måde får man en mental pause, specielt hvis man dyrker motion sammen med andre. Samtidig påvirker motion også ens søvn positivt, og en god nattesøvn er vigtig for, at man kan fungere godt på arbejde.

Flere aspekter ved det moderne *arbejdslivet (10) kan forårsage en stigning i *antal (11) af stressede danskere. Dog er der efter min mening ét forhold, der er mest afgørende, nemlig den udvirkede *grænsen (12) mellem arbejdsliv og fritidsliv. Denne *udviklingen (13) er et resultat af, at teknologien

har forandret sig. Især er internettet og mobiltelefoner blevet mere udbredt. Det er nemlig ikke længere nødvendigt, at man er på sin arbejdsplads, for at man kan arbejde. I dag kan man arbejde hvor som helst ved hjælp af sin smartphone. Man kan have kontakt med chefen, kollegerne eller kunderne, også når man har fri. For eksempel kan man deltage i et telefonmøde, selvom man er derhjemme på en fredag.

Den bedste *måden (14) at forebygge stress på er at slappe af, når man har fri, så man kan lade op til en ny arbejdssdag. Derfor kan det øge *risiko (15) for stress, at man konstant har adgang til sit arbejde gennem internettet. *Problem (16) med smartphones er nemlig, at det kan være svært ikke at tænke på sit *jobbet (17), når man alligevel bruger sin telefon til andre *tinge (18) i fritiden. Eksempelvis kan man måske se på telefonen *om aften (19) eller i weekenden, at man har fået nogle arbejdsrelaterede mails, som skal besvares. Og så svarer man måske på dem, selvom man faktisk har fri. Desuden forventer folk måske et svar, fordi de ved, at man konstant er tilgængelig online. På den *måden (20) kommer arbejdet til at fyde for meget i ens liv, og man får ikke de nødvendige *pauserne (21) fra jobbet til at slappe af og tænke på andre ting.

● Opgave 61

Arbejd sammen i par. Læs din klassekammerats besvarelse af opgave 55. Find alle substantiverne i hans/hendes tekst. Tjek, om substantiverne har de korrekte endelser. Giv bagefter feedback til klassekammeraten.

BLIV KLAR

Opgave 62

Se på tabellen, og overvej dine svar på spørgsmålene 1-5. Skriv evt. stikord.

Folkepensionsalderen forhøjes fra d. 1. januar til:	Folkepensionsalder:	Folkepensionsalder gældende for person født:
2020	66	1. juli 1954-
2021	66,5	1. januar 1955-
2022	67	1. juli 1955-
2030	68	1. januar 1963-
2035	69	1. januar 1967-
2040	70	1. januar 1971-
2045	71	1. januar 1975-
2050	72	1. januar 1979-
2055	72,5	1. januar 1983-
2060	73	1. januar 1987-
2065	73,5	1. januar 1992-
2070	74,5	1. juli 1996-

Kilde: Styrelsen for arbejdsmarked og rekruttering

- Pensionsalderen i Danmark vil stige de kommende år. Hvilke fordele og ulemper mener du, at der kan være ved det?
- Selvom de kan gå på pension, vælger nogle mennesker alligevel at fortsætte med at arbejde. Hvilke årsager kan der være til det?
- Hvad tror du, det betyder for en arbejdsplads, at ældre medarbejdere bliver der længere i stedet for at gå på pension?
- Mener du, at muligheden for at gå på pension skal afhænge af, hvilket job man har? Skal der med andre ord være forskel på, hvornår en akademiker og en håndværker (fx en ingeniør og en murer) kan forlade arbejdsmarkedet? Hvorfor/Hvorfor ikke?
- Mener du, at muligheden for at gå på pension skal afhænge af, hvor mange år man har været på arbejdsmarkedet? Hvorfor/Hvorfor ikke?

Opgave 63

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om spørgsmålene 1-5 i opgave 62.

● Opgave 64

Læs præsentationen af emnet 'Den stigende pensionsalder på det danske arbejdsmarked.' Hvad er formålet med de forskellige afsnit? Skriv det i skemaet. Se eksemplet.

Fokus/formål	Præsentation
introduktion • introducere emne • skitse præsentationens struktur	Mit emne er 'Den stigende pensionsalder på det danske arbejdsmarked'. Jeg vil først kort forklare årsagen til, at politikerne har høvet pensionsalderen i Danmark. Derefter vil jeg fortælle om argumenterne for og imod, at pensionsalderen skal stige. Og til sidst vil jeg kort sige noget om diskussionen om en differentieret pensionsalder.
	I 2006 vedtog politikerne en aftale om senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Aftalen betyder, at pensionsalderen gradvist forhøjes, og at den er afhængig af befolkningens forventede gennemsnitlige levetid. På grund af aftalen vil pensionsalderen fx i 2030 være 68 år, mens den i 2020 er på 66 år. Politikernes beslutning om at høve pensionsalderen skyldes, at vi lever længere. Det betyder bl.a., at udgifterne til pension stiger.
	Der er argumenter både for og imod at høve pensionsalderen. Fortalerne argumenterer med, at det er nødvendigt af økonomiske grunde. Samfundsøkonomien kan nemlig ikke klare, at der ikke er balance mellem antallet af mennesker på pension og dem, der er i arbejde. Et andet argument er, at de 60-70-årige aldrig før har været så veluddannede, sunde og raske som i dag. Derfor vil det være spild af gode ressourcer, hvis de går på pension.
	På den anden side er der også argumenter imod at høve pensionsalderen. Modstanderne argumenterer med, at Danmarks pensionsalder allerede er en af de højeste i Europa. Desuden giver en stigende pensionsalder problemer for dem, der har været på arbejdsmarkedet i mange år, og som har fysisk eller psykisk hårdt arbejde.
	På grund af de nedslidte grupper på arbejdsmarkedet diskuterer politikerne, om pensionsalderen skal differentieres. Dvs. om den skal være forskellig for forskellige faggrupper. Det er dog ikke alle, der mener, at det er den rigtige løsning.

Strategi: Lav en disposition med overskrifter og nøgleord.

Når du skal præsentere dit emne, må du ikke læse op af et manuskript, men du må gerne have en disposition med. Dispositionen kan hjælpe dig med at huske de ting, du gerne vil sige. Det kan være en god ide at lave din disposition som et trædiagram. Skriv dit emne og fokus øverst. Skriv derefter overskrifterne på de forskellige dele af din præsentation (fx Årsager). Tilføj så nøgleord til de forskellige dele.

Opgave 65

Læs præsentationen i opgave 64 igen. Lav en disposition. Hvilke overskrifter vil du give hver del? Og hvilke nøgleord er der i hver del?

Strategi: Tænk på din præsentation som en filmtrailer.

Efter præsentationen er der et interview, hvor du skal svare på nogle spørgsmål om dit emne. Spørgsmålene tager udgangspunkt i din præsentation. For at give dig selv de bedste muligheder for et godt interview er det vigtigt, at du holder en velorganiseret præsentation, der "åbner" emnet op.

Du kan tænke på, at præsentationen skal fungere som en filmtrailer. Den skal ikke fortælle "hele historien". Derimod skal præsentationen gøre eksaminator interesseret i at høre mere om emnet. Derfor er det en god strategi at lave nogle "huller" i teksten, der inviterer til, at eksaminator spørger ind.

Emne

overskrift I

● Opgave 66

I interviewet, der følger efter din præsentation, kan du få forskellige typer af spørgsmål, fx:

- Opklarende spørgsmål, fx 'Du sagde, at ... Vil du godt forklare det lidt nærmere?'
- Uddybende spørgsmål, fx 'Du sagde, at ... Kan du ikke fortælle lidt mere om det?'
- Spørgsmål, der kræver ræsonnement, fx 'Du fortalte, at ..., men hvorfor tror du så, at ...?'
- Spørgsmål, der kræver stillingtagen, fx 'Mener du, at ..? Hvorfor?/Hvorfor ikke?'

Se videoen, hvor Salam holder sin præsentation om det danske arbejdsmarked med fokus på pensionsalder. Find steder, hvor der er "huller", der inviterer til spørgsmål. Skriv interviewspørgsmål til præsentationen.

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?
4. _____ ?
5. _____ ?

● Opgave 67

Se videoen med interviewet efter præsentationen. Hvilke spørgsmål stiller eksinator til Salam? Skriv spørgsmålene på linjerne.

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?
4. _____ ?
5. _____ ?

Strategi: Giv adækvate og uddybede svar på eksaminators spørgsmål.

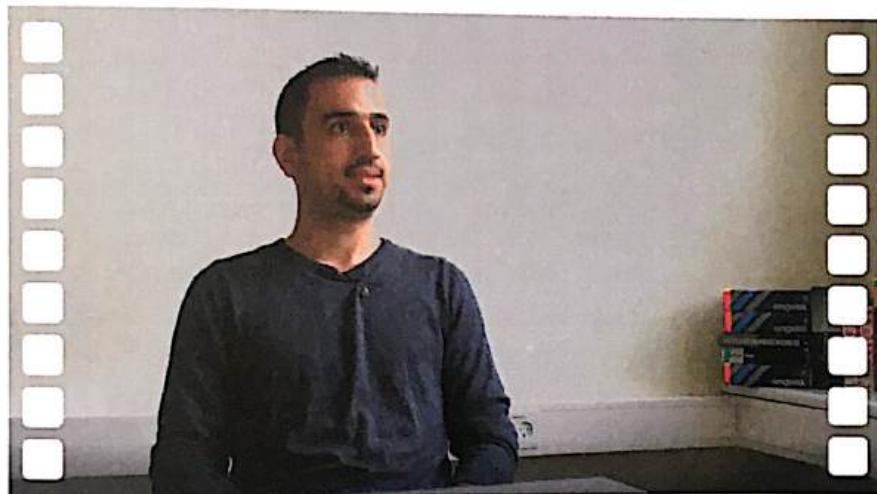
Til prøven i mundtlig kommunikation bliver du bedømt på, om dine svar på eksaminators spørgsmål er adækvate. Dvs.:

- Du skal svare præcist på det, du bliver spurgt om.
- Du skal bruge sprog, der opfylder kravene til det sproglige niveau til Prøve i Dansk 3.

Desuden er det vigtigt, at dine svar er begrundede og uddybede.

● **Opgave 68**

Se videoen med interviewet igen. Skriv stikord til, hvad Salam svarer på eksaminators spørgsmål.

● **Opgave 69**

Arbejd sammen i par. Diskuter, om Salam i videoen giver adækvate svar, der er begrundede og uddybede.

PRØV

● Opgave 70

Vælg ét af emnerne 1-5, og forbered en præsentation på cirka 2 minutter. Du kan bruge strukturen i skemaet til at organisere præsentationen. Brug, hvad du har lært i kapitlet, men søg også selv informationer på internettet om dit valgte emne. Lav en disposition som i opgave 65.

Præsentationsemner relateret til arbejde:

1. Uskrevne regler på det danske arbejdsmarked
2. Fleksibilitet på arbejdspladsen
3. Dimittendledighed
4. Frivilligt arbejde
5. Arbejdsrelateret stress

Struktur	Sproghjælp			
Introduktion Opbygning	Mit emne er Jeg vil fokusere på ... Først vil jeg Derefter Til sidst ...			
Årsager	Der kan være flere årsager til ... En årsag er, at ... En anden årsag kan være, at ...			
Vurdering	Betydninger	Muligheder	Fordele/ulemper	Argumenter for/ imod
	Det kan have flere betydninger, at ... For det første kan det betyde, at ... For det andet kan det have betydning for ...	Jeg vil vurdere, at mulighederne for at ... er gode/dårlige, fordi ... Forskellige tiltag kan være med til at ... Et af disse tiltag er ...	Der kan være både fordele og ulemper ved at ... En fordel er, at ... På den anden side er der også ulemper. Den største ulempe er, at ...	Der er argumenter både for og imod, at ... Et argument for er, at ... Et argument imod er, at ...

● Opgave 71

Arbejd sammen i par. A præsenterer sit emne i 2 minutter. B lytter og skriver spørgsmål. Brug eksemplerne på spørgsmål i sproghjælpsboksen på side 53.

Sproghjælp

Opklaring

Du sagde, at Kan du forklare det lidt nærmere?

Uddybning

Du sagde, at Kan du sige lidt mere om det?

Vurdering – betydning og problemer

Hvilke problemer kan der være ved ...?
Hvilken betydning kan det have for ...?

Mening/holdning

Mener du, at ...? Hvorfor?
Mener du, at det er godt eller dårligt, at ...? Hvorfor?

Udvikling

Hvordan tror du, at ... vil udvikle sig i fremtiden?
Hvordan tror du, at ... ser ud om 10/50/... år?

Eksemplificering

Kan du give nogle eksempler på ...?

Forklaring

Hvorfor tror du, at ...?
Hvad tror du, årsagen er til, at ...?

Ræsonnement

Du sagde, at ..., men hvorfor tror du så, at ...?

Løsninger og ansvar

Hvad kan man gøre for at ...?
Hvem har ansvaret for ...?
Du nævner nogle forskellige løsningsmuligheder. Hvad synes du selv er den bedste løsning?

Vurdering – fordele og ulemper

Hvilke fordele og ulemper kan der være ved ...?
Mener du, at der er flest fordele eller ulemper ved ...?
Du nævner både fordele og ulemper, men hvad synes du selv om ...?

Opgave 72

Arbejd sammen i samme par. B stiller sine spørgsmål fra opgave 71 til A i 3 minutter.

Opgave 73

Arbejd sammen i samme par. A og B bytter. B præsenterer sit emne, mens A lytter, skriver og stiller spørgsmål.

BLIV KLAR

Strategi: Lav en situationsbeskrivelse, som relaterer til emnet.

I delprøve 2 skal du trække et emne af 3 mulige og beskrive situationerne på nogle billeder. Du skal ikke lave en billedebeskrivelse, men derimod en emnerelateret situationsbeskrivelse. Dvs. du skal sige noget om, hvad situationerne fortæller om emnet. Eksinator fortæller dig, hvad emnet er, og det står også øverst på arket med billederne.

Opgave 74

Se på billederne herunder. I 1. viser billederne to situationer, der handler om emnet 'Arbejde og stress'. I 2. viser billederne to situationer, der handler om emnet 'Pensionsalder'. Lyt til 2 beskrivelser af situationerne på billederne. I hvilken beskrivelse, a eller b, bruger prøvedeltageren strategien i strategiboksen? Sæt kryds ved den bedste beskrivelse.

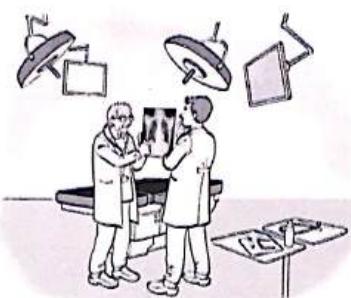
1.

Emne C – Arbejde og stress

2.

Emne B – Pensionsalder

Kilde: Prøve i Dansk 3, nov.-dec. 2017

- Beskrivelse a
- Beskrivelse b

Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2017

- Beskrivelse a
- Beskrivelse b

Strategi: Argumentér for dine synspunkter.

Til prøven i mundtlig kommunikation skal du bl.a. demonstrere, at du kan udtrykke synspunkter og begrunde dem. Dvs. at du skal argumentere. Et argument består af nogle forskellige elementer:

- en påstand – synspunktet, som man vil overbevise nogen om. Påstanden kan være udtrykt som en konsekvens med forbinderord såsom 'derfor' eller 'så'.
- belæg – begrundelsen for, at påstanden er rigtig eller sandsynlig. Belægget er ofte udtrykt ved forbinderord som fx 'for', 'fordi', 'da' eller 'nemlig'.
- hjemmel – en bagvedliggende regel eller et generelt synspunkt, som deles af begge parter i diskussionen. Hjemlen gør, at man kan acceptere argumentet. Men den står ofte ikke direkte i teksten.
- styrkemarkør – styrkegraden i påstanden. Dvs. hvor sikker personen er på påstanden. Styrkemarkøren er ofte udtrykt gennem adverbialer, fx 'selvfølgelig'.

Opgave 75

Læs boksene 1-4. Skriv de rigtige betegnelser a-d på linjerne:

- a. påstand
- b. belæg
- c. hjemmel
- d. styrkemarkør

1. _____

Forstærkelse: altid, helt sikkert, uden tvivl, sikkert, absolut, naturligvis
Svækkelse: i de fleste tilfælde, ofte, normalt, sandsynligvis, muligvis, måske, for det meste

2. _____

Det er efter min mening vigtigt, at udenlandske medarbejdere lærer dansk.

3. _____

Udlændinge, der arbejder i et andet land end deres hjemland og taler landets sprog, har generelt bedre mulighed for at trives på en arbejdsplads.

4. _____

For ellers kan de ikke klare sig i sociale sammenhænge såsom pausesnak.

● Opgave 76

Opbyg et argument til påstanden: 'Det er en fordel, at mange medarbejdere selv kan være med til at tilrettelægge deres arbejdstid.' Skriv ét belæg for påstanden, og indsæt en styrkemarkør.

Påstand	Det er _____ en fordel, at mange medarbejdere selv kan være med til at tilrettelægge deres arbejdstid,
Belæg	fordi _____ _____ _____ _____

● Opgave 77

Man kan styrke sit argument ved at have flere belæg for sin påstand. Til at strukturere argumentet kan man bruge ordnende forbinderord, fx 'For det første', 'For det andet', 'Endelig'. Brug eksemplet i sproghjælpsboksen til selv at skrive belæg for påstand a eller b.

- Efter min mening er fleksibilitet i tilrettelæggelse af arbejdet en fordel for de ansatte.
- Jeg synes, at fleksibilitet i tilrettelæggelse af arbejdet er en ulempe for de ansatte.

Sproghjælp

Påstand	Det er helt sikkert vigtigt, at udenlandske medarbejdere lærer dansk.
Belæg 1	For det første skal de kunne deltage i pausesnakken med deres danske kolleger. Når alle taler dansk, bidrager det til et godt socialt fællesskab på arbejdspladsen.
Belæg 2	For det andet er det at lære dansk en naturlig del af at opleve Danmark og den danske kultur. Sproget kan hjælpe de ansatte med at knytte sig bedre til landet og kulturen.
Belæg 3	Endelig er det vigtigt for deres integration i samfundet generelt. Fx hvis de har børn og skal tale dansk i børnehaven eller skolen.

Påstand	
Belæg 1	
Belæg 2	
Belæg 3	

● Opgave 78

Læs spørgsmålene 1-3. Vælg det synspunkt, a eller b, der passer med din egen holdning. Forbered argumenter for dine synspunkter. Prøv at bruge flere belæg og ordnende forbinderord.

1. Mener du, at belønning (fx mere i løn) er vigtigt for ansattes tilfredshed på jobbet? Hvorfor/Hvorfor ikke?
 - a. Jeg synes, at belønning er vigtigt for tilfredshed på jobbet.
 - b. Efter min mening er belønning ikke vigtigt for tilfredshed på jobbet.

2. Mener du, at nyuddannede akademikere skal tage de job, de kan få, selvom det ikke er akademiske job? Hvorfor/Hvorfor ikke?

- a. Efter min mening skal nyuddannede akademikere tage de job, de kan få.
- b. Jeg synes ikke, at nyuddannede akademikere skal tage ikke-akademiske job.

3. Nogle mener, at pensionsalderen skal differentieres. Dvs. at folk, der arbejder i nogle brancher, kan gå på pension tidligere end andre. Mener du, at det er en god ide? Hvorfor/Hvorfor ikke?

- a. Jeg synes, at pensionsalderen skal differentieres.
- b. Efter min mening skal pensionsalderen ikke differentieres.

● Opgave 79

Arbejd sammen med forskellige klassekammerater. Diskuter spørgsmålene 1-3 i opgave 78. Argumenter for jeres synspunkter.

PRØV

Opgave 80

De to billeder viser nogle situationer, der handler om emnet 'Sygefravær på arbejdspladsen'. Se på billederne. Overvej, hvordan du vil beskrive dem. Husk at relatere situationerne til emnet. Brug sproghjælpsboksen.

Emne B – Sygefravær på arbejdspladsen

Sproghjælp

Begge billeder viser ...
På det øverste/nederste billede ...

Jeg tror, at ...
Det ser ud, som om at ...
Måske ...

Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2018

Opgave 81

Arbejd sammen i par. Beskriv på skift, hvad der sker i de to situationer. Beskrivelsen skal være 45-60 sekunder. Brug sproghjælpsboksen. Giv hinanden feedback bagefter.

● Opgave 82

Læs spørgsmålene 1-6. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord. Brug sproghjælpsboksene. Brug også, hvad du lærte om argumentation i opgave 75-77.

1. Nogle mennesker går sommetider på arbejde, selvom de er syge. Hvorfor tror du, de gør det?

Sproghjælp

- Jeg tror, at det kan skyldes ...
- Jeg tror, at den vigtigste årsag er, at En anden årsag kunne være, at ...

2. Hvad tror du, det kan betyde for ens forhold til kollegerne, at man sommetider går på arbejde, selvom man er syg?

Sproghjælp

- Det kan fx betyde, at ..., fordi ...
- Jeg tror, at det kan påvirke forholdet positivt/negativt, fordi ...

3. Pædagoger og sygehjælpere har et højere sygefrevær end ingeniører og konsulenter. Hvorfor tror du, det er sådan?

Sproghjælp

- Jeg tror, at det kan skyldes ...
- Jeg tror, at den vigtigste årsag er, at En anden årsag kunne være, at ...

4. Hvad tror du, det betyder for ens forhold til kollegerne, at man har et højt sygefrevær?

Sproghjælp

- Det kan fx betyde, at ..., fordi ...
- Jeg tror, at det kan påvirke forholdet positivt/negativt, fordi ...

5. Nogle virksomheder gør meget for at reducere de ansattes sygefravær. Virksomhederne tilbyder for eksempel gratis lægetjek og rådgivning om kost og motion. Hvilke fordele og ulemper mener du, der kan være ved, at de gør det?

Sproghjælp

- Der kan være flere fordele. Først og fremmest er det en fordel, at En anden fordel kunne være, at ...
- På den anden side er der dog også nogle ulemper. En ulempe er, at ...

6. Synes du, det er i orden, at en virksomhed blander sig i de ansattes livsstil, eller bør ens livsstil være en privat sag? Hvorfor/Hvorfor ikke?

Sproghjælp

- Jeg mener, at ..., fordi ...
- Efter min mening ..., eftersom ...

Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2018

Opgave 83

Arbejd sammen med en klassekammerat. A starter med at stille B spørgsmålene i opgave 82 i 4 minutter. Bagefter stiller B spørgsmål til A i 4 minutter.

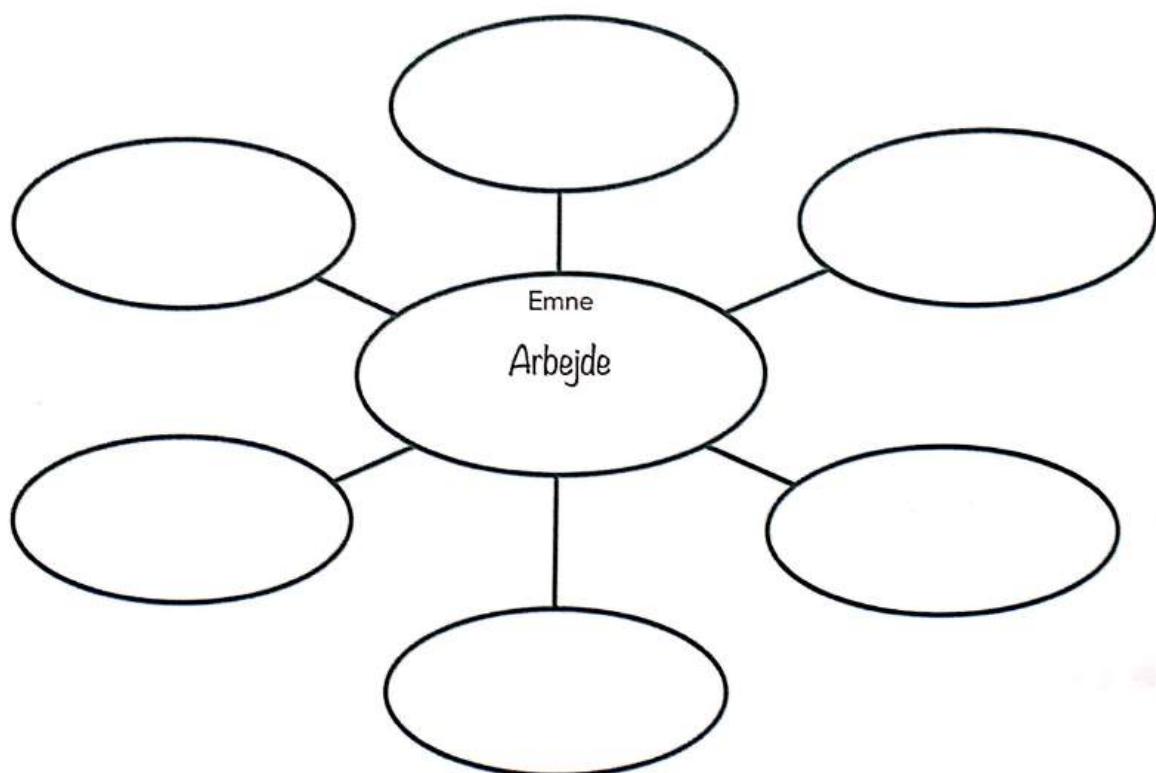
Opgave 84

Gentag aktiviteten i opgave 83 med forskellige klassekammerater.

KIG TILBAGE

● Opgave 85

I kapitel 1 har du arbejdet med forskellige temaer indenfor emnet arbejde. Hvad tager du med fra kapitlet? Kig tilbage, og tænk over, hvad du har lært om temaerne. Organiser de vigtigste informationer og nøgleord i diagrammet. Du må gerne lave flere cirkler.

● Opgave 86

Tal med forskellige klassekammerater. Hvad har I lært? Tilføj dine klassekammeraters ideer til diagrammet.

● Opgave 87

Tal sammen i klassen. Hvad har I lært om emnet arbejde?

Kapitel 2

LIGESTILLING

Hvad lærer jeg i kapitel 2?

I kapitel 2 lærer du bl.a.:

1. om forskellige emner, der relaterer til ligestilling: ligestilling i husarbejde og børnepasning, ligeløn og løngab, barselsorlov og øremærket barsel, det kønsopdelte arbejdsmarked, kvinder i ledelser og bestyrelser samt kønsvotering.
2. hvordan du laver læseforståelsesopgaverne 2A og 2B til Prøve i Dansk 3.
3. hvordan du laver skriveopgaverne til Prøve i Dansk 3.
4. hvordan du laver en god præsentation af et emne, der relaterer til ligestilling.
5. hvordan du beskriver et billede med situationer, der relaterer til ligestilling.
6. relevante strukturer og ord/udtryk til at beskrive, forklare, udtrykke synspunkter, begrunde, uddybe, eksemplificere, argumentere og vurdere.

BLIV KLAR

● Opgave 1

Arbejd sammen i par. Se på kapitlets temaer i boksene. Tal om, hvad I ved om temaerne. Tilføj nogle ord, som I associerer med hvert tema. Se eksemplet.

traditionelle kønsroller

Ligestilling i hjemmet

fordeling af husarbejde

Ligeløn og løngab

Det kønsopdelte arbejdsmarked

Kvinder i lederstillinger og bestyrelser

Fordeling af barselsorlov og øremærket barsel

Kønskvoter

● Opgave 2

Tal sammen i klassen. Snak om, hvad I ved om temaerne i opgave 1, og hvilke ord I har skrevet. Tilføj dine klassekammeraters ord.

● Opgave 3

Mens du arbejder med kapitlet om ligestilling, skal du selv indsamle relevante informationer og ord om kapitlets emner. Til det formål kan du tale med andre (fx dine kolleger, dine venner eller frivillige), se tv-programmer, læse artikler og bøger samt søge informationer på nettet. Her kan du fx bruge:

www.dr.dk

www.tv2.dk

www.jp.dk

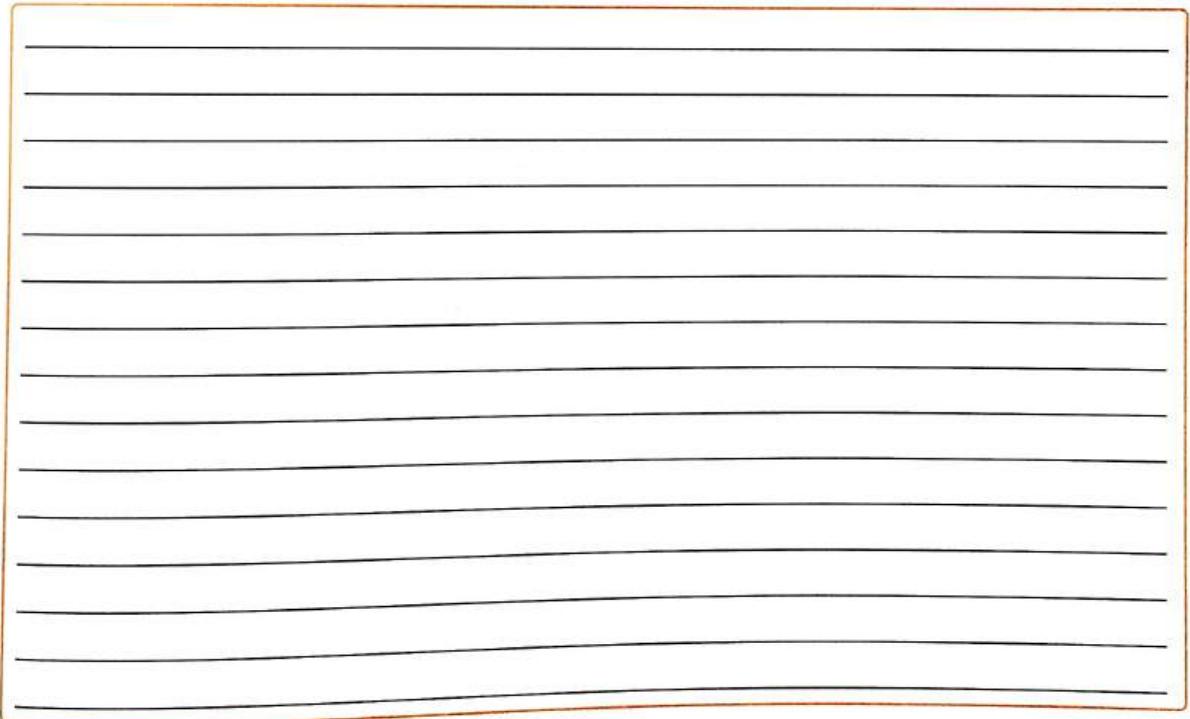
www.politiken.dk

www.berlingske.dk

www.danmarksstatistik.dk

www.avisen.dk

Skriv stikord i boksen. Tal hver uge med dine klassekammerater om, hvad du selv har lært.

BLIV KLAR

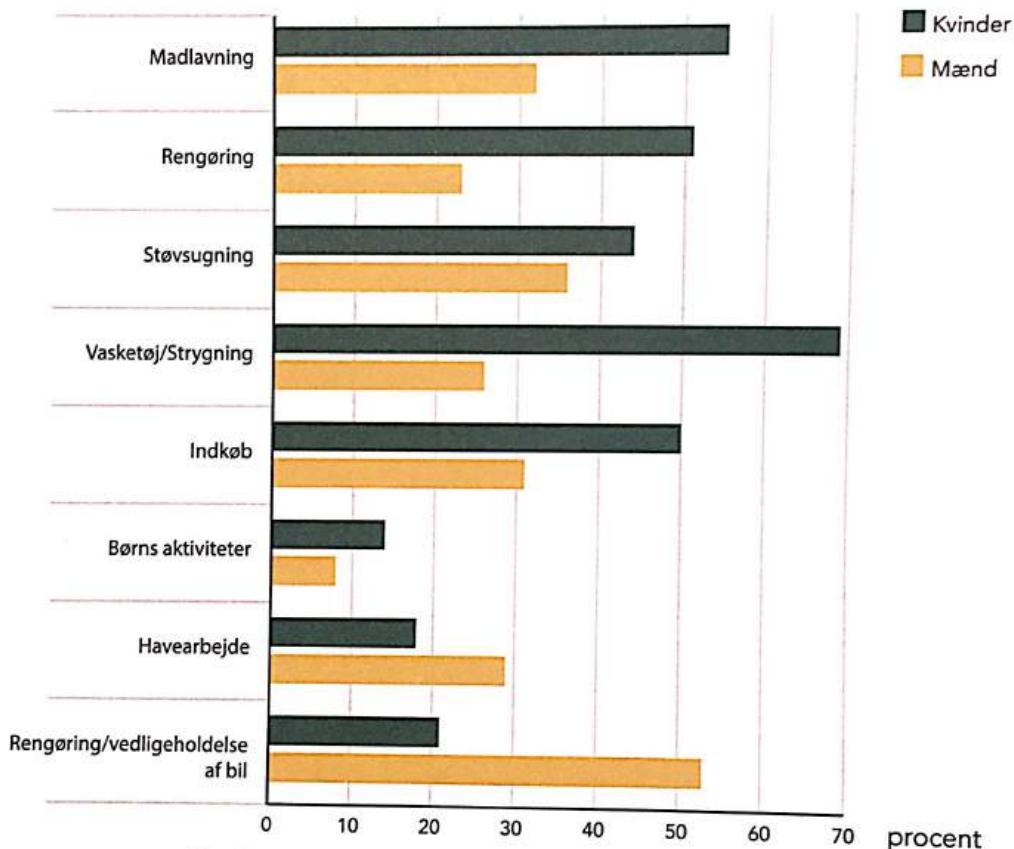
Opgave 4

Arbejd sammen i par. Se på diagrammet, der er baseret på en undersøgelse fra Wilke (2016). I undersøgelsen blev 1018 mænd og kvinder spurgt om, hvem der er hovedansvarlig for de huslige pligter i deres hjem. I diagrammets kategorier har henholdsvis kvinder og mænd peget på sig selv som hovedansvarlige (i procent). Beskriv kort hovedtrækkene i diagrammet. Brug sproghjælpsboksen.

Sproghjælp

- ... % af kvinderne mener, at ...
- ... % af mændene mener, at ...
- Der er flere mænd end kvinder, der ...
- Der er flere kvinder end mænd, som ...

Hovedansvar for huslige pligter (2016)

Kilde: https://www.avisen.dk/denne-sure-tjans-tager-kvinderne-sig-af_411294.aspx

● Opgave 5

Arbejd sammen i par. Tal om, hvilke årsager der kan være til den fordeling, som diagrammet i opgave 4 viser. Brug sproghjælpsboksen.

Sproghjælp

- Jeg tror, det kan skyldes ...
- Jeg tror, at en årsag kan være, at ...

● Opgave 6

Arbejd sammen i par. Se på tabellen. Den viser mænd og kvinders tidsforbrug på husarbejde (fx indkøb, rengøring, tøjvask, madlavning og børnepasning). Beskriv udviklingen, som tabellen viser. Forklar også, hvilke årsager der kan være til udviklingen. Brug sproghjælpsboksen.

Husarbejde: Antal timer, som mænd og kvinder i gennemsnit bruger per dag

Mænd	1964	1975	2001	2008	2018
Timer	0:29	1:11	2:30	2:55	2:34
Kvinder	1964	1975	2001	2008	2018
Timer	4:24	3:39	3:47	3:51	3:28

Kilde: Rockwool Fonden

Sproghjælp

- Antallet af ... er faldet med ... fra ... til ...
- Antallet af ... er steget med ... fra ... til ...
- Det kan skyldes, at ...

Strategi: Find forskellige måder at udtrykke samme betydning på

Læseforståelse delprøve 2A er en multiple choice-opgave med 2 tekster og 7 spørgsmål. Til hvert spørgsmål skal du vælge den rigtige af 3 svarmuligheder (A, B eller C). For at finde det rigtige svar skal du kunne identificere forskellige måder at udtrykke den samme betydning på. De nøgleord, der bliver brugt i spørgsmålene og svarmulighederne, er nemlig ikke de samme, som bliver brugt i teksten. Start med at understrege nøgleordene i spørgsmålene og svarmulighederne. Overvej samtidig, hvordan man kan udtrykke dem på en anden måde. Læs derefter teksterne omhyggeligt, og find det rigtige svar.

Opgave 7

Læs sætningerne 1 – 11. Overvej, hvordan man kan udtrykke meningen på en anden måde. Se eksemplet 0.

laver, har ansvaret for
havearbejde, husreparationer ikke kan lide, ikke bryder sig om

0. Hendes mand står for alt det praktiske
udendørs arbejde, som hun ikke er vild
med.

1. Husfreden kan være i fare i hjem,
hvor de huslige pligter ikke er ligeligt
fordelt.

2. Det har størst betydning for parret, at
dagligdagen hænger sammen – også
selvom husarbejdet ikke er fordelt lige.

3. Den ulige fordeling af husarbejdet
har konsekvenser for ligestillingen på
arbejdsmarkedet.

4. Traditionelle forestillinger om køn
dominerer stadig i danske hjem, når
det kommer til fordelingen af de
huslige pligter.

5. De laver det huslige arbejde, som de hver især er bedst til.
6. Hun synes, at det ville være mere retfærdigt, hvis fordelingen af husarbejdet var mere lige.
7. Hun bruger mere tid på husarbejdet end sin mand, men hun synes, at fordelingen er okay.
8. Arbejdssdelingen fungerer godt, fordi de begge laver det husarbejde, som de hver især foretrækker.
9. Hun ville gerne have, at hendes mand specielt i travle perioder lavede noget mere derhjemme.
10. Mænd og kvinder er ikke ligestillet i hjemmet i dag, men der er tegn på fremskridt.
11. Når husarbejdet skal fordeles, har mænd og kvinder i mange hjem forskellige domæner.

● Opgave 8

Arbejd sammen i par. Hvilke ideer har I til, hvordan man kan udtrykke sætningerne 1-11 i opgave 7 på andre måder?

Opgave 9

Match sætningerne 1-11 i opgave 7 med sætningerne a-l. Understreg de ord i de matchende sætninger, der udtrykker den samme betydning. Se eksemplet a.

a. Han tager sig af ting som at slå græs, klippe hæk, skovle sne, vaske bil osv. Det er pligter, som jeg ikke bryder mig om.

0

b. Nogle gange er der ekstra meget pres på på mit job, og der kunne det især være godt med en hjælpende hånd til husarbejdet.

c. Selvom vi er i 2020, og kvinderne for længe siden rykkede ud på arbejdsmarkedet, er arbejdsdelingen i mange danske hjem stadig ulige. Men det går stille og roligt bedre. Specielt i de yngre generationer tager mænd et større ansvar for arbejdet i hjemmet og med børnene.

d. Arbejdsdelingen hjemme hos os er fin nok, selvom det hovedsageligt er mig, der står for de huslige pligter.

e. Nogle gange snakker vi om, hvorvidt vi skal lave noget om, så vi deles mere om opgaverne, men hverdagen fungerer – og det er det mest afgørende for os.

h. Kvinderne bidrager mere til at få familie og hjem til at fungere. Det betyder, at de kommer bagud i forhold til mænd. De får en lavere løn og færre lederstillinger.

g. Mens kvinderne tager sig af husarbejdet indendørs såsom rengøring og madlavning, går mændene i garagen og haven. Her tager de sig af vedligeholdelse og ordner andet praktisk arbejde.

j. Jeg er ikke så skrap til vedligeholdelse af biler eller cykler, og havearbejde har aldrig været min stærke side. Min mand er til gengæld rigtigt dygtig til det, så det står han for. Jeg er bedre til det indendørs arbejde som madlavning og rengøring, og det tager jeg mig derfor af.

i. Jeg står for det meste derhjemme, og jeg synes, det ville være fair, hvis min mand tog sig af nogle flere af opgaverne.

l. Danskerne har i dag en helt klassisk arbejdsfordeling mellem mænd og kvinder. Mens det primært er kvinderne, der laver mad, gør rent eller laver andet husligt arbejde, laver mændene ting som fx at reparere cykler, vaske bilen eller sætte lamper op.

k. Jeg står for tøjvask og rengøring, mens Peter tager sig af madlavning og de reparationer, der nu skal laves i huset. Vi laver det, vi bedst kan lide, så det virker fint for os.

PRØV

Opgave 10

Læs teksterne *Ditte står for alt derhjemme* og *Hvorfor er det stadig kvinderne, der laver mest arbejde i hjemmet?* Der er 7 spørgsmål til de to tekster. Til hvert spørgsmål er der tre svarmuligheder: A, B og C. Sæt kryds ved det rigtige svar. Sæt kun ét kryds ved hvert spørgsmål.

Spørgsmål til tekst 1

1. Hvad nævner Ditte som en væsentlig årsag til, at arbejdsfordelingen i hjemmet fungerer godt for hendes veninder og deres mænd?
 - A. De er enige om at dele husarbejdet på den måde.
 - B. Det er den måde, de fleste i deres omgangskreds deler husarbejdet på.
 - C. Det er den traditionelle måde at dele husarbejdet på.
2. Hvilken af følgende grunde er ifølge Ditte afgørende for, at hun og hendes jævnaldrende gerne udfører det meste af det indendørs husarbejde?
 - A. På den måde kan de klart distancere sig fra 1970'ernes feministter og vise, at de er moderne.
 - B. Ved at udføre indendørs husarbejde kan de vise, at de er lige så dygtige som mænd.
 - C. De har det simpelthen godt med at lave indendørs husarbejde.
3. Hvilket af følgende udsagn om arbejdsfordelingen hjemme hos Ditte og John passer med det, der står i teksten?
 - A. De blev uvenner, da de delte husarbejdet.
 - B. De hyggede sig, da de delte husarbejdet.
 - C. De var uenige om, hvor tit de skulle lave husarbejde.

Spørgsmål til tekst 2

4. Hvad karakteriserer ifølge Rockwool Fondens undersøgelse de arbejdsopgaver i hjemmet, som især udføres af mænd?
 - A. De skal udføres flere gange om dagen.
 - B. De skal udføres på bestemte tidspunkter af ugen.
 - C. De kan vente, til det passer mændene at udføre dem.

5. Hvad viser en undersøgelse fra Rockwool Fonden om forholdet mellem arbejde på jobbet og i hjemmet?
- A. Hvis vi bruger meget tid på jobbet, bruger vi også meget tid på husarbejde.
- B. Hvis vi arbejder mange timer det ene sted, arbejder vi færre timer det andet sted.
- C. Hvis vi har lette opgaver på jobbet, er vi mere fleksible på hjemmefronten.
6. Hvad er ifølge Nina Smith en typisk konsekvens af, at kvinden tager den første del af barslen?
- A. Familien etablerer et mønster for arbejdsdelingen i hjemmet, hvor kvinden har det primære ansvar for husarbejdet.
- B. Familien etablerer et mønster for arbejdsdelingen i hjemmet, hvor manden udfører husarbejde, mens kvinden passer børn.
- C. Familien etablerer et mønster for arbejdsdelingen i hjemmet, hvor det varierer, hvilke dele af husarbejdet manden og kvinden har ansvar for.
7. Hvad giver Nina Smith udtryk for i forhold til fordelingen af barsel mellem mænd og kvinder?
- A. At forældre frit skal kunne bestemme over barselsorloven, fremfor at fædrene skal holde barsel et bestemt antal uger.
- B. At kvinder fortsat vil have dårligere karrieremuligheder end mænd, selvom fædrene skal holde barsel et bestemt antal uger.
- C. At det kan forbedre kvinders karrieremuligheder, hvis fædrene skal holde barsel et bestemt antal uger.

Tekst 1: Ditte står for alt derhjemme

Den yngre generation går i højere grad end den ældre ind for, at kvinder klarer husarbejdet. Det viser en undersøgelse fra analyseinstituttet Wilke (2015). 29-årige Ditte Skousen er en af de unge kvinder, der ikke har problemer med at stå for husholdningen.

I et 300 kvadratmeter stort hus et kvarters kørsel fra Odense bor Ditte Skousen sammen med sin mand John, to børn på syv og tre år og hunden Aslan. Hun arbejder som forfatter og med sin blog husmoderen.dk, mens hendes mand er produktionsteknolog. Begge bidrager til familiens indkomst, men det er Ditte, der tager sig af rengøringen og det øvrige indendørs huslige arbejde – herunder børnepasningen. Og det har hun det fint med.

I Dittes omgangskreds er det oftest kvinderne, der laver alt det indendørs arbejde i hjemmet og passer børnene. Hun siger: "For flertallet af mine jævnaldrende veninder er det overhovedet ikke noget

problem. Deres mænd slår jo til gengæld græs, fylder olie på bilen og ordner de tekniske ting. Faktisk virker det fint at fordele arbejdet på den måde, når bare begge parter synes, det er i orden."

Ifølge en rundspørge blandt 1.033 danskere, som analyseinstituttet Wilke foretog i 2015, er Ditte Skousen og hendes venindekreds typiske for den yngre generation. Jo yngre man er, jo bedre trives man med, at kvinder står for det indendørs husarbejde, selvom begge parter arbejder, viser rundspørgsen. Næsten 43 procent af de 18-29-årige mener således, det er i orden, at kvinderne laver mere husarbejde end mændene indenfor hjemmets fire vægge – selvom begge parter arbejder. For de 60-69-årige er tallet derimod kun 36 procent. Endelig er det kun omkring 30 procent af de adspurgte over 70, der mener, at det er i orden, at kvinder står for størstedelen af arbejdsopgaverne i hjemmet.

Tallene overrasker ikke Ditte Skousen. "Både jeg selv og mine veninder elsker at bage boller og dekorere vores hus," fortæller hun og fortsætter: "Jeg er dog udmærket klar over, at det ikke er alle, der ser positivt på kvinder med gummihandsker og gulvspande. Mange af de kvinder, der var en del af kvindebevægelsen i 1970'erne, er nok chokerede over, at jeg frivilligt har påtaget mig det primære ansvar for de huslige pligter. Men situationen er en helt anden i dag, end den var for 50 år siden."

Ifølge Ditte Skousen var 1970'erne en tid, hvor kvinder stadig kæmpede for deres ret til at komme ud på arbejdsmarkedet. "Men vi er kommet videre," siger hun og forklarer: "I dag har vi jo fundet ud af, at kvinder er lige så dygtige som mænd, så vi behøver ikke at bevise det hele tiden. Vi kan bare gøre det, vi trives med at gøre! Også hvis det er at lave mad, gøre rent og passe børn."

I Ditte Skousens eget hjem er det hendes mand, der står for haven og renovering af huset, hvorimod hun altså selv står for det indendørs huslige arbejde. Det er en perfekt løsning efter hendes mening. Hun forklarer: "Mens jeg hygger mig med at støvsuge og lave mad, slapper min mand af ved at lægge fliser og rense tagrender. Og hvis vi hver især gør det, vi har mest lyst til, opstår der færre konflikter."

Ifølge Ditte Skousen havde hun og manden John tidligere en aftale om at hjælpe hinanden med at gøre rent og lave mad. Men det var ikke en succes. Det endte med skænderier, fordi de ikke var enige om, hvilket tempo tingene skulle gøres i. Derfor blev hun sur og irriteret. I dag klarer hun selv alt indendørs husarbejde: "Jeg elsker at lave mad og passe familien," siger hun. "Der er ingen grund til at klage over, at man står for mere husligt arbejde end sin mand, hvis det er det, man bedst kan lide at lave."

Tekst 2: Hvorfor er det stadig kvinderne, der laver mest arbejde i hjemmet?

Danmarks Statistik stoppede med at registrere antallet af husmødre i 1980'erne, fordi der næsten ikke var nogen tilbage. Men selvom husmoren er forsvundet, skal der stadig laves mad, gøres rent, vaskes tøj og hentes børn. Og det er stadig kvinderne, der bruger mest tid på det.

Frem til midten af 1960'erne var næsten halvdelen af de danske kvinder mellem 15 og 74 år hjemmegående husmødre. I dag er der næsten ingen tilbage. En sandsynlig årsag er, at vi i Danmark har opbygget en velfærdsstat, der tager sig af både de ældre og børnene. Det har reduceret mængden af arbejde i hjemmet og frigjort kvinderne til at komme ud på arbejdsmarkedet. Kvinderne, der tidligere

var bundet til hjemmet, har nu som regel arbejde, tjener penge, betaler skat og bidrager på alle måder til at holde både velfærdsstaten og samfundsøkonomien i gang.

Selv om den danske husmor altså ikke rigtig findes længere, så er der stadig noget i hjemmet, der skal gøres af nogen. Men af hvem? Ifølge professor i økonomi Nina Smith har vi i dag en ligestillingsmæssig udfordring. Hun siger: "Mændene laver havearbejdet, og de vasker bilen. Med andre ord udfører de opgaver, der kan laves, når de har tid. Kvinderne derimod laver i meget højere grad det, der ikke kan vente – for eksempel henter de børnene i børnehaven om eftermiddagen og vasker deres snavsedte tøj om aftenen."

I 2018 lavede Rockwool Fonden en undersøgelse af, hvordan danskerne bruger deres tid. Undersøgelsen viste, at det oftest er kvinderne, der køber ind, laver mad, rydder op, vasker tøj og gør rent. Tre ud af fire kvinder udfører således husarbejde hver dag, mens kun omkring halvdelen af mændene gør det. Mens kvinderne typisk påtager sig de rutineprægede opgaver, der skal laves dagligt på bestemte tidspunkter, står mændene i højere grad for det fleksible arbejde, der kan udføres i weekender og ferier. Kvinderne er med andre ord ansvarlige for de opgaver i hjemmet, som kan komme i konflikt med deres job. Det samme er ikke tilfældet for mændene.

"Mange kvinder begynder at kigge på uret sidst på arbejdssagen og må måske gå tidligt fra et vigtigt møde for at kunne nå både job og husarbejde – herunder at hente og passe børn," siger Nina Smith og fortsætter: "Vi ved fra forskningen, at dét har konsekvenser for karrieren. For eksempel viser undersøgelsen fra Rockwool Fonden, at jo mere vi arbejder i hjemmet, jo mindre arbejder vi på jobbet – og omvendt. I dagens Danmark går uligheden på hjemmefronten derfor stadig ud over kvindernes muligheder på arbejdsmarkedet."

Nina Smith understreger, at mænd naturligvis ikke er dårligere til at lave husarbejde end kvinder. Hun uddyber: "Dog kan mænd endnu ikke blive gravide, føde et barn eller amme. Dé t er stadig kvindens biologiske privilegium – og en væsentlig årsag til, at vi stadig ser en ulighed i fordelingen af husarbejdet. Den arbejdsdeling, som opstår omkring barslen, hvor moren typisk tager den første tid hjemme for at give barnet mad, bliver en model for, hvordan husarbejdet fremover fordeles mellem forældrene. Det betyder, at kvinden ofte bliver hovedansvarlig for arbejdet i hjemmet."

Ifølge Nina Smith kan man se i alle analyser, at kvinders karriere påvirkes negativt, når de får det første barn. Hun forklarer: "Kvinderne indhenter aldrig mændene igen, selvom det ikke behøvede at være sådan. De fleste kvinder ammer jo trods alt kun deres børn i nogle få måneder. Men så snart man har etableret en arbejdsfordeling i familien, så er den svær at ændre."

Nina Smith ser mere øremærket barsel til fædrene som en mulig løsning på ligestillingsproblemet i hjemmet og på arbejdsmarkedet. Hun peger på, at vi i Danmark har en meget liberal barselsorlov, hvor forældrene selv bestemmer, hvem der skal tage barsel og i hvor lang tid. Hun siger: "Statistikken viser, at de danske mænd tager under 10 procent af den samlede barsel på 52 uger. Hvis det er frivilligt, hvem der tager barselsorlov, så bliver det altså i høj grad kvinderne, der gør det. Og forskningen viser, at det så også er dem, der i sidste ende kommer til at hænge på husarbejdet og måske må ofre karrieren."

Kilde: <https://www.zetland.dk/historie/sOMVyQV0-a85EWR0n-66430> (forkortet og redigeret)

ARBEJD VIDERE

Opgave 11

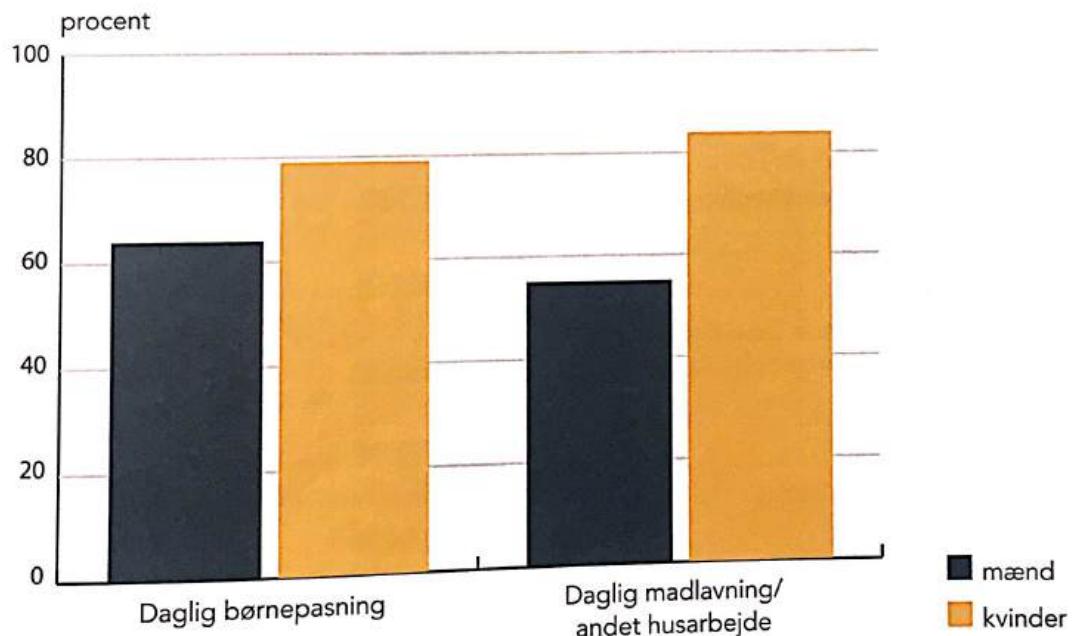
Læs spørgsmålene 1-4. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord.

1. Hvordan fordeles husarbejde og børnepasning hjemme hos dig, dine forældre, søskende eller venner? Og hvad synes du/de om fordelingen? Hvorfor?
2. Mange mener, der er en høj grad af ligestilling i det danske samfund. Alligevel står danske kvinder stadig for mere af husarbejdet og børnepasningen end danske mænd. Hvilke årsager kan der være til det?
3. Hvilken betydning kan den ulige fordeling af husarbejde og børnepasning have for kvinders muligheder på arbejdsmarkedet, fx i forhold til karrierejobs?
4. Hvad kan der efter din mening gøres for, at fordelingen af husarbejdet og børnepasning bliver mere lige i fremtiden?

Opgave 12

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om spørgsmålene 1-4 i opgave 11.

Andel af voksne mænd og kvinder, der dagligt passer børn og laver husarbejde (2016)

Kilde: Eurostat

● Opgave 13

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Beskriv kort hovedtrækkene i diagrammet på side 75.
- Forklar, hvilke årsager der kan være til den fordeling, diagrammet viser.
- Vurder, hvilken betydning fordelingen af husarbejdet og børnepasning kan have for ligestillingen på arbejdsmarkedet.

Du skal skrive mindst 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal udgøre cirka 50 % af teksten.

Du kan bruge strukturen i skemaet nedenfor til at hjælpe dig med at organisere teksten. Start med at brainstorme ideer til hvert af tekstens afsnit. Skriv stikord i skemaet.

Beskrivelse	Diagrammet viser ... Ifølge diagrammet ...
Forklaring	Der kan være flere årsager til, at ... En årsag kan være ... En anden årsag kan være ...
Vurdering Betydning	Den måde, arbejdet i mange danske hjem er fordelt på, kan have flere konsekvenser for ligestillingen på arbejdsmarkedet. For det første ... For det andet

● Opgave 14

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Snak om jeres ideer til, hvad I kan skrive i tekstens forskellige afsnit.

BLIV KLAR

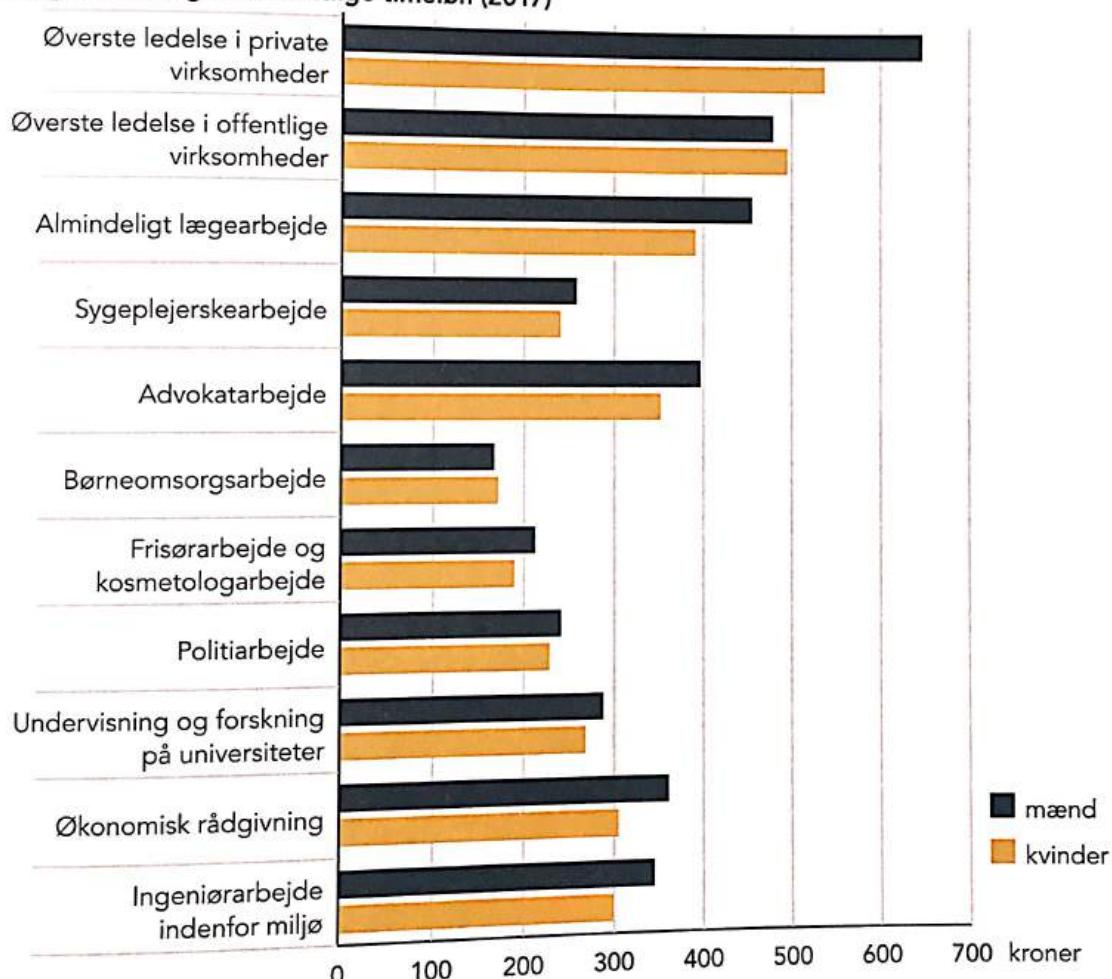
Opgave 15

Arbejd sammen i par. Se på diagrammet. Det viser mænds og kvinders gennemsnitlige timeløn i forskellige brancher. Forklar, hvilke årsager der kan være til lønforskellene mellem mænd og kvinder. Brug sproghjælpsboksen.

Sproghjælp

- Jeg tror, lønforskellene kan skyldes ...
- Jeg tror, at en årsag til lønforskellene kan være, at ...

Mænds og kvinders gennemsnitlige timeløn (2017)

Kilde: 'Så stor er lønforskellen inden for dit arbejdsområde' (Bengtsen 2017)
www.dr.dk/nyheder/indland/interaktiv-grafik-saa-stor-er-loenforskellen-inden-dit-arbejdsomraade

● Opgave 16

Arbejd sammen i par. Tal om, hvad det kan betyde for kvinder og deres muligheder i livet, at de tjener mindre end mænd. Brug sproghjælpsboksen.

Sproghjælp

- Det kan for eksempel betyde, at ...
- Det kan have negative konsekvenser for ...

Strategi: Læs først hele teksten. Overvej, hvilke ord der kunne mangle, mens du læser. Læs derefter omhyggeligt omkring tekstens huller, og vælg det rigtige ord/udtryk. Læs teksten igen til sidst med de indsatte ord/udtryk.

Læseforståelse delprøve 2B er en hultekst med 8 fjernede ord. I opgaven skal du vælge de ord/udtryk (A, B, C eller D), der passer i tekstens huller. Det er vigtigt, at du har en god forståelse af teksten, før du begynder at indsætte de manglende ord. Derfor skal du starte med at læse og forstå hele teksten. Overvej samtidig, hvilke ord/udtryk der kunne mangle. Læs derefter omhyggeligt omkring tekstens huller, og vælg det rigtige ord/udtryk. Læs til sidst teksten igen med de indsatte ord for at tjekke, om du har lavet fejl.

● Opgave 17

Læs de korte tekster 1-5, men se ikke på svarmulighederne. Overvej, hvilke ord/udtryk der kunne mangle i hver tekst.

1. Mænd tjener stadig 14,5 procent mere i timen end kvinder. I 2008 var forskellen mellem mænds og kvinders timeløn dog på næsten 20 procent. ... er altså blevet reduceret med omkring 5 procent i løbet af det seneste årti.
2. Løngabet mellem mænd og kvinder er langt ... blandt medarbejdere med høje indkomster end blandt dem med lave indkomster. Således er det på 24 procent i de højeste indkomstgrupper, men kun på 4 procent i de laveste indkomstgrupper.
3. Lønforskellen mellem mænd og kvinder er mindst i starten af arbejdslivet. For aldersgruppen fra 20 til 29 år var forskellen 7,4 procent i 2016. I 30-årsalderen har de fleste gang i karrieren, men det er også på dette tidspunkt i arbejdslivet, at lønforskellen mellem mænd og kvinder begynder at Løngabet for denne gruppe var i 2016 10,6 procent til mændenes fordel.
4. Der er mange årsager til uligeløn. En mulig forklaring er, at der er flere kvindelige end mandlige medarbejdere i den offentlige sektor, hvor lønniveauet er relativt lavt. ... er der flere mandlige end kvindelige medarbejdere i den private sektor, hvor lønniveauet er relativt højt.

5. Siden 2010 er der sket et fald i andelen af par, hvor det er kvinden, der tjener mest. Fra 1987 til 2010 havde der ellers været ... andelen af kvinder i parforhold, hvor kvinden tjente mest. Det ser dog ud til, at den udvikling er stoppet nu.

Kilde: Danmarks Statistik

Opgave 18

Læs de korte tekster 1-5 i opgave 17 igen. I hver tekst mangler der et ord/udtryk. Vælg det ord/udtryk (A, B, C eller D), der passer i teksten.

	A	B	C	D
1	Væksten	Lønnen	Løngabet	Arbejdstiden
2	mindre stabilt	mere markant	mindre tydeligt	mere variabelt
3	aftage	udjævnes	mindskes	vokse
4	Alligevel	Endelig	Omvendt	Således
5	en stigning i	et fokus på	en nedgang i	et skred i

PRØV

● Opgave 19

Læs teksten *Hvad kan vi gøre ved løngabet?* Overvej, om du har nogle ideer til, hvilke ord der er fjernet. Se ikke på svarmulighederne endnu.

Hvad kan vi gøre ved løngabet?

I Danmark er vi stolte af at være et af de mest ligestillede lande i verden. Men et kig på mænds og kvinders lønsedler viser, at vi stadig har langt igen! I 2016 var forskellen mellem mænds og kvinders lønninger (0) ... på omkring 14 procent.

Der er mange grunde til, at mænd og kvinder ikke får den samme løn, fx forskelle i hvilke fag de vælger; om de arbejder på fuld tid eller på deltid; om de arbejder i den offentlige eller i den private sektor, og om de tager barselsorlov. Med andre ord er løngabet ikke altid (1) ... ulovlig forskelsbehandling. Vi kan derfor ikke lukke det bare ved at overholde ligestillingsloven, som siger, at mænd og kvinder skal have samme løn for samme arbejde. Vi er (2) ... til at gøre noget mere. Men hvad?

Først og fremmest kunne vi (3) ... mere øremærket barsel til fædre. Forskning viser nemlig, at det er (4) ... for ligelønnen, at fædre tager en større del af barselsorloven. For hvert barn et par får, vokser løngabet med 10 procentpoint, hvis det kun er moren, der holder barselsorlov. Jo større del af barselsorloven, faren tager, jo højere bliver morens løn. Og jo mindre bliver løngabet.

(5) ... skal vi gøre noget ved det kønsopdelte arbejdsmarked. I dagens Danmark arbejder et flertal af kvinder i den offentlige sektor i såkaldte kvindefag som fx pædagoger og sygeplejersker. Omvendt arbejder de fleste mænd i den private sektor i såkaldte mandefag som fx mekanikere og håndværkere. Lønnen i kvindefagene i den offentlige sektor er ofte lavere end i mandefagene i den private sektor. Derfor kan cirka en tredjedel af lønforskellen mellem mænd og kvinder forklares med deres (6) ... placering på arbejdsmarkedet.

Endelig er det vigtigt, at virksomhederne skaber større åbenhed omkring løn. Også på de enkelte virksomheder er der nemlig ofte et løngab mellem mænd og kvinder. Desværre er det på mange arbejdspladser (7) ... at snakke om løn. Man kan imidlertid ikke løse et problem, som ingen taler om. Derfor er det en god idé, at virksomhederne fører statistik over mældige og kvindelige ansattes lønninger. De kan så bruge statistikkerne som grundlag for samtaler med de ansatte om lønforskellene og årsagerne til dem. Vi ved nemlig fra forskningen, at en løbende (8)... lønnen kan medvirke til at mindske løngabet.

Opgave 20

Læs teksten *Hvad kan vi gøre ved løngabet?* Sæt kryds i skemaet ved det ord eller udtryk A, B, C eller D, der passer i hullerne i teksten. Se eksemplet 0.

	A	B	C	D
0	således	X derimod	alligevel	imidlertid
1	en reaktion på	et udtryk for	et alternativ til	et svar på
2	nødt	klar	vant	villige
3	værdsætte	afskaffe	udsætte	indføre
4	ligegeyldigt	udfordrende	skadeligt	væsentligt
5	Til sidst	Omvendt	Derudover	Tværtimod
6	forskellige	tilsvarende	ensartede	midlertidige
7	et tabu	en risiko	et valg	et kompromis
8	konflikt om	nedgang i	dialog om	beregning af

ARBEJD VIDERE

Opgave 21

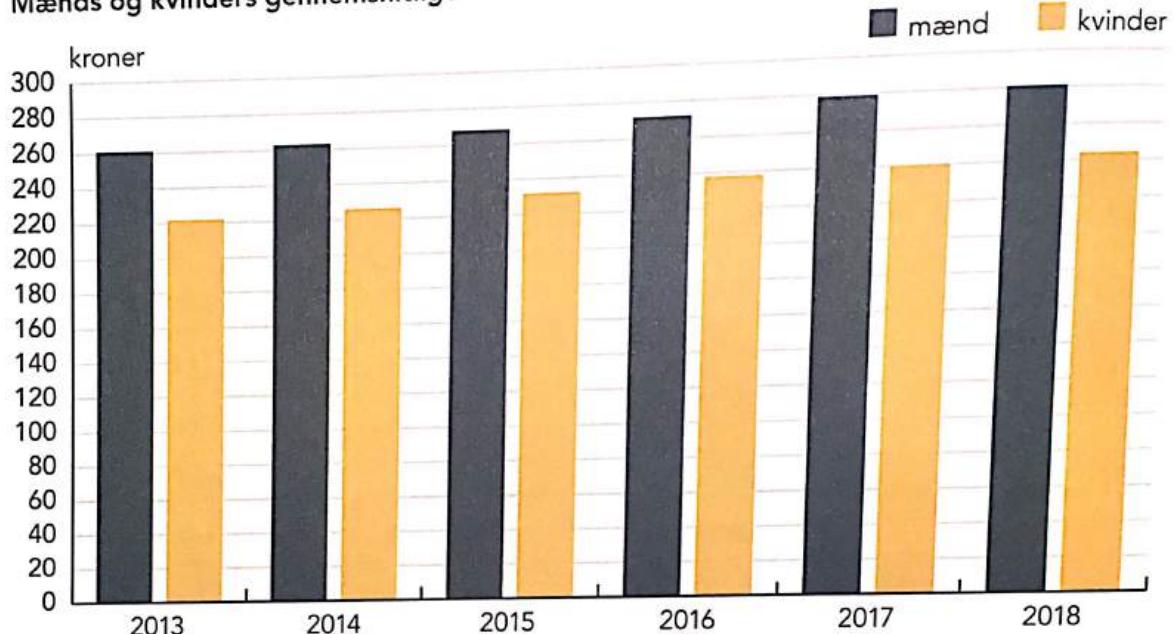
Læs spørgsmålene 1-5. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord.

1. Mener du, at det er politikernes ansvar at sikre ligeløn, fx gennem lovgivning om ligeløn og øremærket barsel til mænd? Eller har arbejdsgiverne, fagforeningerne, parrene eller kvinderne selv ansvaret? Hvorfor/Hvorfor ikke?
2. Et tiltag, der måske kan skabe ligeløn, er, at alle virksomheder skal udarbejde en årlig kønsopdelt lønstatistik for at øge opmærksomheden på ligeløn. Mener du, at det er et effektivt redskab til at reducere løngabet? Hvorfor/Hvorfor ikke?
3. Mener du, det skal være strafbart, fx med en bøde, hvis der ikke er ligeløn i en virksomhed? Hvorfor/Hvorfor ikke?
4. Tror du, at vi i fremtiden kan opnå 100 % ligeløn? Hvorfor/Hvorfor ikke?
5. Synes du, at det er vigtigt, at vi opnår 100 % ligeløn i fremtiden? Hvorfor/Hvorfor ikke?

Opgave 22

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om spørgsmålene 1-5 i opgave 21.

Mænds og kvinders gennemsnitlige timeløn

Kilde: Prøve i Dansk 3 maj-juni 2010 (redigeret)

Opgave 23

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Beskriv kort hovedtrækkene i diagrammet.
- Forklar, hvilke årsager der kan være til den forskel, som diagrammet viser.
- Vurder mulighederne for at gøre lønforskellen mellem mænd og kvinder mindre.

Du skal skrive mindst 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal udgøre cirka 50 % af teksten.

Du kan bruge strukturen i skemaet på næste side til at hjælpe dig med at organisere teksten. Start med at brainstorme ideer til hvert af tekstens afsnit. Skriv stikord i skemaet.

Beskrivelse	Diagrammet viser ... Ifølge diagrammet ...
Forklaring	Der kan være flere årsager til, at ... En årsag er, at ... En anden årsag kan være, at ...
Vurdering	Jeg vurderer, at der er gode/begrænsede/ringe muligheder for at reducere løngabet, fordi ... En reduktion af løngabet vil kræve, at ...

● Opgave 24

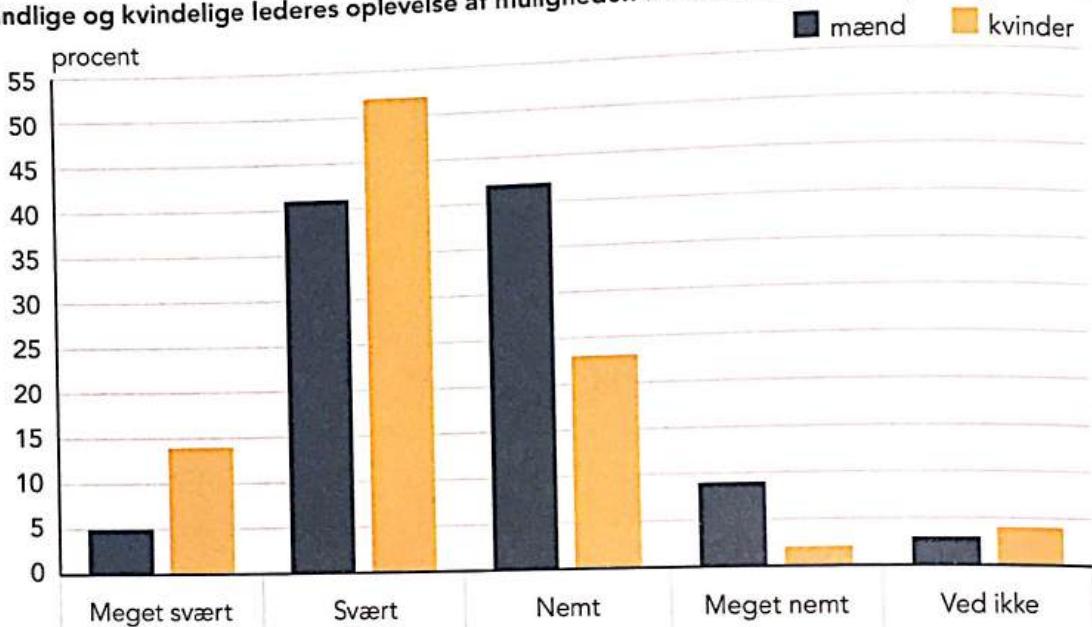
Tal med forskellige klassekammerater, inden du skriver din tekst. Del jeres ideer til, hvad I kan skrive i teksten.

BLIV KLAR

Opgave 25

Arbejd sammen i par. Se på diagrammet. Det viser, hvordan mandlige og kvindelige ledere oplever muligheden for at balancere deres arbejds- og familieliv. Beskriv, hvilke forskelle mellem mænd og kvinder diagrammet viser.

Mandlige og kvindelige lederes oplevelse af muligheden for at balancere arbejds- og familieliv

Kilde: Dansk Magisterforening

Opgave 26

Læs spørgsmålene 1 - 5. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord.

1. Hvilke årsager kan der være til de forskelle mellem mænd og kvinder, som diagrammet i opgave 25 viser?
2. Selvom de har mulighed for et karrierejob, vælger nogle kvinder at prioritere familien fremfor karrieren. Hvilke årsager kan der være til, at de gør det?
3. Hvilken betydning kan det have for kvinders karrieremuligheder, hvis de vælger at prioritere familien over deres arbejde?
4. Hvorfor tror du, at nogle kvinder bliver kritiseret for at prioritere deres karriere over familielivet?
5. Hvad kan virksomhederne efter din mening gøre, så det er nemmere for ansatte i karrierejob at kombinere familieliv og karriere?

Opgave 27

Tal med forskellige klassekammerater om spørgsmålene 1-5 i opgave 26.

PRØV

Strategi: Brainstorm og lav en plan for din tekst, inden du begynder at skrive.

Når du skal skrive, er det en god ide at arbejde i 3 faser: 1) før-skrivning, 2) skrivning og 3) efter-skrivning. I den første fase, før-skrivning, skal du læse og forstå opgaven. Du skal også lave en plan og tænke over, hvad du vil skrive i teksten.

Opgave 28

Læs situationen og e-mailen. Skriv et svar til Sara. I svaret skal du:

- Takke for hendes e-mail.
- Komme ind på de understregede spørgsmål.
- Foreslå, at I mødes.

Brainstorm først ideer til, hvad du vil svare på de understregede spørgsmål. Skriv stikord i skemaet på næste side.

Situation

Du har fået en e-mail fra din ven Sara. Hun er lige blevet tilbuddt en lederstilling, men hun er usikker på, om det er muligt at kombinere et karrierejob og familieliv. Derfor ved hun ikke, om hun skal sige ja til stillingen. Hun skriver blandt andet:

... Tak for sidst. Det var rigtigt hyggeligt. Men jeg var ked af at høre, at du så tit skændes med din kærester om, hvem der skal lave hvad og hvor meget derhjemme. Det er ikke rimeligt, at du skal gøre næsten det hele. Er situationen blevet bedre, siden jeg besøgte dig?

Som vi snakkede om sidst, var der mulighed for, at jeg ville blive tilbuddt en lederstilling. Og nu er det sket – stillingen er min, hvis jeg vil have den. Men jeg ved ikke, om jeg skal sige ja. Jeg er bekymret for, at det bliver svært at balancere arbejde og familieliv. Jeg er også bange for, at jeg ikke kan være den gode mor for vores to piger, som jeg gerne vil være. Et lederjob er jo rigtigt krævende med meget pres og lange arbejdsdage. På den anden side vil jeg også gerne være et forbillede for pigerne og vise dem, at man som kvinde både kan være mor og have et spændende arbejdsliv. Hvad synes du, jeg skal gøre?

Lige nu er der ingen kvindelige ledere på min arbejdsplads. Så hvis jeg siger ja til stillingen, vil jeg være den eneste kvinde blandt en del mænd. Hvordan tror du, at det vil være?

Jeg tror, at mange kvinder vælger karrieren fra. Og jeg savner nogle kvindelige forbilleder, der har en succesfuld karriere, samtidig med at de har en familie. Kender du nogen eksempler på kvinder, der kan få et liv med børn, familie og karriere til at gå op i en højere enhed?

Strategi: Svar på alle spørgsmålene i opgaven, og referer tilbage til opgaven.

En e-mail består af 5 dele: starthilsen, indledning, hovedafsnit, afslutning og sluthilsen. I hovedafsnittet skal du besvare alle 4 spørgsmål fra opgaven. Det er en god ide at inddæle hovedafsnittet i kortere afsnit. Det er derudover en god ide at referere tilbage til spørgsmålene i opgaven med fx *mht.*, *du spurgte om*, *i forhold til*, *du bad mig*, *når det kommer til*. På den måde ved læseren, hvilket af spørgsmålene du besvarer.

Uformel starthilsen	Hej Sara
Indledning	Tak for din mail. Det var godt at høre fra dig igen.
Hovedafsnit	<p>Mht. situationen herhjemme går det ...</p> <p>Stort tillykke med jobtilbuddet – det lyder rigtigt spændende. Men jeg kan godt forstå dine bekymringer. Jeg synes, ...</p> <p>I <i>forhold til</i> at du vil være den eneste kvinde blandt lederne, tror jeg, at ...</p> <p>Du <i>spurgte, om</i> jeg kender nogen eksempler på karrierekvinder.</p>
Afslutning	Hvad siger du til at ... ?
Uformel sluthilsen	Mange hilsner

Opgave 29

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Snak om jeres ideer til, hvad I kan svare Sara.

ARBEJD VIDERE

Strategi: Tjek din tekst systematisk, når du har skrevet den. Ret og rediger teksten.

Når du har skrevet din tekst, skal du bruge tid på at tjekke teksten. Og du skal rette og redigere den, hvis du finder fejl eller mangler. Du bliver bl.a. bedømt på ordstillingen. Derfor skal du tjekke, om sætningernes ord står på de korrekte pladser.

Opgave 30

Danske sætninger har en fast struktur. Skemaerne 1 og 2 viser ordstillingen i hoved- og ledsætninger. Se på skemaerne, og skriv reglerne 1-4 færdige.

Skema 1: Ordstillingen i hovedsætninger

Fleksibel (fx subjekt, adverbial)	Verbum (nutid, datid)	Subjekt	Central- adverbium	Verbum 2 (infinitiv, participium)	Objekter	Adverbial

Skema 2: Ordstillingen i ledsætninger

Konjunktion	Subjekt	Central- adverbium	Verbum (nutid, datid)	Verbum 2 (infinitiv, participium)	Objekter	Adverbial

Regler for ordstilling:

- I hovedsætninger står verber i nutid eller datid på plads nummer _____.
- I hovedsætninger står centraladverbier som fx 'ikke' eller 'gerne' _____ subjekt og verbum.
- I ledsætninger står centraladverbier _____ subjekt og verbum.
- I ledsætninger står _____ lige efter konjunktionen. Der er altså ikke inversion efter en konjunktion.

Pas på!

Når 'ikke' negerer ord som 'tror', 'synes' eller 'mener', står det lige efter verbet i hovedsætningen (fx Jeg synes **ikke**, at øremærket barsel til mænd er en god ide).

● Opgave 31

Læs svaret til Sara. I e-mailen er der 18 understregede ordstillingsfejl. Ret fejlene 1-18. Overvej også, hvorfor ordstillingen er forkert. Brug reglerne og skemaerne i opgave 30.

Hej Sara

Tak for din mail. Det var dejligt at høre fra dig igen.

Mht. situationen herhjemme *det går (1) desværre ikke bedre. Jeg *stadic føler (2), jeg skal lave det hele. Som jeg fortalte dig, *jeg står (3) for indkøb, madlavning, rengøring, tøjvask, oprydning og aflevering af børn. Når *prøver jeg (4) at bede Søren om hjælp, bliver han irriteret eller siger, at han lige laver noget andet. Jeg tror, at vi skal *ikke (5) være sammen mere, hvis det bliver ved på den her måde.

Stort tillykke med jobtilbuddet – det lyder rigtigt spændende. Jeg kan godt forstå dine bekymringer. Men selvom det nok bliver udfordrende at balance jobbet og familien, *jeg synes (6) alligevel, at du skal sige ja. Du har jo flere gange snakket om, at du *vil gerne (7) være leder på et tidspunkt. Så det er en fantastisk mulighed. Du kan udvikle dig fagligt og samtidig være en rollemodel for Lise og Emma. De har en super god mor, der *er også (8) dygtig til sit arbejde. Og det har børn brug for, fordi de spejler sig i de voksne omkring sig. Du *bare skal (9) acceptere, at du med et karrierejob ikke hele tiden kan være den perfekte mor og den perfekte leder – og det er okay! Måske *I kunne (10) få en au-pair eller noget rengøringshjælp. På den måde *du kan (11) koncentrere dig om at være sammen med familien, når *har du (12) fri, og lade andre tage sig af husarbejdet.

Mht. at du vil være den eneste kvinde blandt lederne, *jeg tror (13), at det *ikke (14) bliver et problem. Ledelsesverdenen er jo en mandsdomineret verden i rigtigt mange virksomheder, men du er en stærk og dygtig kvinde. Så det kommer til at gå fint – det er jeg sikker på!

Du *også spurgte (15), om jeg kender nogle gode kvindelige rollemodeller. Personligt *jeg kender (16) ikke nogen karrierekvinder, og alle lederne på min arbejdsplads er mænd. Men der er jo mange danske toppolitikere, som er kvinder med børn. For eksempel statsministrene Helle Thorning og Mette Frederiksen. De har et meget krævende job, hvor *er de (17) meget væk hjemmefra, men jeg tror, at deres børn bliver sunde og hele mennesker alligevel.

Jeg vil gerne høre mere om stillingen, og måske har du nogle råd til, hvad *skal jeg (18) gøre i min situation. Så hvad siger du til, at vi mødes en dag i næste uge?

Mange hilsner Pernille

● Opgave 32

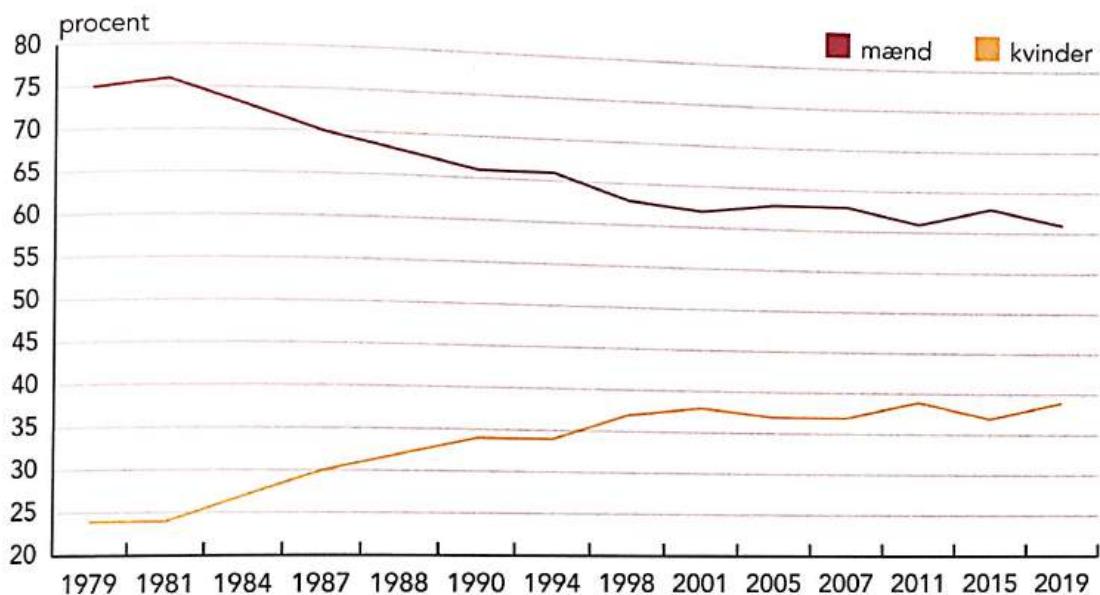
Arbejd sammen i par. Læs din klassekammerats besvarelse af opgave 28. Tjek, om der er nogle ordstillingsfejl i hans/hendes tekst. Giv bagefter feedback til klassekammeraten.

BLIV KLAR

Opgave 33

I en diagrambeskrivelse skal du kort beskrive en fordeling eller en udvikling. Diagrammet nedenfor viser udviklingen i andelen af valgte kvindelige og mandlige kandidater til Folketinget i perioden 1979-2019. Læs sætningerne 1-4, der kort beskriver diagrammet. Vælg den korrekte præposition a-c.

Andelen af opstillede kvindelige og mandlige kandidater, der blev valgt ind i Folketinget i perioden 1979-2019

Kilde: Danmarks Statistik

1. Andelen af valgte kvindelige kandidater til Folketinget steg _____ 15 procentpoint i perioden 1979-2019.

a i b med c på

2. I perioden 1979-2019 skete der en stigning _____ 15 procentpoint i andelen af kvinder valgt til Folketinget.

a i b med c på

3. I perioden 1979-2019 faldt andelen af valgte mandlige kandidater til Folketinget _____ 15 procentpoint.

a i b med c på

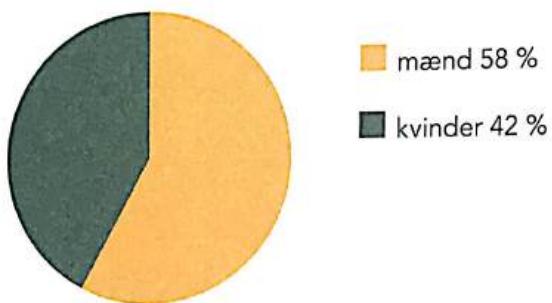
4. I perioden 1979-2019 skete der et fald på 15 procentpoint _____ andelen af mænd valgt til Folketinget.

a i b med c på

Opgave 34

Se på diagrammerne 1-3. Vælg de rigtige ord fra boksen, og skriv sætningerne a og b færdige.

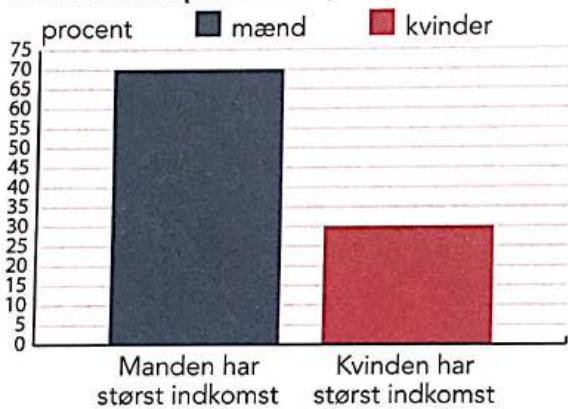
1. Modtagere af Kulturministeriets udbetalinger (2018)

- a. I 2018 modtog mænd _____ støttemidler fra Kulturministeriet end kvinder. 58 % af personerne, der modtog midlerne, var nemlig mænd.
- b. I 2018 fik kvinder _____ i støtte fra Kulturministeriet end mænd.

mindre flere mere færre

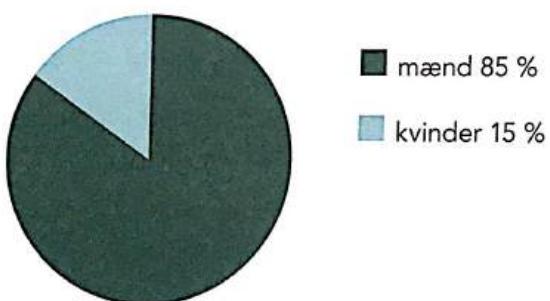
2. Indkomst i parforhold (2018)

- a. I 70 % af danske parforhold tjente mænd _____ end kvinder i 2018.
- b. I 2018 var der betydeligt _____ par, hvor kvinderne havde den højeste indkomst. I 70 % af danske par havde manden den største indkomst.

mere flere mindre færre

3. Medlemmer af bestyrelser og direktioner (2017)

- a. I 2017 var andelen af kvinder i bestyrelser og direktioner markant _____ end andelen af mænd. Kvindernes andel var nemlig kun på cirka 15 %.
- b. I 2017 var der betydeligt _____ mænd end kvinder i de danske virksomheders direktioner. Kvindernes andel var nemlig kun på cirka 15 %.

mindre færre flere mere

Kilde: Danmarks Statistik

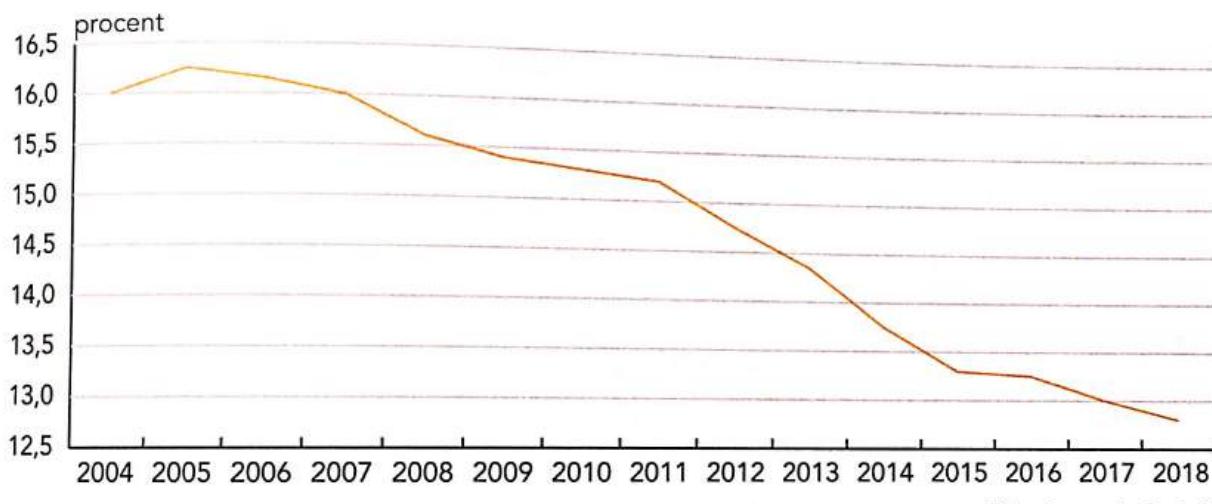
Strategi: Skriv en kort beskrivelse, hvor du kun beskriver hovedtrækkene.

I instruktionen til delprøve 2A står der, at du kort skal beskrive hovedtrækkene i diagrammet. Det betyder, at du kun skal beskrive det vigtigste. Identificer, hvad det helt centrale i diagrammet er. Er der fx tale om en faldende eller stigende tendens? Underbyg med de vigtigste tal, men udelad mindre vigtige detaljer.

Opgave 35

Diagrammet viser løngabet mellem mænd og kvinder. Læs beskrivelserne af diagrammet a – e. Hvilken beskrivelse følger bedst rådet i strategiboksen ovenfor?

Løngabet mellem mænd og kvinder

Kilde: Danmarks Statistik

a. Diagrammet er fra Danmarks Statistik, og det er fra 2018. Det viser løngabet mellem mænd og kvinder i procent. På den vertikale akse kan man se procent, mens man på den horizontale akse kan se år. Tidsperioden strækker sig fra 2004 til 2018, dvs. en periode på 14 år. I denne periode faldt løngabet med lidt mere end 3 procentpoint.

b. Diagrammet viser, at løngabet mellem mænd og kvinder blev mindre fra 2004 til 2018.

c. Diagrammet viser udviklingen i løngabet mellem kvinder og mænd i perioden 2004 til 2018. Mellem 2004 og 2005 steg løngabet lidt med 0,2 procentpoint. Fra 2005 til 2007 faldt det til samme niveau som i 2004. Fra 2011 til 2015 var faldet mere markant end de andre år i perioden. Det faldt nemlig fra 15,3 til 13,3. I alt skete der et fald fra 16 til cirka 12,8 %.

d. Diagrammet viser løngabet mellem mænd og kvinder i perioden 2004 til 2018. Ifølge diagrammet skete der et fald i løngabet på cirka 3,3 procentpoint. Mens lønforskellen var på 16 % i 2004, var den 12,8 % i 2018.

e. Diagrammet viser udviklingen i løngabet mellem mænd og kvinder. I perioden fra 2004 til 2018 blev løngabet meget mindre, men der er stadig en forskel på 12,8 %. Jeg tror, at forskellen kan skyldes, at der er kommet mere fokus på ligestilling i samfundet, og det synes jeg er rigtigt godt.

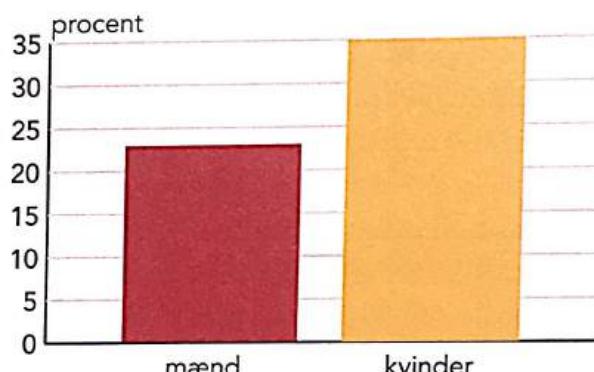
● **Opgave 36**

Arbejd sammen i par. Hvorfor er nogle af beskrivelserne i opgave 35 mindre gode?

● **Opgave 37**

Arbejd sammen i klassen. Skriv en kort beskrivelse af hovedtrækkene i diagrammet. Brug relevante ord fra opgave 33-34 og modelteksten i opgave 35.

Lønmodtagere med deltidsarbejde (2018)

Kilde: Danmarks Statistik

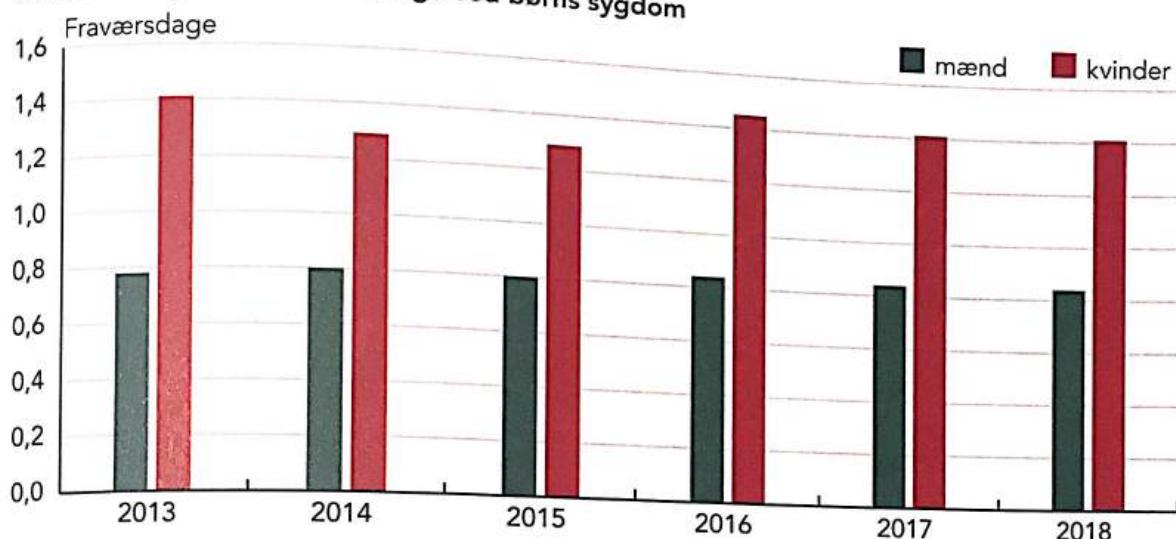
Diagrammet viser _____

Ifølge diagrammet _____

Opgave 38

Arbejd sammen i par. Skriv en kort beskrivelse af hovedtrækkene i diagrammet. Brug relevante ord fra opgave 33-34 og modelteksten i opgave 35.

Gennemsnitligt antal fraværsdage ved børns sygdom

Kilde: Danmarks Statistik

Diagrammet viser _____

Ifølge diagrammet _____

Opgave 39

Arbejd sammen i par. Tal om, hvad årsagerne kan være til de fordelinger og udviklinger, som diagrammerne i opgave 37 og 38 viser. Brug sætningerne i sproghjælpsboksen.

Sproghjælp

- Jeg tror, at det kan skyldes ...
- Jeg tror, at en årsag kan være En anden årsag kunne være ...

● Opgave 40

Arbejd sammen i par. Tal om, hvilke betydninger fordelingen og/eller udviklingen, som diagrammerne i opgave 37 og 38 viser, kan have. Brug sætningerne i sproghjælpsboksen.

Sproghjælp

- Jeg tror, at det kan medføre ...
- Jeg tror, at det kan have (stor/positiv/negativ) betydning for ...
- Jeg tror, at det kan føre til, at ...
- Jeg tror, det kan have konsekvenser for ...

● Opgave 41

Læs synspunkterne om øremærket barsel til mænd nedenfor. Overvej, om du er enig eller uenig i synspunkterne. Beslut også, hvad din egen holdning er til, at man øremærker mere barsel til mænd.

Danske barselsregler

I dag har danske forældre tilsammen ret til 52 ugers orlov med barselsdagpenge. Kvinden har ret til fire uger før fødslen og 14 uger efter. Manden har ret til to ugers forældreorlov inden for de første 14 uger efter fødslen. Efter de første 14 uger kan forældrene selv bestemme fordelingen af de sidste 32 uger, men med nye EU-regler skal to måneder øremærkes til faren.

Øremærket barsel til fædre skaber en mere lige fordeling af barslen. Det vil være med til at reducere løngabet mellem kvinder og mænd. En vigtig årsag til lønforskellen er nemlig, at kvinder tager det meste af barslen.

Øremærket barsel til fædre sikrer, at begge forældre får en stærk tilknytning til barnet fra en tidlig alder.

Øremærket barsel til fædre kan hjælpe de fædre, som faktisk ønsker at tage mere orlov. På nogle arbejdspladser er der ikke præcedens for, at mænd går på barsel. Derfor kan det være svært for faren at få lov til at tage orlov.

Øremærket barsel til fædre gavner kvindernes karrieremuligheder, og det giver virksomhederne et større rekrutteringsgrundlag.

Der er meget fleksible regler for forældreorlov i Danmark, og øremærket barsel til fædre forringar arbejdsmarkedets fleksibilitet.

Øremærket barsel til fædre giver familierne mindre frihed til at bestemme, hvad der er bedst for dem. Fordelingen af barslen skal familierne selv frit vælge, for det kan de godt selv finde ud af.

Barselsorlov opfattes traditionelt mest som noget, mødre tager. Så øremærket barsel til fædre kan sætte nye normer for orlov i samfundet og være med til at normalisere, at fædre tager orlov.

Når mænd ikke tager barsel eller kun tager en lille del af barslen, kan det medføre en skæv arbejdsfordeling i hjemmet. På den måde fastholdes de traditionelle kønsroller.

Øremærket barsel er kontrol og tvang. Barsel bør være et frivilligt valg, og man kan få flere mænd til at tage en større del af orloven, hvis de selv kan vælge.

Hvis faren ikke kan eller vil tage de øremærkede måneder, kan de ikke overtages af moren. Så bliver der samlet set en mindre orlovsperiode, og barnet er derfor mindre sammen med sine forældre.

Opgave 42

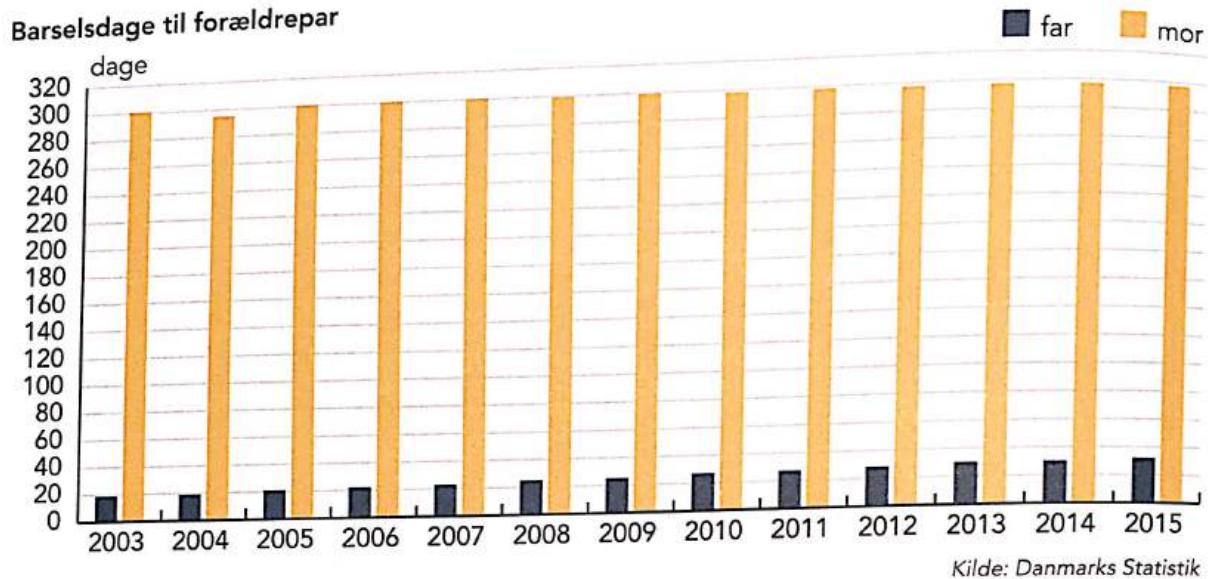
Tal med forskellige klassekammerater. Diskuter, hvad I mener om øremærket barsel til mænd. Begrund jeres synspunkter. I kan bruge argumenter fra opgave 41.

Sproghjælp

- Jeg er uenig/delvis enig/enig i, at ..., fordi ...
- Efter min mening er mere øremærket barsel til mænd en god/dårlig ide, fordi ...

PRØV

Opgave 43

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Beskriv kort hovedtrækene i diagrammet.
- Forklar, hvilke årsager der kan være til den fordeling og udvikling, som diagrammet viser.
- Vurder fordele og ulemper ved, at EU ved lovgivning øremærker barsel til mænd.

Du skal skrive mindst 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal udgøre cirka 50 % af teksten.

Kilde: Prøve i Dansk 3 maj-juni 2015 (redigeret med opdaterede tal)

Du kan bruge strukturen i skemaet på næste side til at hjælpe dig med at organisere teksten. Start med at brainstorme ideer til hvert af tekstens afsnit. Skriv stikord i skemaet.

Beskrivelse	Diagrammet viser ... Ifølge diagrammet ...
Forklaring	Der kan være forskellige årsager til den fordeling og udvikling, som diagrammet viser. En anden årsag kan være ...
Vurdering fordele	En måde, hvorpå man kan gøre fordelingen af barselsorloven mindre skæv, er at indføre øremærket barsel til mænd. Et sådant tiltag har både fordele og ulemper. Den største fordel er, at ... En anden fordel kan være, at ...
Vurdering ulemper	Der kan dog også være flere ulemper ved øremærket barsel til mænd. Den største ulempe er, at ... En anden ulempe kan være, at ...

• Opgave 44

Tal med forskellige klassekammerater, inden du skriver din tekst. Del jer es ideer til, hvad I vil skrive i opgavens forskellige afsnit.

ARBEJD VIDERE

Strategi: Brug en ordbog i efter-skrivningsfasen, når du tjekker og retter din tekst.

Når du har skrevet din tekst, skal du bruge tid på at tjekke, redigere og rette din tekst. Til prøven i skriftlig fremstilling må du gerne bruge en ordbog. Hvis du er usikker på noget, er det en god ide at bruge den. Ordbogen indeholder mange nyttige informationer, fx om et ords nabo-ord. Dvs. ord, der typisk bruges sammen med ordet.

The screenshot shows a search result for the word 'afhænge'. The main search bar contains 'afhænge' and the search button is labeled 'Søg'. Below the search bar, there's a link 'Vis forkortet' with icons for print and copy. The search result for 'afhænge' is displayed, including its definition as a verb ('verbum'), pronunciation ('BØJNING -r, afhang, afhængt'), and etymology ('UDTALE [aw,hæŋ̊ə]'). It also includes the origin ('OPRINDELSE fra tysk *abhängen*, oversættelse af latin *dependere*') and usage ('kun i forbindelsen:'). A section titled 'Faste udtryk' lists related expressions like 'afhænge af' and 'afhænge af'. To the right, there's a sidebar with 'Søgeresultat' (Search results) showing 'Opslagsord (1)' with 'afhænge vb.' and 'Alfabetisk liste'. At the bottom right, there's a link 'Faste udtryk (1)' with 'afhænge af' listed under it.

Kilde: www.ordnet.dk

Opgave 45

Læs sætningerne 1-13. I hver sætning mangler der en præposition, som er nabo-ord til substantivet eller verbet med gul skrift. Brug en ordbog til at finde det korrekte nabo-ord. Se under 'grammatik' eller 'eksempler'. Se eksemplet 0.

0. Hvorvidt øremærket barsel er en god ide eller ej, afhænger af, hvem man spørger.

1. Øremærket barsel vil sige, at man **reserverer** et bestemt antal uger af fædrene.
2. En **årsag** af lønforskellene mellem mænd og kvinder er, at kvinderne tager langt det meste af barselsorloven.

3. Der er ikke **enighed** blandt politikerne _____, hvorvidt øremærket barsel er en god ide.
4. Øremærket barsel til mænd er den mest effektive **løsning** _____ løngabsproblemet.
5. Nogle mænd vil gerne holde barselsorlov, men det får de ikke **lov** _____ af deres arbejdsgiver eller deres partner.
6. En **fordel** _____ øremærket barsel til fædre er, at det sikrer begge forældres tilknytning til barnet fra en tidlig alder.
7. En **konsekvens** _____, at kvinderne tager størstedelen af barslen, er, at det kan føre til en ulige arbejdsfordeling i hjemmet.
8. En **ulempe** _____ at øremærke noget af barselsloven til mænd er, at familierne mister fleksibilitet til selv at vælge den fordeling, der passer dem bedst.
9. Der er sket en lille **stigning** _____ antallet af dage, som fædrene tager, men mænds andel af barselsloven er stadig meget lav.
10. Fædre har **mulighed** _____ at tage 2 ugers barsel inden for de første 14 uger efter fødslen.
11. Forskningsanalyser peger på en **tendens** _____, at fædres barsel reducerer løngabet mellem mænd og kvinder.
12. Øremærket barsel kan være med til at gøre forskellen mellem mænd og kvinders løn mindre. I dag er **forskellen** _____ cirka 4 %.

• Opgave 46

Læs din besvarelse af opgave 43 igen. Tjek, at du har brugt de korrekte nabo-ord. Brug en ordbog i tilfælde, hvor du ikke er sikker på, om du har valgt det rigtige ord.

● Opgave 47

Opgave 47 Find selv flere eksempler på nabo-ord i teksterne i dette kapitel. Skriv dem i skemaet. Se eksemplerne.

BLIV KLAR

Strategi: Undgå generaliseringer i dine synspunkter og argumenter.

Når man skriver om komplekse emner og problemstillinger, bør man prøve at undgå generaliseringer. Et generaliserende synspunkt kunne fx være: 'Kvinder er bedre til at passe børn end mænd.' Men det gælder nok ikke for ALLE mænd eller ALLE kvinder. Man forbedrer derfor sin argumentation, hvis man ikke forsimpler tingene. Man kan undgå generaliseringer ved at bruge forskellige sproglige strukturer.

Opgave 48

Læs generaliseringen og sætningerne 1-3. Understreg de ord/udtryk, der bliver brugt for at undgå generaliseringer.

Generalisering: Kvinder er mere omsorgsfulde end mænd.

1. Nogle/En del/Flere/Mange/De fleste kvinder er mere omsorgsfulde end mænd.
2. Kvinder kan være mere omsorgsfulde end mænd.
3. Kvinder er ofte/nogle gange/sommetider mere omsorgsfulde end mænd.

Opgave 49

Skriv sætningerne 1-5, så de i mindre grad er generaliserende. Brug forskellige måder at undgå generaliseringer på fra opgave 48.

1. Mænd lægger mere vægt på statusjob end kvinder.

2. Mænd er mere ambitiøse end kvinder.

3. Mænd er bedre end kvinder til at træffe upopulære beslutninger.

4. Kvinder prioriterer familielivet højere end mænd.

5. Kvinder er ikke gode til at sælge sig selv.

Strategi: Organiser dine afsnit, så de starter med en kernesætning, der fortæller, hvad afsnittet handler om. Brug resten af afsnittet på at uddybe, forklare eller eksemplificere kernesætningen.

I skriftlig fremstilling bliver du bl.a. bedømt på, om din tekst og dine afsnit er sammenhængende. En god strategi er at begynde hvert afsnit med en kernesætning, der fortæller, hvad afsnittet handler om (fx 'Der er flere årsager til, at der forskelle på mænd og kvinders løn'). I resten af afsnittet skal du uddybe kernesætningen. Dvs. du skal begrunde, forklare, præcisere eller eksemplificere.

● Opgave 50

Læs afsnittet i skemaet. Afsnittets formål er at forklare, hvorfor der er færre kvindelige end mandlige ledere. Skriv en passende kernesætning, der opsummerer, hvad afsnittet handler om.

Kernesætning	En årsag til, at der er flere mandlige end kvindelige ledere, kan være, at ...
Uddybning	Det vil sige, at kvinderne i højere grad end mændene tager ansvaret for de hjemlige pligter såsom madlavning, rengøring og børnepasning. For eksempel er det ofte kvinden i et parforhold, der henter børnene i institution. Det betyder , at hun skal gå fra arbejdspladsen på et bestemt tidspunkt. Dermed er hun mindre fleksibel i forhold til sin arbejdsgiver, og samtidig har hun sværere ved at leve op til de krav og forventninger, der er til en leder. Eksempelvis skal ledere nogle gange arbejde over eller arbejde på uplanlagte tidspunkter. På grund af den skæve familiemæssige arbejdsdeling har mændene lettere ved at imødekomme disse krav og forventninger.

Strategi: Forbind sætningerne med forbinderord, så dine afsnit og din tekst hænger godt sammen.

For at skabe god sammenhæng i din tekst og teksts afsnit kan du bruge forbinderord. De fungerer som en form for vejskilte, så det er lettere for læseren at orientere sig i teksten. Forbinderord er konjunktioner og adverbialer, og de fortæller om forskellige typer sammenhæng mellem sætninger. Det kan eksempelvis være tilføjelse, forklaring, konsekvens, kontrast eller eksemplificering.

Opgave 51

Ordene med gul skrift i opgave 50 er forbinderord. Skriv dem på den rigtige plads i skemaet.

Eksemplificering	Konsekvens	Forklaring	Tilføjelse
Såsom			

Opgave 52

Tilføj ordene fra boksen i skemaet i opgave 51.

nemlig fordi så desuden da af den grund derfor derudover eftersom

● Opgave 53

Se på forbinderordene i skemaet i opgave 51. Hvilken ordklasse er hvert ord? Og hvor i hovedsætninger og ledsætninger kan de placeres? Skriv forbinderordene på deres mulige pladser i skemaerne. Se eksemplet i skemaet.

Hovedsætningsstruktur

Hovedsætningskonjunktion	Fokus-felt	Verbum	Subjekt	Adverbium	Verbum 2	Objekt	Adverbial
	for eksempel			for eksempel			

Ledsætningsstruktur

Ledsætningskonjunktion	Subjekt	Adverbium	Verbum	Verbum 2	Objekt	Adverbial
		for eksempel				

Opgave 54

Læs sætningerne 1-5. Indsæt et passende ord fra skemaet i opgave 51. I nogle af sætningerne kan der være flere muligheder. Se eksemplet 0.

0. På grund af den ulige arbejdsdeling i hjemmet har kvinder ofte ikke mulighed for at tilbringe så mange timer på arbejdspladsen, som mænd har. (forklaring)

1. Nogle kvinder ønsker ikke at nedprioritere familieforpligtelserne, _____ de har ikke mulighed for at tilbringe lige så mange timer på arbejdspladsen som mænd. (konsekvens)
2. Arbejdsopgaverne i hjemmet er stadig ulige fordelt. Kvinderne bruger _____ langt flest timer på børnepasning, opvask og rengøring i hjemmet. (forklaring)
3. Kvinderne står i højere grad end mænd for madlavning og husarbejde. _____ er de ansvarlige for børnepasning i de fleste familier. (tilføjelse)
4. I mange hjem laver kvinderne mere af det huslige arbejde end mændene, og de timer, som kvinderne bruger på at lave mad, passe børn og gøre rent, kan ikke bruges på arbejdspladsen. _____ er kvinderne mindre fleksible i forhold til overarbejde og uplanlagte opgaver. (konsekvens)
5. De traditionelle kønsroller eksisterer stadig i Danmark. _____ er det i de fleste hjem også i dag kvinderne, der står for børnepasning, madlavning og rengøring i hjemmet. (eksemplificering)

● **Opgave 55**

Omskriv sætningerne 1-5 i opgave 54 med andre forbinderord fra skemaet i opgave 51. Sætningens betydning skal være den samme. Vær opmærksom på korrekt ordstilling. Se eksemplet 0.

0. På grund af den ulige arbejdsdeling i hjemmet har kvinder ofte ikke mulighed for at tilbringe så mange timer på arbejdspladsen, som mænd har.

Kvinder har ofte ikke mulighed for at tilbringe så mange timer på arbejdspladsen, som mænd har. Arbejdsdelingen i hjemmet er nemlig ulige.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Opgave 56

Læs nogle mulige årsager til, at der er flere mandlige end kvindelige ledere. Vælg en af årsagerne. Skriv et tekstsafsnit med en kernesætning og en uddybning. Brug forskellige forbinderord fra skemaet i opgave 51.

Kvinder tager langt størstedelen af barselsorloven.

Kvinder er ikke så gode til at sælge og profilere sig selv, som mænd er.

Kvinder prioriterer i højere grad familielivet fremfor en karriere.

Mænd er bedre til at træffe upopulære beslutninger end kvinder.

Der er nogle fordomme i vores kultur, der betyder, at mænd i højere grad ses som kompetente ledere.

Mænd vælger i højere grad end kvinder uddannelser, der giver mulighed for en karriere som leder.

Kvinder lægger ikke så meget vægt på et statusjob som mænd.

De fleste ledere er mænd, og de foretrækker at ansætte andre mænd.

Der mangler gode rollemodeller for kvinder, der gerne vil ind i ledelse.

Kvinder er opdraget til at være mere tilbageholdende end mænd.

Kvinder bliver vurderet hårdere end mænd, når ledere skal udvælges i rekrutteringsprocessen.

Mænd er mere fokuserede, ambitiøse og målrettede end kvinder.

● Opgave 57

Arbejd sammen i par. Læs din klassekammerats tekst. Kontroller tekstens brug af forbinderord og ordstilling. Giv hinanden feedback bagefter.

● Opgave 58

Tal med forskellige klassekammerater. Diskutér, hvad den vigtigste årsag kan være til, at der er færre kvindelige topledere end mandlige. Uddyb jeres pointer, og forsøg at bruge forskellige forbindeord.

● Opgave 59

En måde, man kan få flere kvindelige topledere på, er at indføre kønsvoter. På næste side er der nogle synspunkter med argumenter for eller imod kvoter. Læs argumenterne. Overvej, hvilke af argumenterne du er enig i, og hvilke du er uenig i. Hvorfor?

Jeg synes, at kvoter er en god ide. De er nødvendige, for ellers vil der gå meget lang tid, før vi opnår ligestilling.

Efter min mening er kvoter en dårlig ide. Mange kvinder ønsker ikke at blive valgt, bare fordi de er kvinder, og som ledere vil de ikke få den samme respekt, fordi de kun har fået jobbet på grund af kvoter.

Efter min opfattelse er kvoter en dårlig ide. De betyder nemlig, at man vælges pga. sit køn og ikke pga. sine kvalifikationer og kompetencer. Dermed bliver de mest kvalificerede kandidater måske ikke valgt til stillingen. Valget af den rette person til et lederjob bør kun ske ud fra en vurdering uafhængigt af personens køn.

Jeg synes, at kvoter er en dårlig ide. De er en begrænsning af virksomhedernes ret til selv at bestemme. Staten skal ikke blande sig i den måde, som virksomhederne driver deres forretning på.

Efter min mening er kvoter en dårlig ide. De går imod principippet om lige muligheder for alle, fordi det ene køn får præference i forhold til det andet uafhængigt af kvalifikationer. Kvoter er derfor diskrimination.

Kvoter virker som en god ide. Danmark sakker nemlig bagud i forhold til andre lande. Flere EU-medlemslande har allerede indført kvoter.

Jeg mener, at kvoter er en god ide. De er ikke diskrimination imod mænd. De er kompensation for de barrierer, som forhindrer kvinder i at få lederstillinger.

Jeg mener, at kvoter er en god ide. De er nødvendige, for kvinder bliver evalueret mindre positivt end mænd med samme kvalifikationer, når de søger lederstillinger.

Som jeg ser det, er kvoter ikke nødvendige. Kvinderne uddanner sig som aldrig før og mere end mændene. Derfor skal der nok komme flere kvindelige ledere med tiden.

Opgave 60

Tal med forskellige klassekammerater. Diskuter, om I synes, kønsvoter er en god ide. Begrund jeres synspunkter. Brug sproghjælpsboksen.

Sproghjælp

- Jeg synes, at kønsvoter er en god/dårlig ide, fordi Hvad mener du?
- Efter min mening er kønsvotering en god/dårlig ide, eftersom Hvad synes du?

PRØV

● Opgave 61

Der er ligestilling på mange områder i det danske samfund. Men der er også områder, hvor ligestillingen halter. For eksempel er der langt flere mandlige end kvindelige topledere. Det kan der være forskellige årsager til. Nedenfor er en liste med mulige årsager.

Mulige årsager til, at der er færre kvindelige end mandlige topledere:

- Kvinder er ikke så gode til at sælge og profilere sig selv, som mænd er.
- Kvinder tager i højere grad end mænd ansvaret for familien og hjemmet.
- Der mangler gode rollemodeller for kvinder, der gerne vil være ledere.
- Mænd er mere fokuserede, ambitiøse og målrettede end kvinder.
- De fleste ledere er mænd, og de foretrækker at ansætte andre mænd.
- Mænd vælger i højere grad end kvinder uddannelser, der giver mulighed for en karriere som leder.

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Fortæl kort om kønsfordelingen i ledelsen på en arbejdsplads, som du kender.
- Kommenter et eller to af synspunkterne fra listen.
- Vurder fordele og ulemper ved at indføre kvoter for mænd og kvinder i lederstillinger.

Du skal skrive minimum 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal fylde mindst 50 % af din tekst.

Kilde: Prøve i Dansk 3 november-december 2018 (redigeret)

Du kan bruge strukturen i skemaet på næste side til at hjælpe dig med at organisere teksten. Start med at brainstorme ideer til hvert af tekstens afsnit. Skriv stikord i skemaet.

Fortæl	Selvom mange mener, at der er en høj grad af ligestilling i Danmark, halter det også på nogle områder. Eksempelvis er der langt flere mandlige end kvindelige topledere. Det er også tilfældet Her er situationen nemlig den, at .../Det er dog ikke tilfældet Her er situationen nemlig den, at ...
Kommentér et synspunkt	Underrepræsentationen af kvinder i topledelsene i Danmark kan skyldes flere ting. Nogle mener, at en årsag kan være, at ... Det er jeg (ikke/delvis) enig i, eftersom ...
Vurdering fordele	For at øge andelen af kvindelige topledere kunne man tage forskellige initiativer. Et forslag er, at der indføres kønskvoter i virksomheder. Kvoter kan have flere fordele. Den vigtigste er, at ... En anden fordel kan være, at ...
Vurdering ulemper	På den anden side er der også nogle ulemper ved kønskvotering. En ulempe er, at ... En anden ulempe kan være, at ...

● Opgave 62

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Snak om jeres ideer til, hvad I kan skrive i tekstens forskellige afsnit.

ARBEJD VIDERE

Strategi: Tjek din tekst systematisk, når du har skrevet den. Ret og rediger teksten.

Når du har skrevet din tekst, skal du bruge tid på at tjekke teksten for fejl og mangler. Og du skal rette og redigere den. En ting, du skal tjekke, er brugen af pronominer. Her skal du fx være opmærksom på brugen af følgende pronominer:

1. den, det eller de
2. som eller der
3. hvilket eller som/der
4. sin/sit/sine eller hans/hendes

5. sin/sit/sine eller ens
6. nogen, nogle eller noget
7. det eller der

● Opgave 63

Læs reglerne for nogle af de pronominer, som ofte forveksles. Tænk selv på flere eksempler til reglerne.

1. Den, det eller de?

Det er personlige pronominer. Pronominerne kan stå som bestemmer foran substantiver (fx Den virksomhed, hvor jeg arbejder). Eller de kan stå i stedet for og referere til substantiver, der står tidligere i teksten. I begge tilfælde skal pronomenet have samme køn (n-ord, t-ord) og tal (ental, flertal) som substantivet, det refererer til (fx Der er et længab mellem mænd og kvinder. Det er på over 10 %. Kønsfordelingen i bestyrelsen er meget skæv. Den består nemlig af 8 mænd og kun 1 kvinde. Kvinde tager størstedelen af barslen. Derfor har de færre muligheder for at blive topledere). Udover substantiver kan pronomenet 'det' også stå i stedet for og referere tilbage til en sætning (fx Der er få kvindelige topledere. Det kan bl.a. skyldes, at de tager størstedelen af barselsorloven).

2. Som eller der?

Det er relative pronominer. Pronominerne indleder en relativ ledsætning og refererer til et substantiv i hovedsætningen eller en anden ledsætning. 'Der' kan kun bruges som subjekt i ledsætningen, mens 'som' kan fungere som både subjekt og objekt (fx Jeg har en veninde, der/som arbejder som topledere i en dansk virksomhed. Jeg har en veninde, som jeg lærte at kende på et lederkursus for 5 år siden).

3. Som/der eller hvilket?

Det er relative pronominer. Mens 'der' og 'som' refererer tilbage til substantiver (se 2.), refererer 'hvilket' til sætningen før. Betydningen er 'hvor der' (fx Kvinde tager størstedelen af barslen, hvilket har negative konsekvenser for deres muligheder på arbejdsmarkedet).

4. Sin/sit/sine vs hans/hendes?

Det er possessive pronominer, der fungerer som bestemmere foran substantiver. 'Sin/sit/sine' skal ligesom 'det/den/de' have samme køn (n-ord, t-ord) og tal (ental, flertal) som substantivet, de står sammen med (se 1.). 'Sin/sit/sine' kan ikke være en del af subjektet. Her kan kun 'hans/hendes' bruges tilbage til subjektet (fx Sophia har delt barselsorloven lige over med sin mand). Som en del af objektet refererer 'sin/sit/sine'

refererer 'hans/hendes' til en anden person (fx Susanne beundrer **hendes** (= Lones) chefs måde at balancere karriere og familieliv). Der er to metoder, man kan bruge, hvis man er i tvivl. 1) Tegn en pil til det substantiv, som pronomenet refererer til. Er det subjektet, så skal man bruge 'sin/sit/sine'. 2) Kan man indsætte 'egen/eget/egne'? Hvis ja, så skal man også bruge 'sin/sit/sine'.

5. Sin/sit/sine eller ens?

Pronomenet 'man' har to possessive former: 'ens' og 'sin/sit/sine'. Når subjektet i sætningen er 'man', skal man bruge 'sin/sit/sine' (fx Kvoter betyder, at man vælges på grund af sit køn). Når 'man' ikke er subjektet, bruges 'ens' (fx **Ens** køn kan have betydning for, hvilke muligheder man har i samfundet).

6. Nogen, nogle eller noget?

Det er ubestemte pronomener. 'Nogen' betyder 'nogen som helst', 'nogen overhovedet'. Det svarer til 'any' på engelsk. Man bruger pronomenet:

- Med 'ikke' foran substantiver, der er n-ord eller i flertal (fx Jeg har ikke **nogen** ledende stilling. Hun har ikke **nogen** børn, for hun har travlt med sin karriere).
- I spørgsmål foran substantiver i flertal (fx Er der **nogen** kvinder i ledelsen?).

'Nogle' udtales ligesom 'nogen' [no:n], men betyder 'et par', 'en del' eller 'enkelte'. Det svarer til 'some' på engelsk. Man bruger pronomenet foran substantiver i flertal (fx Der kan være **nogle** problemer ved, at der er få kvinder i mandefag. **Nogle** kvinder tager hele barselsorloven).

'Noget' betyder enten det modsatte af 'intet' eller 'en vis mængde'. Det svarer til 'some' eller 'any' på engelsk. Man bruger pronomenet:

- Alene (dvs. uden substantiv) om noget ubestemt (fx Der skal gøres **noget**, hvis der skal flere kvinder i topledelser og bestyrelser.)
- Foran substantiver, der er t-ord (fx Det er ikke **noget** problem, at der er færre kvinder i topledelser.)
- Foran substantiver, der er utællelige (fx Det vil tage **noget** tid, før der kommer ligestilling.)

7. Det eller der?

De to pronominer kan bruges som foreløbige subjekter. 'Der' bruges, når det egentlige subjekt er et substantiv i ubestemt form (fx **Der** er kun to kvinder i ledelsen. **Der** indføres øremærket barsel til mænd). Som adverbium kan 'der' derudover bruges om et sted (Børnehaven Troldehulen har en del mandlige pædagoger. **Der** elsker vores børn at gå).

'Det' bruges, når det egentlige subjekt er et verbum i infinitiv (fx **Det** kan være svært at få mænd til at tage mere barsel) eller en ledsætning (fx **Det** er godt, at EU har indført øremærket barsel). 'Det' bruges desuden, hvis der ikke er noget rigtigt subjekt (fx **Det** vil efter min mening gå bedre med ligestilling om 50 år).

● Opgave 64

Læs teksten, der er en besvarelse af opgave 61. Vælg de rigtige pronominer 1-30.

Selvom mange mener, at der er en høj grad af ligestilling i Danmark, halter **det/der (1)** også på nogle områder. Eksempelvis er **der/det (2)** langt flere mandlige end kvindelige topledere. Det er også tilfældet i **det/den (3)** firma, hvor jeg arbejder. Det er et privat firma, **der/hvilket (4)** sælger it-udstyr. Firmaet har afdelinger i Danmark og andre lande, og der arbejder omkring 80 ansatte, men **der/det (5)** er ingen kvindelige topledere eller bestyrelsesmedlemmer.

Underrepræsentationen af kvinder i topledelsene i Danmark kan skyldes flere ting.

Nogen/nogle (6) mener, at en årsag kan være, at kvinder i højere grad end mænd tager ansvaret for familien og hjemmet. **Det/Den (7)**, mener jeg, er rigtigt. Kvinderne tager eksempelvis langt størstedelen af barselsorloven, og **de/hun (8)** tager desuden et større ansvar for at få familiens dagligdag til at hænge sammen. **De/hun (9)** tager nemlig i højere grad barnets første sygedag, går på deltid for at passe børnene, henter dem fra institutioner, kører dem til og fra fritidsinteresser og står for andre daglige, familiemæssige forpligtelser. **Den/Det (10)** ulige fordeling af arbejdet i hjemmet har negative konsekvenser for kvindernes karrieremuligheder, for den gør det svært samtidig at leve op til de krav og forventninger, **der/hvilke (11)** kan være til en leder. For eksempel, at man er fleksibel og kan tage overarbejde.

For at øge andelen af kvindelige topledere kunne man tage forskellige initiativer. Et forslag er, at **der/det (12)** indføres kønskvote i virksomheder, og **det/der (13)** kan have flere fordele. **Den/Det (14)** vigtigste fordel er, at **den/de (15)** positive særbehandling kan ændre uligheden i samfundet. Kvoter kan nemlig være med til at fjerne barrierer, **der/hvilket (16)** forhindrer kvinder i at få lederstillinger. **Det/Der (17)** vil medføre flere kvindelige ledere, og en mere lige kønsfordeling kan gavne virksomhederne. Mange kvinder har nemlig **nogen/nogle (18)** kompetencer, perspektiver og værdier, **som/hvilke (19)** er forskellige fra mænds, og forskellighed blandt lederne kan bidrage til mere innovation og kreativitet, end hvis de alle er ens.

På den anden side er **det/der (20)** også **nogle/nogen (21)** ulemper ved kønsvotering. En ulempe er, at kvoter kan ses som diskrimination, fordi man vælges pga. **sit/ens (22)** køn og ikke pga. **sine/ens (23)** kvalifikationer og kompetencer. Man prøver med andre ord at reducere kønsdiskrimination ved at diskriminere på køn, og **det/der (24)** går imod principippet om lige muligheder for alle. Kvoter kan derudover betyde, at en virksomhed skal ansætte en, **der/som (25)** de måske ikke mener er **den/det (26)** mest kvalificerede kandidat til stillingen. Og hvis det ikke er personen med **de/den (27)** bedste kvalifikationer og kompetencer, **der/hvilket (28)** sidder i lederstillingerne, kan det skade virksomhedernes indtjening. Desuden kan **det/der (29)** muligvis være svært for en kvindelig leder at få **den/det (30)** samme respekt, hvis hun kun har fået jobbet på grund af kvoter.

● Opgave 65

Arbejd sammen i par. Læs din klassekammerats besvarelse af opgave 61. Find alle pronominerne i hans/hendes tekst. Tjek, om pronominerne er korrekte. Giv bagefter feedback til ham/hende.

BLIV KLAR

Strategi: Organiser din præsentation effektivt ved brug af kernesætninger.

Til prøven i mundtlig kommunikation skal du præsentere et emne, som du har forberedt. Din lærer/eksaminator vælger emnet, og du får det mindst 5 hverdage før eksamen. Du bliver bl.a. bedømt på, om din præsentation er godt organiseret og sammenhængende. Organiser derfor din præsentation i dele, der hver især har et klart fokus og formål. Start hver del med en kernesætning, så strukturen er nem at følge.

• Opgave 66

Læs præsentationen af emnet 'manglende ligestilling i hjemmet'. Hvad er formålet med de forskellige afsnit? Skriv det i skemaet. Se eksemplet.

Fokus/Formål	Præsentation
Introduktion - introducere emnet og fokus	Mit emne er manglende ligestilling i hjemmet, og jeg vil fokusere på årsager, konsekvenser og løsninger. I Danmark er der en høj grad af ligestilling. Dog er der også områder, hvor ligestillingen halter. Det gør den bl.a. i hjemmet. Undersøgelser viser nemlig, at kvinderne bruger flest timer på børnepasning og husarbejde, selvom de også arbejder udenfor hjemmet.
	Der kan være flere årsager til den ulige arbejdsfordeling. En vigtig årsag er, at kvinderne tager størstedelen af barselsloven. Fordi de går hjemme med børnene, kan arbejdsdelingen blive sådan, at kvinderne bliver hovedansvarlige for hjemmet. En anden årsag kan være, at traditionelle kønsrollemønstre stadig dominerer i dag. Det har traditionelt været kvinderne, der tager sig af det praktiske i hjemmet og omsorg for børnene, mens mændene arbejder og forsørger familien.
	Det kan have flere betydninger, at fordelingen af de huslige pligter er ulige. For det første kan det have den konsekvens, at det kønsopdelte arbejdsmarked bliver fastholdt. Kvinderne vil måske søge job indenfor de brancher, der giver dem de bedste muligheder for også at tage sig af hjemmet. Det er typisk jobs i den offentlige sektor og de traditionelle kvindefag, der anses som mere familievenlige. For det andet kan det have stor betydning for kvindernes karrieremuligheder. Hvis det for eksempel primært er kvinderne, der henter børnene fra institution eller bliver hjemme, når børnene er syge, er de mindre fleksible i forhold til deres arbejdsgiver. Af den grund kan de blive fravalgt til lederjobs.
	Jeg vil vurdere, at mulighederne for at forbedre ligestillingssituationen i fremtiden er gode, men det kræver tiltag, bl.a. fra politikerne. Ét tiltag kunne være at indføre øremærket barsel til mænd.

Strategi: Lav en disposition med overskrifter og nøgleord.

Når du skal præsentere dit emne, må du ikke læse op af et manuskript, men du må gerne have en disposition med. Dispositionen kan hjælpe dig med at huske de ting, du gerne vil sige. Det kan være en god ide at lave din disposition som et trædiagram. Skriv dit emne og fokus øverst. Skriv derefter overskrifterne på de forskellige dele af din præsentation (fx Årsager). Tilføj så nøgleord til de forskellige dele.

Opgave 67

Læs præsentationen i opgave 66. Lav en disposition. Hvilke overskrifter vil du give hver del? Og hvilke nøgleord er der i hver del?

Strategi: Tænk på din præsentation som en filmtrailer.

Efter præsentationen er der et interview, hvor du skal svare på nogle spørgsmål om dit emne. Spørgsmålene tager udgangspunkt i din præsentation. For at give dig selv de bedste muligheder for et godt interview er det vigtigt, at du holder en velorganiseret præsentation, der "åbner" emnet op.

Du kan tænke på, at præsentationen skal fungere som en filmtrailer. Den skal ikke fortælle "hele historien". Derimod skal præsentationen gøre eksaminator interesseret i at høre mere om emnet. Derfor er det en god strategi at lave nogle "huller" i teksten, der inviterer til, at eksaminator spørger ind.

Emne

overskrift I

Opgave 68

- I interviewet, der følger efter din præsentation, kan du få forskellige typer af spørgsmål, fx:
- Opklarende spørgsmål, fx 'Du sagde, at ... Vil du godt forklare det lidt nærmere?'
 - Uddybende spørgsmål, fx 'Du sagde, at ... Kan du ikke fortælle lidt mere om det?'
 - Spørgsmål, der kræver ræsonnement, fx 'Du fortalte, at ..., men hvorfor tror du så, at ...?'
 - Spørgsmål, der kræver stillingtagen, fx 'Mener du, at ..? Hvorfor?/Hvorfor ikke?'

 Se videoen, hvor Thao holder sin præsentation om ligestilling i hjemmet. Skriv interviewspørgsmål til præsentationen.

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?
4. _____ ?
5. _____ ?

Opgave 69

 Se videoen med interviewet efter præsentationen. Hvilke spørgsmål stiller eksinator til Thao? Skriv spørgsmålene på linjerne.

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?
4. _____ ?
5. _____ ?

Strategi: Giv adækvate og uddybede svar på eksaminators spørgsmål.

Til prøven i mundlig kommunikation bliver du bedømt på, om dine svar på eksaminators spørgsmål er adækvate. Dvs.:

- Du skal svare præcist på det, du bliver spurgt om.
 - Du skal bruge sprog, der opfylder kravene til det sproglige niveau til Prøve i Dansk 3.
- Desuden er det vigtigt, at dine svar er begrundede og uddybede med forklaringer og eksempler.

● **Opgave 70**

Se videoen med interviewet igen. Skriv stikord til, hvad Thao svarer på eksaminators spørgsmål.

● **Opgave 71**

Arbejd sammen i par. Diskuter, om Thao giver adækvate og uddybede svar på eksaminators spørgsmål.

PRØV

Opgave 72

Vælg ét af emnerne 1-3, og forbered en præsentation på cirka 2 minutter. Du kan bruge strukturen i skemaet til at organisere præsentationen. Brug, hvad du har lært i kapitlet, men søg også selv informationer på internettet om dit emne. Lav en disposition som i opgave 67.

1. Ligestilling på arbejdsmarkedet med fokus på ligeløn
2. Ligestilling på arbejdsmarkedet med fokus på kønsfordelingen hos topledere og kønsvotering
3. Ligestilling på arbejdsmarkedet med fokus på fordelingen af barselsorloven og øremærket barsel til mænd

Struktur	Sproghjælp			
Introduktion Opbygning	Mit emne er Jeg vil fokusere på ... Først vil jeg Derefter Til sidst ...			
Årsager	Der kan være flere årsager til ... En årsag er, at ... En anden årsag kan være, at ...			
Vurdering	Betydninger	Muligheder	Fordele/ulemper	Argumenter for/imod
	Det kan have flere betydninger, at ... For det første kan det betyde, at ... For det andet kan det have betydning for ...	Jeg vil vurdere, at mulighederne for at ... er gode/dårlige, fordi ... Forskellige tiltag kan være med til at ... Et af disse tiltag er ...	Der kan være både fordele og ulemper ved at ... En fordel er, at ... På den anden side er der også ulemper. Den største ulempe er, at ...	Der er argumenter både for og imod, at ... Et argument for er, at ... Et argument imod er, at ...

Opgave 73

Arbejd sammen i par. A præsenterer sit emne i 2 minutter. B lytter og skriver spørgsmål. Brug eksemplerne på spørgsmål i sproghjælpsboksen på næste side.

Sproghjælp

Opklaring

Du sagde, at Kan du forklare det lidt nærmere?

Uddybning

Du sagde, at Kan du sige lidt mere om det?

Vurdering – betydning og problemer

Hvilke problemer kan der være ved ...?
Hvilken betydning kan det have for ...?

Mening/holdning

Mener du, at ...? Hvorfor?
Mener du, at det er godt eller dårligt, at ...? Hvorfor?

Udvikling

Hvordan tror du, at ... vil udvikle sig i fremtiden?
Hvordan tror du, at ... ser ud om 10/50/... år?

Eksemplificering

Kan du give nogle eksempler på ...?

Forklaring

Hvorfor tror du, at ...?
Hvad tror du, årsagen er til, at ...?

Ræsonnement

Du sagde, at ..., men hvorfor tror du så, at ...?

Løsninger og ansvar

Hvad kan man gøre for at ...?
Hvem har ansvaret for ...?
Du nævner nogle forskellige løsningsmuligheder. Hvad synes du selv er den bedste løsning?

Vurdering – fordele og ulemper

Hvilke fordele og ulemper kan der være ved ...?
Mener du, at der er flest fordele eller ulemper ved ...?
Du nævner både fordele og ulemper, men hvad synes du selv om ...?

Opgave 74

Arbejd sammen i samme par. B stiller sine spørgsmål fra opgave 73 til A i 3 minutter.

Opgave 75

Arbejd sammen i samme par. A og B bytter. B præsenterer sit emne, mens A lytter, skriver og stiller spørgsmål.

BLIV KLAR

● Opgave 76

 Man omtaler det danske arbejdsmarked som kønsopdelt. Se videoen (evt. flere gange). Hvad vil det sige, at arbejdsmarkedet i Danmark er kønsopdelt på 3 måder: vertikalt, horisontalt og glidende? Skriv stikord i boksen nedenfor.

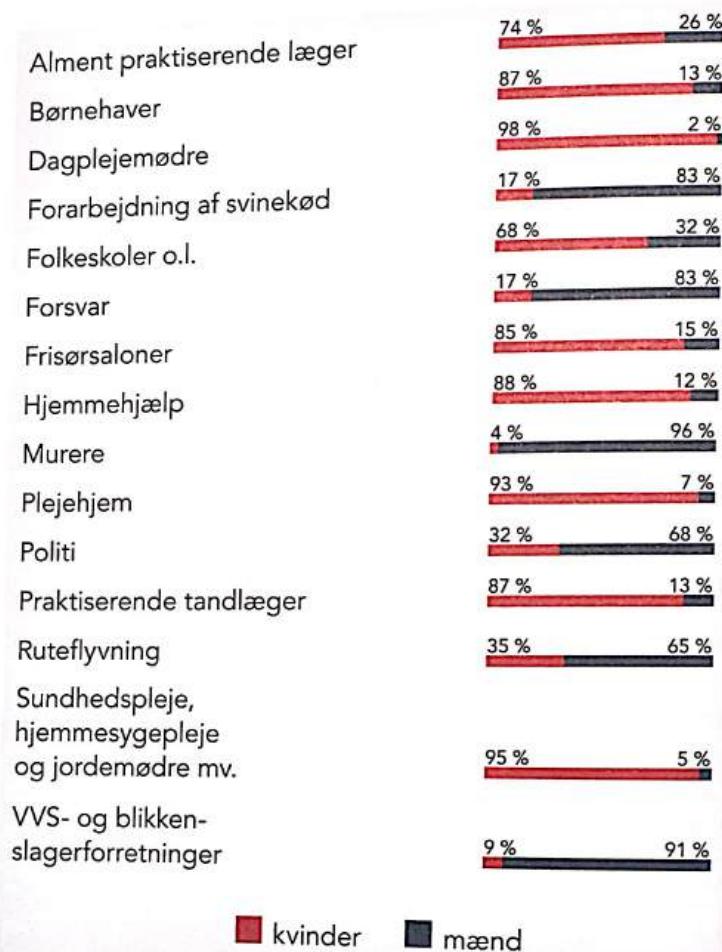
Vertikal kønsopdeling	
Horisontal kønsopdeling	
Glidende kønsopdeling	

● Opgave 77

Arbejd sammen i par. Forklar, hvad det vil sige, at det danske arbejdsmarked er kønsopdelt på 3 måder: vertikalt, horisontalt og glidende.

● Opgave 78

Der er forskel på, hvor mange kvinder og mænd der arbejder i forskellige brancher i Danmark. Nedenfor er der nogle eksempler. Arbejd sammen i par. Snak om, hvilke årsager der kan være til nogle af de forskelle, som tallene viser. Brug sproghjælpsboksen.

Kilde: <https://www.dr.dk/ligetil/saa-mange-kvinder-arbejder-i-din-branche>

Sproghjælp

- Jeg tror, at det kan skyldes ...
- En årsag kunne være, at ...

PRØV

Opgave 79

De to billeder viser nogle situationer, der handler om emnet 'Køn og arbejde'. Se på billederne. Overvej, hvordan du vil beskrive dem. Husk at relatere situationerne til emnet.

Emne A – Køn og arbejde

Kvinder i traditionelle mandejob

Mænd i traditionelle kvindejob

Sproghjælp

Begge billeder viser ...

På det øverste/nederste billede ...

Jeg tror, at ...

Det ser ud, som om at ...

Måske ...

Kilde: Prøve i Dansk 3, november-december 2019

Opgave 80

Arbejd sammen i par. Beskriv på skift, hvad der sker i de to situationer på billederne ovenfor. Din beskrivelse skal være 45 - 60 sekunder. Brug sproghjælpsboksen. Giv hinanden feedback bagefter.

● Opgave 81

Læs spørgsmålene 1 – 9. Overvej dine svar på dem, og skriv evt. stikord. Brug sproghjælpsboksene.

1. I Danmark er der færre kvinder end mænd, der arbejder med IT og finans. Hvorfor tror du, at det er sådan?

Sproghjælp

- Jeg tror, at det kan skyldes ...
- Jeg tror, at den vigtigste årsag er, at En anden årsag kunne være, at ...

2. Kan der efter din mening være nogen problemer ved, at der er færre kvinder end mænd, der arbejder med IT og finans? Hvorfor/Hvorfor ikke?

Sproghjælp

- Ja, det kan være problematisk, fordi ...
- Ja, det alvorligste/største problem er, at Et andet problem kunne være, at ...

3. I Danmark er der færre mænd end kvinder, der arbejder med børn, fx som lærer eller pædagog. Hvorfor tror du, at det er sådan?

Sproghjælp

- Jeg tror, at det kan skyldes ...
- Jeg tror, at den vigtigste årsag er, at En anden årsag kunne være, at ...

4. Hvad tror du, det betyder for børnene, at der er færre mænd end kvinder, der er pædagoger eller lærere?

Sproghjælp

- Jeg tror, at betydningen for børnene er stor/begrænset/lille, fordi ...
- Jeg tror, det kan betyde flere ting. For det første For det andet ...

5. Hvilken betydning tror du, det har for en arbejdsplads, at der er næsten lige mange mænd og kvinder?

Sproghjælp

- Jeg tror, at betydningen for en arbejdsplads er stor/begrænset/lille, fordi ...
- Jeg tror, det kan have flere betydninger. For det første For det andet ...

6. Mener du, at arbejdspladser med en lige fordeling af mænd og kvinder er bedre arbejdspladser? Hvorfor/Hvorfor ikke?

Sproghjælp

- Jeg mener, at ..., fordi ...
- Efter min mening ..., da ...

7. Man kunne indføre kvoter for, hvor mange kvinder og mænd der kan optages på forskellige uddannelser, så der ikke er nogen uddannelser, hvor der næsten kun er kvinder eller kun mænd. Hvilke fordele og ulemper mener du, der ville være ved det?

Sproghjælp

- Der kan være flere fordele. Først og fremmest er det en fordel, at En anden fordel kunne være, at ...
- På den anden side er der dog også nogle ulemper. En ulempe er, at ...

8. På hvilke måder udover kvoter tror du, at man kunne få flere mænd til at arbejde i traditionelle kvindefag og flere kvinder til at arbejde i traditionelle mandefag? Fx rollemodeller eller vejledning?

Sproghjælp

- Der er forskellige muligheder. En mulighed kunne være, at ...
- Der kunne tages flere tiltag. Et tiltag kan være, at ...

9. Mener du, det er vigtigt med en mere lige fordeling af kvinder og mænd i de forskellige brancher på arbejdsmarkedet? Hvorfor/Hvorfor ikke?

Sproghjælp

- Jeg mener, at ..., eftersom ...
- Efter min mening ..., fordi ...

Kilde: Prøve i Dansk 3, november-december 2019

● **Opgave 82**

Arbejd sammen med en klassekammerat. A starter med at stille B spørgsmålene i opgave 78 i 4 minutter. Bagefter stiller B spørgsmål til A i 4 minutter.

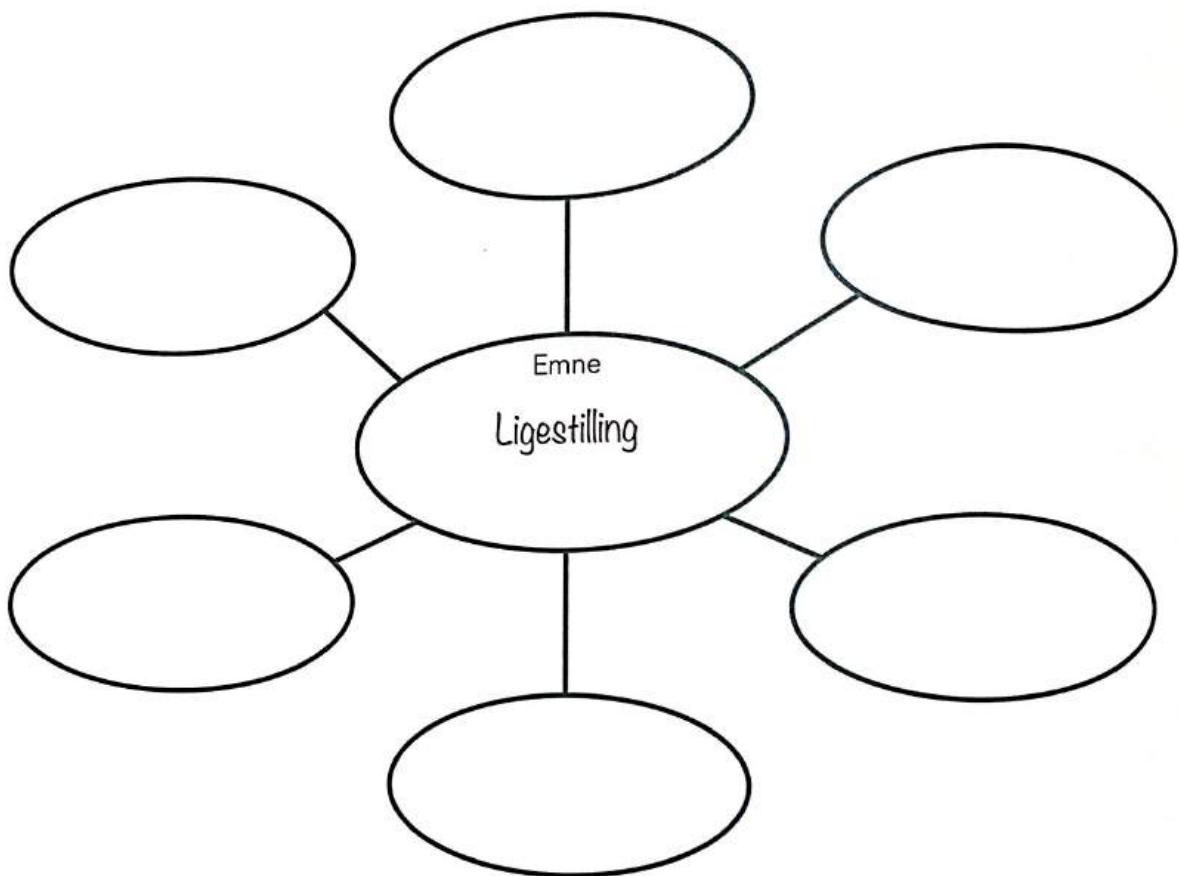
● **Opgave 83**

Gentag aktiviteten i opgave 82 med forskellige klassekammerater.

KIG TILBAGE

● Opgave 84

I kapitel 2 har du arbejdet med emnet ligestilling. Kig tilbage i kapitlet, og tænk over, hvad du har lært om ligestilling. Organiser de vigtigste informationer og nøgleord i diagrammet. Du må gerne lave flere cirkler.

● Opgave 85

Tal med forskellige klassekammerater. Hvad har I lært om emnet ligestilling? Tilføj dine klassekammeraters ideer til diagrammet.

● Opgave 86

Tal sammen i klassen. Hvad har I lært om emnet ligestilling?

Kapitel 3

UDDANNELSE

Hvad lærer jeg i kapitel 3?

I kapitel 3 lærer du bl.a.:

1. om forskellige emner, der relaterer til uddannelse: undervisningsteknologi, gennemførelse og frafald på uddannelser, studieophold i udlandet, folkeskoler vs. friskoler, disciplin i skolen, undervisningsformer.
2. hvordan du laver læseforståelsesopgaverne 2A og 2B til Prøve i Dansk 3.
3. hvordan du laver skriveopgaverne til Prøve i Dansk 3.
4. hvordan du holder en god præsentation om et emne, der relaterer til uddannelse.
5. hvordan du beskriver et billede med situationer, der relaterer til uddannelse.
6. relevante strukturer og ord/udtryk til at beskrive, forklare, udtrykke synspunkter, begrunde, uddybe, eksemplificere, argumentere og vurdere.

BLIV KLAR

● Opgave 1

Arbejd sammen i par. Se på kapitlets temaer i boksene. Tal om, hvad I ved om temaerne. Tilføj nogle ord, som I associerer med hvert tema. Se eksemplet.

motivation

Brug af teknologi i undervisningen

forstyrrende

Uro og manglende disciplin i folkeskolen

Gennemførelse og frafald på de videregående uddannelser

Studieophold i udlandet

Folkeskoler og privatskoler

Studiejobs og erhvervserfaring

Uddannelse og køn

Undervisningsformer

Opgave 2

Opg Tal sammen i klassen. Snak om, hvad I ved om temaerne i opgave 1, og hvilke ord I har skrevet. Tilføj dine klassekammeraters ord.

Opgave 3

Mens du arbejder med kapitlet om uddannelse, skal du selv indsamle relevante informationer og ord om kapitlets temaer. Til det formål kan du tale med andre (fx dine kolleger, dine venner eller frivillige), se tv-programmer, lytte til podcasts, læse artikler og bøger samt søge informationer på nettet. Her kan du fx bruge:

www.dr.dk

www.tv2.dk

www.jp.dk

www.politiken.dk

www.berlingske.dk

www.danmarksstatistik.dk

www.avisen.dk

Skriv stikord i boksen. Tal hver uge med dine klassekammerater om, hvad du selv har lært.

BLIV KLAR

Opgave 4

Læs spørgsmålene 1-2. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord.

1. Danske uddannelsesinstitutioner har i de senere år investeret mange penge i undervisningsteknologi. Fx har nogle folkeskoler købt tablets til alle deres elever. Hvilke årsager kan der være til det?
2. Hvilke fordele og ulemper kan der være ved, at skolerne køber tablets til alle deres elever? For skolen? For lærerne? For eleverne?

Opgave 5

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om spørgsmålene i opgave 4.

Strategi: Brug gættestrategier til at gætte betydningen af vigtige ukendte ord i teksterne.

Til prøven i læseforståelse kan du møde ord, du ikke kender. Du skal ikke bruge tid på de ord, der ikke er vigtige for, at du kan løse opgaven. Men nogle af de ukendte ord er måske afgørende for, at du kan svare rigtigt på spørgsmålene. Derfor skal du have nogle strategier til, hvordan du kan forsøge at gætte betydningen af ord. Du må nemlig ikke bruge en ordbog, når du skal lave læseopgaverne. Så hvad gør du, når der er et vigtigt ord i spørgsmålene eller teksten, som du ikke kender? Brug fremgangsmåden her:

1. Bestem, hvilken ordklasse ordet er. Er det for eksempel et substantiv eller et verbum?
2. Se på sætningen, som ordet står i. Er der nogle andre ord, som kan hjælpe dig med at gætte ordets betydning?
3. Se på den større kontekst, som ordet står i. Er der nogle ord, som kan hjælpe dig med at gætte ordets betydning?
4. Prøv at dele ordet. Kender du betydningen af nogle af delene? Ligner de ord, som du kender fra andre sprog (fx engelsk eller tysk)?
5. Gæt ordets betydning, og læs videre. Se, om dit gæt passer.

Opgave 6

Læs sætningerne 1-7. Ét ord i hver sætning er med gul skrift. Brug fremgangsmåden i strategiboksen til at finde ordenes betydning. Brug ikke en ordbog.

1. Nogle forskere har undersøgt, om brugen af tablets i undervisningen er med til at fremme eller **hæmme** elevernes læring. De kan ikke se, at eleverne lærer bedre, når de bruger tablets. Faktisk tyder deres resultater på, at mange elever lærer bedst, når de skriver i hånden.
2. Nogle mener, at brugen af tablets i undervisningen skader mere, end den **gavner**. I værste fald lærer eleverne muligvis mindre.

3. Nogle mener, at brugen af tablets i undervisningen kan forbedre elevernes **læringsudbytte**. Men faktisk viser nogle undersøgelser, at elever, der bruger tablets rigtigt meget i undervisningen, klarer sig fagligt dårligere.
4. En del kommuner har investeret i tablets til deres elever i håbet om at se nogle positive effekter på elevernes læring. Men det er svært at finde undersøgelser, der kan **påvise** nogen.
5. I flere kommuner har man investeret i tablets til skolernes elever i forventning om at se nogle positive effekter på elevernes læring. Men flere forskningsrapporter viser, at der i stedet har været nogle **kontræffekter**. For eksempel, at børn, der bruger tablets riktig meget i undervisningen, klarer sig dårligere inden for matematik og læsning.
6. Et argument for, at tablets skal anvendes i undervisningen, er, at skolen ikke skal være **adskilt** fra resten af børnenes liv. Børnene bruger teknologien i deres fritid, og derfor skal den også bruges i skolen.
7. Selvom forskerne ikke kan påvise nogen effekter på elevernes læring, har kommunerne ikke nødvendigvis lavet en **fejlinvestering**, hvis de har købt tablets til skolerne. For teknologien giver nye spændende muligheder i undervisningen. Fx kan eleverne lave kreative visuelle projekter, tage billeder og lave kortfilm.

● Opgave 7

Tal med en klassekammerat. Sammenlign jeres ideer til ordenes betydninger i opgave 6. Tjek bagefter jeres ideer i en ordbog.

PRØV

Opgave 8

Læs teksterne Forældre er kritiske over for tablets i skolen og Digital teknologi i skole- og uddannelsessystemet. Der er 7 spørgsmål til de to tekster. Til hvert spørgsmål er der tre svarmuligheder; A, B og C. Sæt kryds ved det rigtige svar. Sæt kun ét kryds ved hvert spørgsmål.

Spørgsmål til tekst 1

1. Hvilket af følgende udsagn passer med det, Lise Hansen giver udtryk for i teksten?
- A. Hun er sikker på, at tablets i skolen ikke hjælper børnene med at lære det, de skal.
 - B. Hun vil begrænse brugen af tablets i skolen, så børnene lærer det, de skal.
 - C. Hun er usikker på, om tablets i skolen hjælper børnene med at lære det, de skal.
2. Hvad efterspørger både Kate Petersen og Lise Hansen ifølge teksten?
- A. En pædagogisk begrundelse for brugen af tablets i undervisningen.
 - B. Større fokus på kreativitet og kritisk tænkning i undervisningen.
 - C. Mere tid til lærerne til at planlægge brugen af tablets i undervisningen.
3. Hvad er ifølge teksten en afgørende årsag til, at Kate Petersen ønsker restriktioner på brugen af tablets, mens børnene er i skole?
- A. Børnene bliver mindre kærlige og kompetente, når de har ubegrænset tablet-tid.
 - B. Børnene lærer mindre, når de gerne må bruge deres tablets til underholdning.
 - C. Børnene kan få skadeligt input, når de frit kan surfe på nettet på deres tablets.

Spørgsmål til tekst 2

4. Hvad er årsagen til, at Bo Jespersen finder det problematisk at bruge digitale teknologier i skolen?
- A. Det gør eleverne afhængige af teknologi.
 - B. Det får eleverne til at tænke ens.
 - C. Det ødelægger elevernes fællesskabsfølelse.

5. Hvilket udsagn passer med det, Bo Jespersen siger i teksten om digitale teknologier i skolen?
- A. Vi skal investere flere penge i dem.
 - B. Vi har endnu ikke forstået alle de muligheder, de giver.
 - C. Vi har for store forventninger til dem.
6. Hvad er ifølge Anders Bentsen en god grundlse for at bruge digitale teknologier i undervisningen?
- A. De kan gøre eleverne bedre til at omgås hinanden og til at formulere sig.
 - B. De kan hjælpe eleverne med at udvikle kompetencer inden for programmering.
 - C. De kan øge elevernes koncentration og forbedre deres evne til at tænke selv.
7. Hvad er ifølge Anders Bentsen en væsentlig årsag til, at brug af tablets i læseundervisningen styrker elevernes læsefærdigheder?
- A. De gør det muligt for lærerne at standardisere undervisningen, så alle elever får det samme input.
 - B. De gør det muligt for den enkelte elev selv at opsoe materialer, der passer til netop hans eller hendes yndlingsemner og læsekompeticer.
 - C. De gør det muligt for eleverne at lære at læse med udgangspunkt i de sociale medier.

Tekst 1: Forældre er kritiske over for tablets i skolen

I 2020 besluttede byrådet i Danby, at alle skoleelever skulle have tablets. Det er dog ikke alle forældre i kommunen, der er overbeviste om, at det er en god idé. "Jeg kan ikke rigtig forstå, hvorfor børnene skal have tablets," siger Lise Hansen, der er mor til et barn i 2. klasse på Byskolen. Hun forklarer: "Jeg har læst en undersøgelse om børn, der bruger meget tid på deres tablets i skolen. Den viser, at de klarer sig dårligere fagligt end dem, der ikke gør. Så er det nu godt for børnenes læring, at der er tablets i alle klasseværelser?"

Kate Petersen, der også har børn på Byskolen, tilføjer: "Man skal selvfølgelig være kritisk over for de nye digitale teknologier. Jeg er dog ikke så bange for tablets i skolen. Det er jo bare en form for værktøj. Hvis der er nogle ting, børnene nemmere kan lære ved hjælp af tablets, så er det da OK at bruge dem i undervisningen. Ellers skal de bare lukkes, slukkes og gemmes væk!"

Både Lise Hansen og Kate Petersen er med i facebookgruppen 'Teknologi i klasseværelset'. Det er en gruppe for forældre, der ønsker en konstruktiv debat om, hvilken rolle digital teknologi skal spille på

deres børns skole. Gruppens medlemmer har alle en positiv holdning til digital teknologi. De er dog enige om, at den måde, teknologien er blevet indført på Byskolen på, er problematisk. Teknologien er nemlig blevet bragt ind i klasseværelserne, før skolen har gennemtænkt og forklaret forældrene, hvordan den skal anvendes. "Hvad er egentlig formålet med at erstatte bøger, blyant og papir med tablets? Præcis hvordan kan tablets hjælpe børnene med at lære?" spørger Kate Petersen. "Det har skolen aldrig givet os et tilfredsstillende svar på."

Lise Hansen supplerer: "Vi savner en klar udmelding fra skolen om, hvordan tablets kan understøtte børnenes læring." Hun fortsætter: "Derfor vil vi gerne indkalde både skolelederne, lærerne og forældrene til et møde, hvor vi kan diskutere, hvad målet med undervisningen skal være. Når vi er enige om målet, kan vi diskutere, hvilken rolle teknologien skal spille. Hvis målet er at lære børnene at være kærlige, kompetente, kreative og kritisk tænkende, er løsningen ikke nødvendigvis at give dem en tablet."

De to mødre efterspørger dog ikke kun en dækkende beskrivelse af, hvordan tablets kan hjælpe børnene med at lære. De savner også strengere regler for brugen af tablets i skoletiden. Kate Petersen forklarer: "Det er ikke mit indtryk, at lærerne holder øje med, hvad børnene bruger deres tablets til, når de sidder med dem i klassen. Jeg kender for eksempel en del forældre, som fortæller, at deres børn har brugt deres tablet til at gå online i skoletiden. Dér har de så set nogle billeder og videoer, som slet ikke var egnet for børn. Skal børnene have lov til det? Nej, vel! Det kan jo få negative psykiske konsekvenser for dem." Og Lise Hansen tilføjer: "Jeg har hørt mit barn sige om en vikartime: 'Hvis vi hørte efter i 15 minutter, måtte vi få fri tablet resten af timen'. Det handlede kun om at få ro på børnene. Her havde brugen af tablets intet med læring at gøre."

Tekst 2: Digital teknologi i skole- og uddannelsessystemet

Danske skoler og uddannelsesinstitutioner investerer for tiden mange milliarder kroner i at digitalisere undervisningen. Eleverne får personlige computere, tablets integreres i undervisningen, og skolerne sætter whiteboards op i klasseværelserne. Problemets er bare, at vi ikke kan måle nogen positive effekter på elevernes indlæring, siger Bo Jespersen. Han er universitetslektor og forsker i digitalisering af undervisningen. Han uddyber: "Tværtimod kan brugen af digitale redskaber i undervisningen gøre, at alle eleverne ender med at få de samme idéer. For vi ved, at når eleverne har adgang til digital teknologi, har de en tendens til at søge ind i de samme virtuelle rum og de samme digitale fællesskaber. Dvs., at de får det samme input. Og det, synes jeg, er et problem. For det er jo dem, der en dag skal være med til at håndtere de udfordringer, der hele tiden vil opstå i vores samfund. Og effektiv problemløsning kræver, at så mange som muligt kan tænke nye og anderledes tanker."

Bo Jespersen er ikke modstander af digitale teknologier generelt. Men han mener, at man skal være opmærksom på, i hvilke sammenhænge de bidrager med noget positivt, og i hvilke de ikke gør. Han siger: "Computeren er for eksempel uundværlig i satellitter, men jeg kan ikke se værdien i at udstyre en folkeskoleklasse med tablets." Han fortsætter: "Mange tror, at hvis man giver et barn en tablet i hånden, så bliver det en god programmør. Det gør det ikke. Det lærer at swipe. Jeg har dog endnu ikke set et jobopslag, hvor der søges kompetencer i at swipe. Tværtimod efterspørger arbejdsgiverne

selvstændighed, dyb tænkning, kreativitet og evnen til at fokusere. Det opbygger du ikke ved at sidde og køre fingeren hen over en skærm."

Jespersen forudsætter, at vi om 20 år vil undre os, når vi ser tilbage på vores brug af digitale teknologier i skolen i dag. Vi vil nemlig på det tidspunkt have indset, at de digitale teknologier ikke har så stort et potentiale, som vi for øjeblikket tror, de har. I dag mener vi, at digitale teknologier kan løse alle vores problemer – også i skolen. Men det kan de ikke."

Anders Bentsen er professor og forsker i læring og digital undervisning i danske folkeskoler. Han er ikke enig med Bo Jespersen i, at der ikke er positive effekter ved at bruge digital teknologi i undervisningen. Tværtimod mener han, at der er gode faglige begründelser for at bruge for eksempel tablets i skolerne. Hans forskning viser således, at de kan være med til at udvikle elevernes sociale og sproglige kompetencer. Med deres tablets kan eleverne således sammen skrive en rapsang på dansk eller engelsk, som de derefter kan dele og afspille for hinanden over nettet. Bagefter kan de give hinanden feedback og eventuelt i fællesskab revidere og forbedre teksten. Han siger: "Tablets fungerer jo ikke kun som bøger. Det er multimediemaskiner med et stort interaktivt potentiale. Daglig brug styrker naturligvis de generelle it-kundskaber, men også elevernes færdigheder i at interagere og lære af og med hinanden i det digitale rum."

Ifølge Anders Bentsen kan tablets i skolen – udover at styrke elevernes sociale og sproglige udvikling – også gøre dem til bedre læsere. Han forklarer: "Min forskning viser, at tablets er rigtig gode tekstmédier. Når eleverne har deres egen tablet i skolen, bliver de simpelthen bedre til at læse. I den traditionelle læseundervisning skulle alle elever læse de samme tekster. Og så var teksterne ofte enten for svære, for lette eller for kedelige for mange af eleverne. Det var demotiverende og gjorde ikke eleverne til gode læsere. I den moderne læseundervisning logger eleverne derimod hver især ind på forlagenes portaler på deres tablets. Her finder de tekster, der svarer til deres individuelle interesser og sproglige niveau. De bliver bedre til at læse, fordi det motiverer dem at læse om emner, de selv har valgt og synes er spændende. Og fordi de kan vælge tekster, der er skrevet på et sprog, de umiddelbart kan læse og forstå."

ARBEJD VIDERE

● Opgave 9

Der er mange holdninger til brugen af tablets i undervisningen. Læs de forskellige holdninger nedenfor. Overvej, om du er enig eller uenig i dem og hvorfor. Brug sproghjælpsboksen.

Tablets øger elevernes motivation.

Tablets er mere underholdning end undervisning.

Tablets gør undervisningen sjovere.

Tablets kan betyde, at færre elever får lyst til at læse bøger.

Tablets bruges af eleverne i deres fritid. Derfor skal de også bruges i skolen.

Tablets gør eleverne mere selvstændige.

Tablets forbereder eleverne til den digitale fremtid.

Tablets reducerer forbruget af papir.

Tablets er distraherende og forstyrrer eleverne.

Tablets skal kombineres med papirbøger og -tekster.

Tablets øger kun elevernes læring, hvis læreren bruger dem rigtigt og på de rigtige tidspunkter.

Tablets gør eleverne mere aktive i undervisningen.

Pen og papir er bedre end tablets.

Sproghjælp

- Jeg er (helt/delvis/ikke) enig i, at ..., fordi ...
- Efter min mening er det (ikke/delvis) rigtigt, at ..., fordi ...

• Opgave 10

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om, hvad I synes om nogle af holdningerne i opgave 9. Begrund jeres synspunkter.

• Opgave 11

I de senere år har flere danske folkeskoler investeret mange penge i tablets til deres elever. Men der er forskellige holdninger til brugen af tablets i undervisningen. I listen nedenfor er der nogle synspunkter.

Synspunkter om, at der bruges tablets i undervisningen:

- Tablets øger elevernes motivation i undervisningen
- Tablets bruges af eleverne i deres fritid, og derfor skal de også bruges i skolen
- Tablets forbereder eleverne til den digitale fremtid
- Tablets reducerer behovet for papir
- Tablets er distraherende og forstyrrer eleverne
- Tablets øger kun elevernes læring, hvis læreren bruger dem rigtigt og på de rigtige tidspunkter

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Fortæl kort om dine erfaringer med brugen af teknologi i undervisning.
- Kommenter et eller to af synspunkterne fra listen.
- Diskuter, i hvor høj grad tablets til alle elever er en god investering for en skole.

Du skal skrive mindst 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal udgøre cirka 50 % af teksten.

Du kan bruge strukturen i skemaet på næste side til at hjælpe dig med at organisere teksten. Start med at brainstorme ideer til hvert af tekstens afsnit. Skriv stikord i skemaet.

Fortæl	Jeg har begrænset/nogen/en del/meget erfaring med brug af teknologi i undervisningen.
Kommenter	Mange danske skoler har investeret markant i teknologi til brug i undervisningen. Fx har en del skoler købt tablets til alle deres elever. Men der er forskellige holdninger til brugen af tablets i undervisningen. Nogle mener, at ... Det er jeg (helt/delvis/ikke) enig i, eftersom ...
Diskuter	Man kan diskutere, i hvor høj grad tablets til alle elever er en god investering for en skole. På den ene side ... På den anden side ...

● Opgave 12

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Snak om jeres ideer til, hvad I kan skrive i tekstens forskellige afsnit.

BLIV KLAR

Opgave 13

Hvert år starter mange danske unge på en videregående uddannelse. Men nogle af dem gennemfører ikke uddannelsen. Nedenfor er der en liste med årsager til, at nogle studerende falder fra deres studie. Vælg én af årsagerne. Skriv på næste side en uddybning af, hvorfor den årsag kan medføre, at studerende ikke gennemfører deres uddannelse. Se eksemplet i sproghjælpsboksen.

Den studerende føler sig ensom på studiet.

Kvaliteten af undervisningen
er ikke god nok.

Uddannelsen er for teoretisk og for lidt fokuseret på det praktiske.

Uddannelsens faglige niveau er for højt.

De job, som uddannelsen fører til, er ikke noget for den studerende.

Personlige forhold uden for studiet, fx sygdom.

Der er ikke nok kontakt med underviserne.

Det sociale miljø på studiet er for dårligt.

Boligforhold, fx transporttiden til uddannelsesstedet er for lang.

Antallet af undervisningstimer er for lavt.

Den studerende har brug for en uddannelsespause.

Arbejdsløsheden for nyuddannede er for høj.

Sproghjælp

Jeg tror, at det har stor betydning, hvis transporttiden til uddannelsesstedet er for lang. For det første er udgifterne til transport højere, når man bor langt væk fra studiet. Af den grund kan det være nødvendigt for de studerende at arbejde meget for at få råd til transporten, og således har de mindre tid til studierne. For det andet kan transporttiden tage tid fra andre vigtige studieaktiviteter, for eksempel gruppearbejde med de andre studerende. Endelig kan det være sværere at deltage i de sociale aktiviteter, der foregår sidst på dagen. Det kan nemlig være svært at komme hjem sent om aftenen, hvis der er dårlige transportforbindelser. Det kan betyde, at man ikke får et godt socialt liv på studiet, og derfor kan man måske føle sig ensom.

Handwriting practice area with 10 horizontal lines for each row.

● Opgave 14

Arbejd sammen i par. Tal om, hvordan nogle af årsagerne i opgave 13 kan medføre, at nogle studerende dropper ud af deres uddannelse.

! **Strategi:** Læs først hele teksten. Overvej, hvilke ord der kunne mangle, mens du læser. Læs derefter omhyggeligt omkring tekstens huller, og vælg det korrekte ord/udtryk. Læs teksten til sidst med de indsatte ord/udtryk.

Læseforståelse delprøve 2B er en hultekst med 8 fjerne ord. I opgaven skal du vælge det rigtige ord/udtryk (A, B, C eller D), der passer i tekstens huller. Det er vigtigt, at du har en god forståelse af teksten, før du begynder at indsætte de manglende ord. Derfor skal du starte med at læse og forstå hele teksten. Overvej samtidig, hvilke ord/udtryk der kunne mangle. Læs derefter omhyggeligt omkring tekstens huller, og vælg det rigtige ord/udtryk. Læs til sidst teksten igen med de indsatte ord for at tjekke, om du har lavet fejl.

Opgave 15

Læs de korte tekster 1-6, men se ikke på svarmulighederne. Overvej, hvilke ord/udtryk der kunne mangle i hver tekst.

1. Frafaldet på de videregående uddannelser koster årligt samfundet næsten 1 milliard kroner. ... kan det have store personlige omkostninger for de studerende, der falder fra. Fx kan det gå ud over deres selvtillid, at de ikke kan gennemføre deres uddannelse.
2. Hver gang ti unge starter på en videregående uddannelse, er der tre, som falder fra. Det er et bekymrende højt tal, og på trods af flere års forsøg på at løse udfordringen går udviklingen fortsat i den ... retning. Der er nemlig ikke tegn på, at frafaldet bliver mindre.
3. I 2013 faldt 29 procent af de unge fra deres studie på en videregående uddannelse. I 2018 var tallet steget til 36 procent ifølge Uddannelses- og Forskningsministeriet. Der er tale om et ... frafald. For på enkelte uddannelser er det mere end halvdelen af de studerende, som falder fra, mens det på andre kun er ganske få.
4. Frafald kan have mange Det kan for eksempel skyldes dårlig trivsel eller dårlig undervisning. Det kan også være, at de studerende simpelthen bliver klogere på fremtidsperspektiverne undervejs.
5. Ekspertter påpeger, at der er behov for at ... de unges forståelse for, hvilke jobmuligheder og karriereveje de forskellige uddannelser tilbyder, før de søger ind på uddannelserne. I en ny undersøgelse siger 43 procent af de frafaldne studerende således, at de ikke kendte job- og karrieremulighederne før studiestart. Og at de ikke kan se sig selv i de jobs, der venter efter uddannelsen.
6. Frafaldet skal begrænses. Ekspertterne foreslår derfor, at man bruger flere ressourcer på studievejledning til de unge på de gymnasiale uddannelser. De mener nemlig, at det vil resultere i, at færre vælger et studie, de ender med at

Kilde: [\(redigeret\)](https://www.lederne.dk/presse-og-nyheder/pressemeddelelser/2020/vi-er-noedt-til-at-nytaenke-frafaldsindsatserne-paa-universiteterne)

Opgave 16

Læs de korte tekster 1-5 igen. I hver tekst mangler der et ord/udtryk. Sæt kryds ved det rigtige ord/udtryk (A, B, C eller D), der passer i teksten.

	A	B	C	D
1	samtidig	alligevel	tværtimod	altså
2	planlagte	forkerte	foretrukne	ønskede
3	gennemsnitligt	overskueligt	ubegrundet	forståeligt
4	formål	fordеле	betydninger	årsager
5	definere	acceptere	minimere	øge
6	gennemføre	fortsætte på	falde fra	anbefale

PRØV

● Opgave 17

Læs teksten *Mange studerende falder fra studierne*. Overvej, om du har nogle ideer til, hvilke ord der er fjernet. Du skal ikke se på svarmulighederne på side 153.

Mange studerende falder fra studierne

Frafaldet på de videregående uddannelser koster årligt samfundet næsten 1 milliard kroner. Men det kan også have store personlige omkostninger for de studerende, der falder fra. Fx kan det gå ud over deres selvtillid, at de ikke kan gennemføre deres uddannelse.

"Jeg kommer ikke igennem det her. Det er helt uoverskueligt. Jeg må finde på noget andet at lave," sagde Cecilie Knudsen til sin far i telefonen. Det var vinteren 2018, og der var kun én uge til, at hun skulle til eksamen i statistik. Hun læste erhvervsøkonomi på første semester på universitetet. Det føltes håbløst, kedeligt og svært, selvom hun ellers altid havde været (0) ... i skolen. Hendes far forsøgte at opmuntre hende: "Jamen Cecilie, du plejer da altid at være super til det, du laver."

Sådan husker Cecilie Knudsen den dag, hvor hun for alvor begyndte at overveje at droppe ud af sit studie. Det havde taget hende to år at beslutte, at hun ville læse erhvervsøkonomi. Men selvom valget var truffet, var hun stadig i tvivl. Og tvivlen om studievalg er hun ikke alene om. Der laves ikke statistikker over studerendes tvivl om deres valg af studie, men det gør der (1) ... over konsekvensen af deres tvivl, nemlig frafald. Undersøgelser viser således, at en ud af fire universitetsstuderende ikke (2) ... deres studier. Det indikerer, at en del studerende må gå rundt og tvivle på, hvorvidt de har valgt det rigtige studie.

Rikke Jansson er uddannet socialrådgiver og arbejder i studierådgivningen på et universitet. Hun møder mange studerende, der er usikre på deres studievalg og overvejer at droppe ud. Det er hendes indtryk, at de studerende ikke taler med hinanden om deres tvivl, fordi de er flove over den. Hun uddyber: "Mange mener, at tvivl er et udtryk for, at man ikke har styr på tingene, og (3)... derfor ikke at tale om den."

Da Cecilie Knudsen startede på erhvervsøkonomi, mente hun heller ikke, at tvivl var noget, man skulle tale med andre om. Lysten til at droppe ud var absolut ikke noget at være stolt af efter hendes opfattelse. Hun fortæller, at hun derfor følte sig som en (4), da hun allerede kort tid efter studiestart begyndte at blive usikker på, om det nu var det rigtige studie, hun havde valgt. Da hun i foråret 2019 gik på andet semester af erhvervsøkonomi og var til en venindes fødselsdag, spurte en af de andre gæster hende, hvad hun ville bruge sin uddannelse til. Cecilie Knudsen anede ikke, hvad hun skulle svare. Tvivlen og følelsen af ikke at være god nok overvældede hende. Hun endte dog med at sige noget om, at hun gerne ville arbejde med ledelse eller økonomi. For spørgeren var samtalen useriøs smalltalk. For Cecilie Knudsen var den derimod meget (5) Den mindede hende om, hvor deprimeret hun var over sit fag og de jobmuligheder, det gav hende.

I efteråret 2019 – efter lang tids tvivlen – besluttede Cecilie Knudsen sig (6) ... for at droppe ud af erhvervsøkonomi. Samtidig med at hun stoppede på studiet, valgte hun at søge hjælp hos Rikke Jansson fra studierådgivningen. Rikke Jansson gav hende to leveregler. Den ene var, at det er OK at begå fejl –

også med hensyn til studievalg. Den anden, at der på alle studier er noget, som ikke er så (7) Men det er ting, som man må prøve at tackle, så man kan komme videre.

Efter flere samtaler med Rikke Jansson over en periode på et halvt år valgte Cecilie Knudsen at skifte studie til medicin. Hun var nået frem til, at det, hun (8) ... ved erhvervsøkonomi, var de naturvidenskabelige fag og udsigten til en dag at arbejde med mennesker. Omvendt håbede hun, at hun på medicinstudiet ville kunne kombinere sin interesse for det naturvidenskabelige med sin lyst til at gøre en forskel for andre mennesker. Det viste sig at være tilfældet. Cecilie er nu kureret for sin studietvivl.

Opgave 18

Læs teksten *Mange studerende falder fra studierne*. Sæt kryds i skemaet ved det ord eller udtryk (A, B, C eller D), der passer i hullerne i teksten. Se eksemplet 0.

	A	B	C	D	
0	dygtig	X	ufordret	dårlig	fraværende
1	til gengæld		efterhånden	alligevel	nemlig
2	dropper		udsætter	gennemfører	afbryder
3	undgår		foretrækker	afviser	frygter
4	vinder		mønsterbryder	taber	rollemodel
5	alvorlig		hyggelig	positiv	almindelig
6	allerede		endelig	straks	endvidere
7	svært		ligegeyldigt	umuligt	ligetil
8	værdsatte		savnede	prioriterede	hadede

ARBEJD VIDERE

Opgave 19

Det har store omkostninger, at nogle studerende dropper ud af deres uddannelse, både for de studerende, for uddannelsesinstitutionerne og for samfundet generelt. Derfor er der en stor interesse for, hvordan man kan forebygge frafaldet. Man kan tage forskellige initiativer ved optagelsen for at sikre, at det er de rigtige studerende, der starter. Desuden kan man forbedre undervisningen eller forbedre studiemiljøet. Vælg nogle af initiativerne nedenfor. Overvej, hvilken betydning de kan have for, at de studerende gennemfører deres studie og hvorfor.

Optagelsesprøver til studierne

Informationsmøder om studierne før studiestart

Forberedende forløb (fx sommerskoler) inden uddannelsesstart

Flere brobygningsforløb

Studiegrupper

Bedre studievejledning på ungdomsuddannelserne

Flere sociale arrangementer

Højere karaktergennemsnit for at blive optaget

Flere undervisningstimer på studierne

Længere forløb ved studiestart med fokus på det sociale aspekt

Faglige mentorer

Introduktion til studieteknik

Individuel vejledning til studerende, der er i størst risiko for at droppe ud

Flere og billigere studieboliger tæt på uddannelsesstedet

Opgave 20

Arbejd i par. Tal om nogle af initiativerne i opgave 19. Hvilken betydning kan de have for, at de studerende gennemfører deres studie? Hvorfor? Brug sproghjælpsboksen.

Sproghjælp

- Jeg synes, at ... er et godt initiativ, for på den måde ...
- Jeg tror, ... kan være med til at forebygge frafald, fordi ...
- Jeg tror, at ... kan betyde, at ...

Opgave 21

En del danske unge gennemfører ikke deres uddannelse, men dropper ud af forskellige årsager. Det har store omkostninger for de studerende, uddannelsesinstitutionerne og samfundet generelt. Men hvad kan man gøre for at forebygge frafaldet? I listen er der nogle forslag til initiativer.

Initiativer til at forebygge frafald:

- Bedre vejledning på ungdomsuddannelserne før studievalg
- Længere studiestartsforløb med fokus på det sociale aspekt
- Mere kontakt til underviserne gennem mere undervisning og vejledning
- Mere faglig støtte i studieopstarten (fx mentorprogrammer eller lektiecaférer)
- Flere sociale arrangementer i løbet af studietiden
- Individuel vejledning til studerende, der er i størst risiko for at droppe ud

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Fortæl kort, hvilke udfordringer der kan være, når man starter på en uddannelse.
- Kommenter et eller to af initiativerne i listen.
- Vurder fordele og ulemper ved, at de studerende optages på uddannelser på baggrund af optagelsesprøver og -samtaler i stedet for deres karaktergennemsnit.

Du skal skrive minimum 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal fylde mindst 50 % af din tekst.

Kilde: Prøve i Dansk 3 november-december 2019 (redigeret)

Du kan bruge strukturen i skemaet på næste side til at hjælpe dig med at organisere teksten. Start med at brainstorme ideer til hvert af tekstens afsnit. Skriv stikord i skemaet.

Fortæl	Hvert år begynder mange unge på en videregående uddannelse, men der kan være en række udfordringer for dem. For det første ... For det andet ...
Kommenter et forslag	En del af de unge, der starter på en uddannelse, gennemfører den ikke, men dropper ud. Da det har store omkostninger for de studerende selv, for uddannelsesinstitutionerne og for samfundet generelt, er der et stort fokus på, hvordan man kan forebygge frafaldet. Et forslag er, at ... Det mener jeg (ikke) er et godt/dårligt forslag, fordi ...
Vurdering – fordele	Nogle institutioner prøver i dag at sikre, at flere gennemfører en uddannelse, ved at optage studerende på baggrund af optagelsesprøver og -samtaler i stedet for karaktergennemsnit. Der kan være både fordele og ulemper ved det. En fordel er, at ...
Vurdering – ulemper	På den anden side kan der også være nogle ulemper ved at bruge optagelsesprøver og -samtaler. En ulempe kan være, at ...

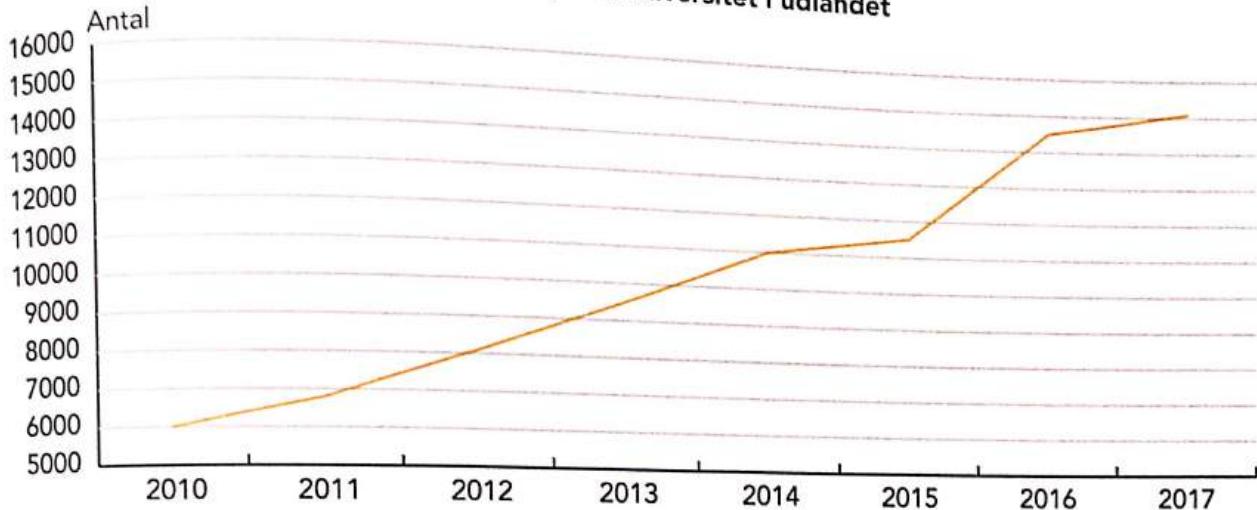
● Opgave 22

Tal med forskellige klassekammerater, inden du skriver din tekst. Del jeres ideer til, hvad I vil skrive i opgavens forskellige afsnit.

Opgave 23

Diagrammet viser antallet af danske studerende, der i perioden 2010-2017 tog på udlandsophold i løbet af deres studie. Arbejd sammen i par. Beskriv kort hovedtrækkene i løbet af diagrammet.

Antal studerende, der læser et semester på et universitet i udlandet

Kilde: Danmarks Statistik

Opgave 24

Læs spørgsmålene 1 - 4. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord.

1. Hvilke årsager kan der være til den udvikling, som diagrammet ovenfor viser?
2. Hvilke udfordringer kan der være ved at tage en del af sin uddannelse i udlandet?
3. Hvilken betydning kan det have for ens personlige udvikling, at man vælger at tage en del af sin uddannelse i udlandet?
4. Hvilken betydning kan det have for ens karrieremuligheder, at man vælger at tage en del af sin uddannelse i udlandet?

Sproghjælp

- Jeg tror, at udviklingen skyldes, at En anden årsag kan være, at ...
- En udfordring kan være, at Det kan også være udfordrende at ...
- Det kan betyde, at ...

Opgave 25

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om spørgsmålene 1-4 i opgave 24. Brug sproghjælpsboksen.

PRØV

Strategi: Lav en plan for din tekst, inden du begynder at skrive. Brainstorm også ideer og ord.

Når du skal skrive, er det en god ide at arbejde i 3 faser: 1) før-skrivning, 2) skrivning og 3) efter-skrivning. Du kan tænke på skrivningen, som når man skal bygge et nyt hus. Først planlægger man byggeriet og finder ud af, hvilke materialer man skal bruge. Så bygger man. Til sidst gennemgår man huset for at kontrollere, om alt er i orden. Hvis der er nogle fejl og mangler, reparerer og udbedrer man dem. Du skal arbejde på samme måde, når du skal skrive. I den første fase, før-skrivning, skal du læse og forstå opgaven. Du skal også lave en plan og tænke over, hvad du vil skrive, og hvilke ord du vil bruge i teksten.

Opgave 26

Læs situationen og e-mailen. Du skal skrive et svar til Matthias. I dit svar skal du:

- Takke for hans e-mail.
- Komme ind på de understregede dele.
- Foreslå, at I mødes.

Brainstorm først ideer til, hvad du vil svare på de understregede spørgsmål. Skriv stikord i skemaet på næste side.

Situation

Du har fået en e-mail fra din danske ven, Matthias, der læser statskundskab på Aarhus Universitet. Han overvejer at studere et semester på et universitet i udlandet. Han skriver bl.a.:

Tak for sidst. Det var rigtigt hyggeligt! Du snakkede jo om, at du søgte studiejobs. Er det lykkedes for dig at finde et?

Som jeg fortalte dig, så tænker jeg på at tage mit 8. semester i udlandet. Jeg tror, det kunne være spændende at opleve et andet land, men jeg er også i tvivl. Det er jo en stor beslutning, og der er mange ting at overveje. Man hører tit, at det er en rigtig god ide at tage en del af sin uddannelse i udlandet. Hvad tror du, man får ud af et studieophold i et andet land?

Jeg tænker også over, om jeg er klar til at undvære min familie og mine venner. Tror du ikke, det vil være svært at være væk fra alle jer herhjemme?

Endelig er der mit studiejob. Jeg er jo rigtigt glad for det, og jeg vil gerne have et fulftidsjob der, når jeg er færdig med min uddannelse. Hvis jeg tager afsted, så skal jeg sige det op. Tror du ikke, det er en dårlig beslutning i forhold til mine karrieremuligheder?

Strategi: Svar på alle spørgsmålene i opgaven, og referer tilbage til opgaven.
 En e-mail består af 5 dele: starthilsen, indledning, hovedafsnit, afslutning og sluthilsen. I hovedafsnittet skal du besvare alle 4 spørgsmål fra opgaven. Det er en god ide at inddæle med fx mht., du spurgte om, du bad mig, når det kommer til. På den måde ved læseren, hvilket af spørgsmålene du besvarer.

Uformel starthilsen	Hej Matthias
Indledning	Tak for din mail. Det var godt at høre fra dig.
Hovedafsnit	<p>Mht. studiejob så ...</p> <p>Jeg kan godt forstå, at der er mange ting at tænke over, i forhold til om du skal tage på studieophold. Men jeg tror, at man får mange ting ud af et semester i udlandet.</p> <p>Når det kommer til at være væk fra familie og venner, så ...</p> <p>Mht. dit studiejob ...</p>
Afslutning	Hvad siger du til ...
Uformel sluthilsen	Mange hilsner

Opgave 27

Tal med forskellige klassekammerater, inden du skriver din tekst. Snak om jeres ideer til, hvad I kan svare Matthias.

ARBEJD VIDERE

● Opgave 28

Læs tekst a og b. Hvilken tekst er lettest at læse? Hvorfor?

Tekst a:

2005 studerende fra Aarhus Universitet tog på udlandsophold i 2018 og det er en stigning på over 100 procent fra 2010 AU er dermed dét universitet blandt Danmarks fem klassiske universiteter som har haft den største procentvise stigning i antallet af studerende der tager en del af deres uddannelse i udlandet. Det er positivt at de studerende i stigende grad rejser ud for det giver dem en række ting såsom et internationalt perspektiv, kulturforståelse, personlig udvikling, selvstændighed, et internationalt netværk og sprogkundskaber alt sammen kan være med til at styrke deres karrieremuligheder.

Tekst b:

2005 studerende fra Aarhus Universitet tog på udlandsophold i 2018, og det er en stigning på over 100 procent fra 2010. AU er dermed dét universitet blandt Danmarks fem klassiske universiteter, som har haft den største procentvise stigning i antallet af studerende, der tager en del af deres uddannelse i udlandet. Det er positivt, at de studerende i stigende grad rejser ud, for det giver dem en række ting såsom et internationalt perspektiv, kulturforståelse, personlig udvikling, selvstændighed, et internationalt netværk og sprogkundskaber. Alt sammen kan være med til at styrke deres karrieremuligheder.

Strategi: Tjek din tekst systematisk, når du har skrevet den.

Når du har skrevet din tekst, skal du bruge tid på at rette og redigere den. Du skal bl.a. kontrollere din tegnsætning. Dvs. om du har sat kommaer og punktummer de rigtige steder i teksten. Man sætter tegn i en tekst, så man nemmere kan forstå indholdet. Tegnenes funktion er nemlig at vise, hvad der hører sammen, dvs. hvor noget starter eller slutter. Hvis du ikke har sat kommaer og punktummer korrekt i din tekst, betyder det, at teksten bliver sværere at læse og forstå.

● Opgave 29

Læs reglerne for punktum og komma 1-7, og sæt de manglende tegn i sætningerne i boksene.

1. Sæt punktum efter én tanke eller én ide. Start den følgende sætning med stort begyndelsesbogstav.

Arbejdsgivere får mange CV'er du må derfor sørge for at dit skiller sig ud fra de andre én måde at gøre netop det på er at tage et studieophold i udlandet

2. Sæt punktum efter forkortelser (fx forhold til – ift.). Efter forkortelsen fx skal der dog ikke være punktum.

Du får mange ting ud af et udenlandsophold. Du lærer et nyt sprog, en ny kultur, får nye venner, osv

3. Sæt komma mellem helsætninger, der er forbundet med en hovedsætningskonjunktion (og, men, eller, for eller så).

Der er både faglige og sociale grunde til at studere et semester i udlandet. De studerende bliver bedre til sprog og de lærer en anden kultur og studieform at kende. De møder desuden nye mennesker og de får opbygget et internationalt netværk. Det kan være grænseoverskridende for nogle at rejse ud alene for at bo i et andet land men de fleste oplever at komme hjem som et stærkere menneske.

4. Sæt komma i opremsninger. Dog ikke foran konjunktionen, der står mellem de sidste to led i opremsningen.

På et udenlandsophold får studerende nye perspektiver en større kulturforståelse et mere globalt mindset en anden faglighed og et internationalt netværk.

5. Sæt komma før eller omkring selvstændige sætningsdele, dvs. forklaringer, eksemplificeringer, præciseringer eller appositioner.

Danske universiteter har udvekslingsprogrammer med udenlandske universiteter fx EU-programmet Erasmus.

Rikke Nielsen International chef på Aarhus Universitet er meget tilfreds med stigningen i antallet af udvekslingsstuderende.

6. Sæt komma efter ledsætninger.

Hvis du tager et semester i udlandet har du muligheden for at skabe et internationalt netværk med studerende fra hele verden.

7. Du kan sætte komma foran ledsætninger. Hvis du gør det, skal du gøre det konsekvent.

Et udlandsophold giver studerende sproglige og interkulturelle kompetencer der er efterspurgt på vores globaliserede arbejdsmarked.

Pas på!

Nogle typiske kommafejl er:

1. komma efter start- eller sluthilsen i e-mails (fx *Hej Susanne,.)
2. komma efter et adverbium, der står først i sætningen (fx *I dag, er der flere kvinder end mænd på de videregående uddannelser).
3. komma foran "at", når det står foran et verbum i infinitiv (fx *Det er en stor oplevelse, at være på udvekslingsophold i udlandet).

● **Opgave 30**

Læs svaret til Matthias. Sæt de manglende punktum, spørgsmålstege og kommaer i teksten. Ret også til stort begyndelsesbogstav efter punktum.

Hej Matthias

Tak for din mail det var godt at høre fra dig

Mht studiejob så starter jeg faktisk på mandag i en ingeniørvirksomhed her i Aarhus det er rigtigt dejligt for det er jo studierelevant så jeg får mulighed for at bruge de ting vi lærer på studiet jeg får en masse spændende opgaver og jeg skal også arbejde med nogle projekter selv

Jeg kan godt forstå det er en stor beslutning men jeg tror at man får mange ting ud af et semester i udlandet – både menneskeligt og fagligt du får ikke kun erfaringer med nye studieformer og bliver

bedre til sprog du møder også nye venner og lærer en anden kultur at kende hvis du bor og studerer i et andet land skal du lære at klare dig selv i alle mulige situationer det kan godt være svært i begyndelsen men de fleste kommer hjem som en stærkere og mere selvstændig person derudover vil den erfaring du får hjælpe dig til at lære dig selv og andre bedre at kende det kan hjælpe dig i fremtiden fx hvis du ønsker en karriere i et internationalt firma

Når det kommer til at være væk fra familie og venner så skal det nok gå du vil nok savne dem men med sociale medier som Skype Messenger og Whatsapp er det meget nemt at holde kontakten hvis du tager til et europæisk land kan folk komme og besøge dig du vil også hurtigt få nye venner for der er jo mange i samme situation som dig

Mht dit studiejob så tror jeg ikke det vil skade dine karrieremuligheder hvis du tager afsted mange danske virksomheder opererer jo globalt så folk med international erfaring er attraktive for dem når de rekrutterer nye medarbejdere desuden fortæller et studieophold på CV'et at du har kunnet klare dig i udlandet og dermed er selvstændig så jeg tror faktisk at det vil styrke dine karrieremuligheder at tage afsted

Hvad siger du til at mødes en dag i næste uge så kan vi snakke mere om det hele jeg er også spændt på at høre om hvor du overvejer at tage hen

Mange hilsner

Simona

Opgave 31

Arbejd sammen i par. Læs din klassekammerats besvarelse af opgave 26. Tjek tegnsætningen (punktummer, kommaer og spørgsmålstegn) i hans/hendes tekst. Er tegnene sat korrekt? Mangler der nogen tegn og stort begyndelsesbogstav? Giv bagefter feedback til klassekammeraten.

BLIV KLAR

Opgave 32

I Danmark er der frit skolevalg. Nedenfor er der nogle forskellige faktorer, der kan være afgørende for forældres valg af skole til deres børn. Overvej, hvorfor faktorerne er vigtige for forældrenes skolevalg. Skriv evt. stikord.

Typen af skole (folkeskole, privatskole, friskole).

Der er små klasser.

Forældrene inddrages og har indflydelse.

Skolen har dygtige lærere.

Der er mange elever med ressourcestærke forældre.

Venner og bekendte har sagt, at det er en god skole.

Skolen er gratis.

Der er kort transport til skolen.

Skolen lægger stor vægt på elevernes faglige udvikling.

Skolen lægger stor vægt på elevernes sociale udvikling.

Skolens elever får generelt høje karakterer.

Skolen lægger stor vægt på samarbejde og kommunikation mellem skole og hjem.

Skolen er mangfoldig, dvs. at der er elever med mange forskellige baggrunde.

Sproghjælp

- Jeg tror, det er vigtigt, at Det betyder nemlig, at ...
- Jeg tror, det er vigtigt, at For på den måde ...
- Jeg tror, det er vigtigt, at For så ...
- Jeg tror, det er vigtigt, at For ellers ...

Opgave 33

Tal med forskellige klassekammerater. Snak om, hvorfor nogle af faktorerne i opgave 32 kan være vigtige for forældres valg af skole til deres børn. Brug sproghjælpsboksen.

Opgave 34

Det frie skolevalg betyder bl.a., at danske forældre kan vælge en folkeskole eller en fri grundskole til deres børn. Folkeskolen er gratis, mens forældrene skal betale for, at børnene går i en fri grundskole. De frie grundskoler har forskellige holdnings- og værdibaserede undervisningstilbud. Tabellen viser andelen af elever i en fri grundskole i nogle kommuner i årene 2008 og 2018. Skriv de manglende ord i sætningerne 1-3, der beskriver tabellen. Der er 3 ord i boksen, du ikke skal bruge.

Kommune	Andel i 2008	Andel i 2018	Udvikling i procentpoint
Haderslev	14,3 %	24,4 %	10,1
Hjørring	7,9 %	22,8 %	14,9
Bornholm	19,8 %	35,9 %	16,1
Stevns	11,4 %	28 %	16,6
Ærø	7,5 %	19,4 %	12,0
Vordingborg	14,7 %	26,6 %	11,9

Kilde: <https://www.dr.dk/nyheder/politik/folketingsvalg/flere-og-flere-vaelger-privat-og-friskoler-se-udviklingen-i-din>

- 1 I Haderslev _____ andelen af elever i frie grundskoler _____ cirka 10 procentpoint i perioden 2008-2018.
- 2 I Hjørring skete der en stigning _____ andelen af elever i de frie grundskoler _____ cirka 15 procentpoint i perioden 2008-2018.
- 3 Diagrammet viser en markant tendens til, at _____ forældre i mange byer vælger at sende deres børn i en fri grundskole fremfor folkeskolen.

i flere ved steg på mere stigning med

Opgave 35

Du kan bruge forskellige ord og strukturer til at forklare årsager. Læs sætningerne 1-6. De indeholder forklaringer på, hvorfor nogle forældre vælger at sende deres børn i en friskole i stedet for en folkeskole. Understreg i hver sætning de ord eller strukturer, man kan bruge til at forklare årsager. Se eksemplet 0.

0. Nogle forældre vælger at sende deres børn i en friskole, for klasserne der er ikke så store.

- 1 Nogle forældre vælger at sende deres børn i en friskole, fordi klasserne der ikke er så store.
- 2 Nogle forældre vælger at sende deres børn i en friskole, da klasserne der ikke er så store.

3. Nogle forældre vælger at sende deres børn i en friskole. Det kan skyldes, at klasserne der ikke er så store.
4. Nogle forældre vælger at sende deres børn i en friskole på grund af de mindre klasser der.
5. Nogle forældre vælger at sende deres børn i en friskole. Klasserne der er nemlig mindre.
6. Nogle forældre vælger at sende deres børn i en friskole. En årsag kan være, at klasserne der ikke er så store.

● Opgave 36

Vælg selv en årsag til, at forældre vælger at sende deres børn i en friskole i stedet for en folkeskole. Skriv 7 sætninger, hvor du bruger de forskellige ord/strukturer fra opgave 35. Fokuser på korrekt ordstilling.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

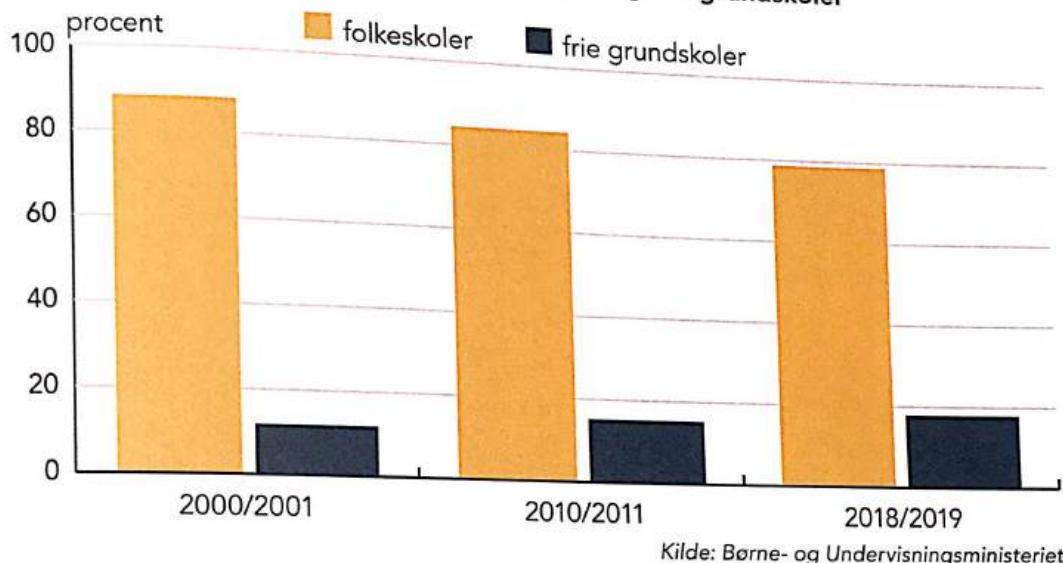
7. _____

● Opgave 37

Tal med forskellige klassekammerater. Selvom forældrene skal betale for at sende deres børn i en fri grundskole, vælger flere og flere alligevel at gøre det. Diskuter, hvilke årsager der kan være til det.

PRØV

Andel af elever, der går på henholdsvis folkeskoler og frie grundskoler

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet

Opgave 38

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Beskriv kort hovedtrækkene i diagrammet.
- Forklar, hvilke årsager der kan være til den udvikling, som diagrammet viser.
- Vurder, hvilke fordele og ulemper der kan være ved at vælge en fri grundskole i stedet for en folkeskole.

Du skal skrive mindst 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal udgøre cirka 50 % af teksten.

Kilde: Prøve i Dansk 3 maj-juni 2013 (opdaterede tal)

Du kan bruge strukturen i skemaet på næste side til at hjælpe dig med at organisere teksten. Start med at brainstorme ideer til hvert af tekstens afsnit. Skriv stikord i skemaet.

Beskrivelse	Diagrammet viser ... Ifølge diagrammet ...
Forklaring	Der kan være forskellige årsager til, at ... En årsag er, at ...
Vurdering fordele	Der kan være flere fordele ved at vælge en fri grundskole fremfor en folkeskole. En fordel er, at ... En anden fordel kan være, at ...
Vurdering ulemper	På den anden side kan der også være nogle ulemper. En ulempe er, at ... En anden ulempe kan være, at ...

● Opgave 39

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Snak om jeres ideer til, hvad I vil skrive i tekstens forskellige afsnit.

ARBEJD VIDERE

Strategi: Tjek din tekst for fejl og mangler, efter du har skrevet den.

Når du har skrevet din tekst, skal du bruge tid på at tjekke din tekst for fejl og mangler. Du skal være særligt opmærksom på de fejl, som du typisk laver, eller de sproglige områder, som du har problemer med. Det kan fx være:

1. adjektivernes bøjning og endelser (se side 26-28)
2. verbernes bøjning og endelser (se side 34-35)
3. substantivernes bøjning og endelser (se side 43-46)
4. ordstilling (se side 87-88)
5. nabo-ord (se side 98-99)
6. pronominer (se side 112-114)
7. tegnsætning (se side 150-153)

Opgave 40

Læs teksten, der er en besvarelse af opgave 38. Der er forskellige sproglige fejl. Ret fejlene 1-33.

Diagrammet viser *andel (1) af elever, der gik i henholdsvis folkeskoler og frie grundskoler i *periode (2) fra 2000/2001 til 2018/2019. Ifølge diagrammet steg *andel (3) af elever, der gik i frie grundskoler, med 6 procentpoint. Dog gik langt *størstedel (4) af de danske *børnene (5) stadig i folkeskoler, nemlig 78,8 %.

Der kan være *forskellig (6) årsager *for (7), at flere forældre i de seneste år har sendt deres børn i en fri grundskole. En årsag er, at der er lukket mange kommunale folkeskoler på grund af faldende elevtal, presset økonomi eller effektiviseringer. Når *lokal (8) skoler nedlægges, *forældregrupper går (9) sammen og åbner i stedet en friskole. På den måde holdes der liv i lokalsamfundene * (10) og børnene undgår lang transport til en *andre (11) skole. En anden årsag kan være, at forældrene er *utilfreds (12) med forholdene i folkeskolen. Det kan eksempelvis være mange elever i klasserne, mange vikarer, lange skoledage og inklusion. Det er alle faktorer, som kan *medfører (13) mere uro, dårligere trivsel og mindre læring.

Der kan være flere fordele og ulemper *med (14) at *vælger (15) en fri grundskole fremfor en folkeskole. *Det (16) vigtigste fordel er, at forældrene har større indflydelse på, hvilken slags undervisning deres børn modtager i skolen. Mange frie grundskoler bygger nemlig på *nogen (17) bestemte værdier, et bestemt livssyn eller en bestemt pædagogisk tænkning. Mange af skolerne har derfor *nogen (18) undervisningstilbud, *hvilke (19) fokuserer mere på eksempelvis musik, leg, kreativitet og fællesskab frem for tests og karakterer. Ved at sende deres børn i en friskole *forældrene kan (20) således vælge en skole, der passer *for (21) deres egne værdier eller ønsker.

På den anden side kan der også være nogle ulemper. En ulempe for forældrene er, at de skal betale for deres børns skolegang, hvorimod undervisningen i en folkeskole er gratis. Det kan være en *stort (22) omkostning for forældrene * (23) særligt hvis de har flere børn. Derudover *det kan (24) udelukke børn af forældre, der *har ikke (25) råd til det. Dermed *risikere (26) man, at der kommer a- og b-skoler i *samfund (27), fordi mange af eleverne med ressourcestærke forældre går på privatskoler, mens de ressourcesvage går i folkeskolen. Det går imod *lighedstanke (28) i det danske samfund, hvor alle børn skal have lige muligheder for *en godt (29) skolegang.

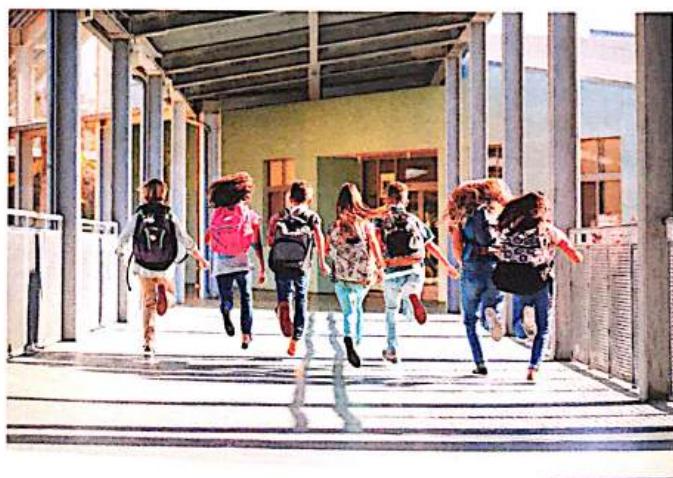
Der kan desuden være en ulempe for eleverne i de frie grundskoler. De møder nemlig i høj grad kun børn, der er som dem selv. I folkeskolen er der derimod stor mangfoldighed med børn fra forskellige kulturelle *baggrund (30), forskellige religioner og forskellige samfundsdrag. Med andre ord *hele samfundet er (31) repræsenteret. Det er *vigtig (32) for børnene, at de *lære (33) at arbejde sammen med og respektere forskellige typer af mennesker.

● Opgave 41

Arbejd sammen i par. Sammenlign jeres rettelser. Snak sammen om, hvad der er forkert og hvorfor.

● Opgave 42

Arbejd sammen i par. Læs din klassekammerats besvarelse af opgave 38 med en klassekammerat. Tjek den systematisk for fejl i de forskellige sproglige områder i strategiboksen på side 161. Giv hinanden feedback bagefter.

BLIV KLAR

● Opgave 43

Læs spørgsmålene 1-2. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord.

1. Nogle mener, at der er problemer med manglende disciplin og uro i den danske folkeskole. Hvilke årsager kan der være til, at nogle elever skaber uro og forstyrre undervisningen?
2. Hvilke konsekvenser kan det have for elevernes læring og trivsel, hvis der mangler disciplin og ro i undervisningen?

● Opgave 44

Snak med forskellige klassekammerater. Tal om spørgsmålene 1-2 i opgave 43.

Strategi: Lær sprog til at kommentere.

I skriftlig fremstilling delprøve 2B er der en liste med fx årsager, synspunkter/holdninger eller forslag. I opgavens punkt 2 står der, at du skal kommentere ét eller to af dem. At kommentere betyder, at du skal udtrykke din holdning eller enighed/uenighed. Derudover skal du argumentere, dvs. begrunde og eksemplificere.

● Opgave 45

Læs forslagene til, hvordan man kan skabe disciplin og ro i undervisningen. Overvej, om forslagene efter din mening kan være med til at skabe mere ro. Begrund og uddyb, hvorfor eller hvorfor ikke. Skriv evt. stikord. Se eksemplet i sproghjælpsboksen på næste side.

Der skal være bedre samarbejde mellem forældre, lærere og skolen.

Elever, der skaber uro, skal gå i specielle klasser sammen med andre urolige elever.

Eleverne skal være med til at bestemme, hvad de skal arbejde med, og hvordan de skal arbejde i undervisningen.

Undervisningen skal være mere varieret.

Lærerne skal uddannes bedre til at håndtere urolige elever og sikre ro i klassen.

Skoledagene skal være kortere.

Der skal være færre elever i klasserne.

Elever, der skaber uro, skal straffes med sanktioner. Det kan fx være at blive sat udenfor døren, at få eftersidning eller at blive sendt på kontoret for at snakke med skolelederen.

Der skal være mere lærerstyret klasseundervisning og mindre par-, gruppe- og projektarbejde.

Der skal være tydelige regler for, hvad eleverne må og ikke må i undervisningen – og tydelige konsekvenser, hvis de ikke overholder reglerne.

Der skal være flere fysiske aktiviteter i undervisningen.

Lærerne skal være mere autoritære og strenge.

Sproghjælp

Nogle mener, at man kan skabe mere disciplin og ro i klassen ved at straffe de urolige og udisciplinerede elever med sanktioner. **For eksempel** kan man sende dem udenfor døren. Det kan være godt, at børn lærer, at dårlig opførsel har konsekvenser. **Efter min mening** er det **dog** kun en nem og kortsigtet løsning. Læreren sikrer selvfolgelig ro i klassen her og nu, **da** det forstyrrende element fjernes, når de urolige elever forlader lokalet. Så skal de andre elever ikke lide under uroen. **I midlertid** lærer eleverne med de disciplinære problemer ikke, hvordan de så skal opføre sig. **Ydermere** går de glip af undervisningen og bliver udelukket fra fællesskabet. **Det kan betyde**, at problemet med uro bliver værre, **fordi** de kommer bagefter fagligt.

Opgave 46

Arbejd sammen i par. Diskuter, om forslagene i opgave 45 kan være med til at skabe mere ro og disciplin.

Opgave 47

Se på ordene med gul skrift i sproghjælpsboksen ovenfor. Skriv dem på den korrekte plads i skemaet.
Se eksemplet.

Holdning	Eksemplificering	Forklaring	Konsekvens	Kontrast	Tilføjelse
	for eksempel				

Opgave 48

Læs kommentaren til synspunkt 2 i boksen. Er du enig i kommentaren? Hvorfor/Hvorfor ikke?

Synspunkter på spørgsmålet: Hvem har efter din mening ansvaret for, at eleverne ikke skaber uro i undervisningen?

1. Det er forældrene, der har ansvaret.
2. Det er læreren, der har ansvaret.
3. Det er skolen, der har ansvaret.
4. Forældrene, læreren og skolen har et fælles og lige stort ansvar.

Kommentar:

Nogle har det synspunkt, at det er læreren, der har ansvaret for, at børnene ikke skaber uro i undervisningen. Det, **mener jeg**, er rigtigt. Børnene er i skole mange timer hver dag, så lærerne har et stort ansvar for opdragelsen i hverdagen. **Desuden** er det læreren, der er til stede i klassen, når problemerne med uro opstår. **Efter min mening** skal læreren først og fremmest undervise på en spændende måde, så børnene er aktive og motiverede. **Eksempelvis** skal undervisningen være varieret og inkludere fysiske aktiviteter. På den måde er børnene mere engagerede, og de laver **derfor** mindre uro. **Derudover** skal læreren lave regler og sætte grænser for, hvad eleverne må og ikke må i klassen. **For eksempel** at de skal række hånden op, hvis de gerne vil sige noget. Og så skal læreren gribe ind på en konsekvent måde overfor elever, der ikke følger reglerne.

Opgave 49

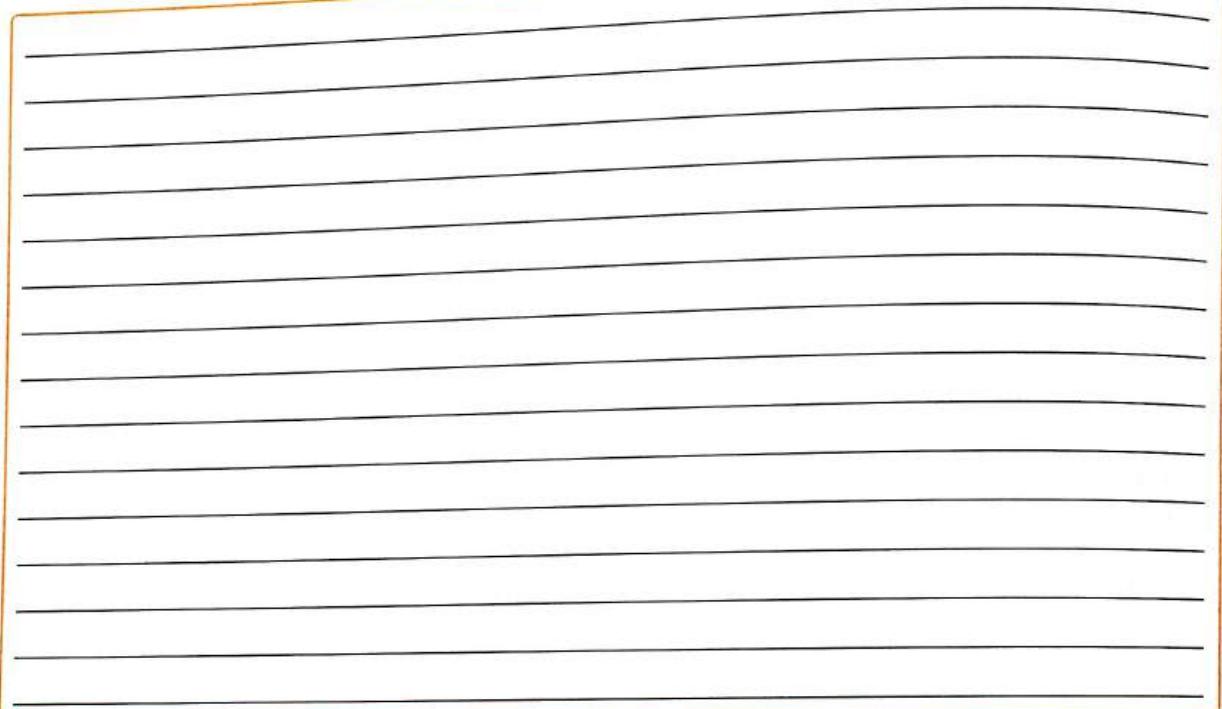
Tal med forskellige klassekammerater. Snak om, hvorvidt I er enige i kommentaren i opgave 48 og hvorfor/hvorfor ikke.

Opgave 50

Tilføj ordene fra kommentaren i opgave 48 til skemaet i opgave 47.

● **Opgave 51**

Vælg et af forslagene i opgave 45. Skriv en kommentar. Brug nogle af ordene fra skemaet i opgave 47.
Vær opmærksom på korrekt ordstilling.

● **Opgave 52**

Læs din klassekammerats kommentar i opgave 51. Tjek, om han/hun har brugt ordene fra skemaet i opgave 45 korrekt. Giv ham/hende feedback bagefter.

PRØV

Opgave 53

Man hører ofte, at der er problemer med manglende ro og disciplin i den danske folkeskole. Det forstyrre undervisningen og har konsekvenser for børnenes læring og trivsel. Men hvad kan man gøre for at forbedre disciplinen og skabe mere ro i undervisningen? I listen nedenfor er der nogle forslag.

Forslag til at skabe mere disciplin og ro i undervisningen:

- Elever, der skaber uro, skal gå i specielle klasser sammen med andre urolige elever.
- Elever, der skaber uro, skal straffes ved at blive sat udenfor døren eller sidde efter.
- Lærerne skal uddannes bedre til at håndtere urolige elever og sikre ro i klassen.
- Der skal være bedre samarbejde mellem forældre, lærere og skolen.
- Undervisningen skal være mere varieret.
- Der skal være færre elever i klasserne.

Du skal skrive en tekst, hvor du besvarer følgende 3 punkter:

- Fortæl kort om dine egne erfaringer med disciplin og uro, da du gik i skole.
- Kommenter et eller to af forslagene.
- Vurder, om det er forældrenes, lærernes eller skolens ansvar at skabe mere disciplin og ro i undervisningen.

Du skal skrive minimum 200 ord, og besvarelsen af punkt 3 skal fylde mindst 50 % af din tekst.

Kilde: Prøve i Dansk 3 maj-juni 2019 (redigeret)

Du kan bruge skemaet på næste side til at strukturere din tekst. Start med at brainstorme ideer til, hvad du vil skrive i hvert afsnit.

Fortæl	Man hører tit, at der er problemer med manglende disciplin og uro i den danske folkeskole. Dengang jeg gik i skole, ...
Kommentér et forslag	<p>Man kan skabe bedre disciplin og mere ro på flere forskellige måder. Et forslag er, at ...</p> <p>Det, mener jeg (ikke), er et godt/dårligt forslag, fordi ...</p>
Vurdering	Man kan diskutere, hvem der har ansvaret for den manglende disciplin og uro i folkeskolen. Efter min mening ...

● Opgave 54

Tal med forskellige klassekammerater, før du skriver din tekst. Snak om jeres ideer til, hvad I vil skrive i tekstens forskellige afsnit.

ARBEJD VIDERE

Strategi: Vær opmærksom på, hvad eksinator og censor kigger på, når de bedømmer din besvarelse.

Efter prøven i skriftlig fremstilling bedømmer en censor og en eksinator dine besvarelser af delprøve 1 og delprøve 2. De giver dig én samlet karakter for de to delprøver. I deres bedømmelse ser de på forskellige aspekter. Det kan du bruge som en tjekliste til dine egne tekster:

1. Opgavebesvarelse:

- Har du besvaret opgaven adækvat? Dvs. har du forstået og fulgt opgavens instruktion? Har du besvaret alle fokuspunkterne? Udgør besvarelsen af punkt 3 i delprøve 2 cirka 50 %?
- Opfylder din tekst de sproglige krav og mål for Prøve i Dansk 3? Dvs. viser du fx, at du kan forklare, udtrykke synspunkter, begrunde, argumentere og uddybe?

2. Organisering og sammenhæng:

- Har du organiseret teksten godt i passende afsnit?
- Hænger hele teksten og dens afsnit godt sammen? Har du lavet overgange mellem afsnittene?
- Hænger teksten godt sammen i de individuelle afsnit? Har du fx brugt passende forbindeord til at skabe sammenhæng mellem dine sætninger?

3. Sprog:

- Er dine ordvalg korrekte og varierede? Hvis du er usikker, så brug en ordbog.
- Er ordstillingen i dine sætninger korrekt? Fx er verbum på plads nummer 2 i hovedsætninger? Er adverbierne placeret korrekt i hoved- og ledsætninger?
- Er verbernes tider og endelser korrekte?
- Er substantivernes endelser korrekte?
- Er adjektivernes endelser korrekte?
- Har du valgt de korrekte pronominer?
- Har du stavet ordene korrekt? Hvis du er usikker, så brug en ordbog.
- Har du sat tegn (fx punktum og komma) korrekt?

Opgave 55

Arbejd sammen i par. Læs og bedøm din klassekammerats besvarelse af opgave 53. Brug listen med spørgsmål fra strategiboksen ovenfor. Giv hinanden feedback bagefter.

BLIV KLAR

● Opgave 56

Læs præsentationen af emnet 'Gruppearbejde som undervisningsform'. Hvad er formålet med de forskellige afsnit? Skriv det i skemaet. Se eksemplet.

Fokus/Formål	Præsentation
Introduktion - introducere emne - skitser præsentationens struktur	Mit emne er 'Gruppearbejde som undervisningsform'. Jeg vil først sige noget om undervisningsformen. Derefter vil jeg sige noget om fordelene og ulemperne ved den.
	I Danmark er gruppearbejde en stor del af hele uddannelsessystemet. Denne måde at organisere undervisning på bruges helt fra de små klasser til universiteterne. For eksempel sker en stor del af læringen gennem projektarbejde på to af de store danske universiteter, nemlig Aalborg Universitet og Roskilde Universitet. Her arbejder de studerende hvert semester sammen i projektgrupper om at skrive et semesterprojekt.
	Der er en række fordele ved projektarbejde i grupper. For det første mener mange forskere, at man lærer bedre med denne undervisningsform end med traditionel klasseundervisning. For det andet forbereder gruppearbejdet de studerende til fremtiden, da der er meget projekt- og teamarbejde på de fleste arbejdspladser. For det tredje er der den faglige sparring. Flere hoveder tænker normalt bedre end ét. Derfor opstår der flere idéer og lærerige diskussioner i løbet af gruppearbejdet. Endelig udvikler de studerende nogle kompetencer, som de ikke gør gennem traditionel klasseundervisning, hvor underviseren forelæser om emnet.
	På den anden side er der også nogle ulemper ved gruppearbejde. Den største ulempe er, at det er meget forskelligt, hvordan studerende lærer bedst. Det er med andre ord forskelligt, om man arbejder bedst alene eller i en gruppe. En anden ulempe er, at arbejdet tager længere tid og kan være mere besværligt, end hvis man arbejder alene.

Strategi: Lav en disposition med overskrifter og nøgleord.

Når du skal præsentere dit emne, må du ikke læse op af et manuskript, men du må gerne have en disposition med. Dispositionen kan hjælpe dig med at huske de ting, du gerne vil sige. Det kan være en god ide at lave din disposition som et trædiagram. Skriv dit emne og fokus øverst. Skriv derefter overskrifterne på de forskellige dele af din præsentation (fx Årsager). Tilføj så nøgleord til de forskellige dele.

Opgave 57

Læs præsentationen i opgave 57 igen. Lav en disposition. Hvilke overskrifter vil du give hver del? Og hvilke nøgleord er der i hver del?

Strategi: Tænk på din præsentation som en filmtrailer.

Efter præsentationen er der et interview, hvor du skal svare på nogle spørgsmål om dit emne. Spørgsmålene tager udgangspunkt i din præsentation. For at give dig selv de bedste muligheder for et godt interview er det vigtigt, at du holder en velorganiseret præsentation, der "åbner" emnet op. Du kan tænke på, at præsentationen skal fungere som en filmtrailer. Den skal ikke fortælle "hele historien". Derimod skal præsentationen gøre eksaminator interesseret i at høre mere om emnet. Derfor er det en god strategi at lave nogle "huller" i teksten, der inviterer til, at eksaminator spørger ind.

Emne

overskrift I

● Opgave 58

I interviewet, der følger efter din præsentation, kan du få forskellige typer af spørgsmål, fx:

- Opklarende spørgsmål, fx 'Du sagde, at ... Vil du godt forklare det lidt nærmere?'
- Uddybende spørgsmål, fx 'Du sagde, at ... Kan du ikke fortælle lidt mere om det?'
- Spørgsmål, der kræver ræsonnement, fx 'Du fortalte, at ..., men hvorfor tror du så, at ...?'
- Spørgsmål, der kræver stillingtagen, fx 'Mener du, at ..? Hvorfor?/Hvorfor ikke?'

 Se videoen, hvor Leonie holder sin præsentation om Gruppearbejde som undervisningsform. Skriv interviewspørgsmål.

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?
4. _____ ?
5. _____ ?

● Opgave 59

 Se videoen med interviewet efter præsentationen. Hvilke spørgsmål stiller eksinator til Leonie? Skriv spørgsmålene på linjerne.

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?
4. _____ ?
5. _____ ?

Strategi: Giv adækvate og uddybede svar på eksaminators spørgsmål.

Til prøven i mundlig kommunikation bliver du bedømt på, om dine svar på eksaminators spørgsmål er adækvate. Dvs.:

- Du skal svare præcist på det, du bliver spurgt om.
- Du skal bruge sprog, der lever op til kravene på det sproglige niveau til Prøve i Dansk 3.

Desuden er det vigtigt, at dine svar er uddybede med begründelser og eksempler.

● **Opgave 60**

 Se videoen med interviewet igen. Skriv stikord til, hvad Leonie svarer på eksaminators spørgsmål.

● **Opgave 61**

Arbejd sammen i par. Diskuter, om Leonie giver adækvate og uddybede svar på eksaminators spørgsmål.

PRØV

● Opgave 62

Vælg ét af emnerne 1-4, og forbered en præsentation på cirka 2 minutter. Du kan bruge strukturen i skemaet til at organisere præsentationen. Brug, hvad du har lært i kapitlet, men søg også selv informationer på internettet om dit valgte emne. Lav en disposition som i opgave 58.

Præsentationsemner relateret til uddannelse:

1. Brug af teknologi i undervisningen
2. Frafald og gennemførelse på de videregående uddannelser
3. Folkeskoler vs. frie grundskoler
4. Uro og disciplin i undervisningen

Struktur	Sproghjælp			
Introduktion Opbygning	Mit emne er Jeg vil fokusere på ... Først vil jeg Derefter Til sidst ...			
Årsager	Der kan være flere årsager til ... En årsag er, at ... En anden årsag kan være, at ...			
Vurdering	Betydninger	Muligheder	Fordele/ulemper	Argumenter for/ imod
	Det kan have flere betydninger, at ... For det første kan det betyde, at ... For det andet kan det have betydning for ...	Jeg vil vurdere, at mulighederne for at ... er gode/dårlige, fordi ... Forskellige tiltag kan være med til at ... Et af disse tiltag er ...	Der kan være både fordele og ulemper ved at ... En fordel er, at ... På den anden side er der også ulemper. Den største ulempe er, at ...	Der er argumenter både for og imod, at ... Et argument for er, at ... Et argument imod er, at ...

● Opgave 63

Arbejd sammen i par. A præsenterer sit emne i 2 minutter. B lytter og skriver spørgsmål. Brug eksemplerne på spørgsmål i sproghjælpsboksen på næste side.

Sproghjælp

Opklaring

Du sagde, at Kan du forklare det lidt nærmere?

Eksemplificering

Kan du give nogle eksempler på ...?

Uddybning

Du sagde, at Kan du sige lidt mere om det?

Mening/holdning

Mener du, at ...? Hvorfor?

Mener du, at det er godt eller dårligt, at ...? Hvorfor?

Vurdering – fordele og ulemper

Hvilke fordele og ulemper kan der være ved ...?

Mener du, at der er flest fordele eller ulemper ved ...?

Du nævner både fordele og ulemper, men hvad synes du selv om ...?

Løsninger og ansvar

Hvad kan man gøre for at ...?

Hvem har ansvaret for ...?

Du nævner nogle forskellige løsningsmuligheder. Hvad synes du selv er den bedste løsning?

Udvikling

Hvordan tror du, at ... vil udvikle sig i fremtiden?

Hvordan tror du, at ... ser ud om 10/50/... år?

Vurdering – betydning og problemer

Hvilke problemer kan der være ved ...?

Hvilken betydning kan det have for ...?

Forklaring

Hvorfor tror du, at ...?

Hvad tror du, årsagen er til, at ...?

Ræsonnement

Du sagde, at ..., men hvorfor tror du så, at ...?

Opgave 64

Arbejd sammen i samme par. B stiller sine spørgsmål fra opgave 64 til A i 3 minutter.

Opgave 65

Arbejd sammen i samme par. A og B bytter. B præsenterer sit emne, mens A lytter, skriver og stiller spørgsmål.

BLIV KLAR

Strategi: Lav en situationsbeskrivelse, som relaterer til emnet.

I delprøve 2 skal du trække et emne af 3 mulige og beskrive situationerne på nogle billeder. Du skal ikke lave en billedbeskrivelse, men derimod en emnerelateret situationsbeskrivelse. Dvs. du skal sige noget om, hvad situationerne fortæller om emnet.

Opgave 66

Se på billederne herunder. I 1. viser billederne to situationer, der handler om emnet 'Undervisningsformer'. I 2. viser billederne to situationer, der handler om emnet 'Uddannelse og køn'. Lyt til 2 beskrivelser af situationerne på billederne. I hvilken beskrivelse, a eller b, bruger prøvedeltageren strategien i strategiboksen? Sæt kryds ved den bedste beskrivelse.

1.

Emne A – Undervisningsformer i skolen

2.

Emne B – Uddannelse og køn

Kilde: Prøve i Dansk 3, nov.-dec. 2017

Beskrivelse a

Beskrivelse b

Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2017

Beskrivelse a

Beskrivelse b

Strategi: Vis, at du kan udtrykke synspunkter, argumentere og uddybe.

Til prøven i mundlig kommunikation skal du bl.a. vise, at du kan argumentere. Et argument består af nogle forskellige elementer:

- en påstand – synspunktet, som man vil overbevise nogen om. Påstanden kan være udtrykt som en konsekvens med forbinderord såsom 'derfor' eller 'så' (fx Gruppearbejde aktiverer flere elever. Derfor er det vigtigt.)
- belæg – begründelsen for, at påstanden er rigtig eller sandsynlig. Belægget er ofte udtrykt ved forbinderord som fx 'for', 'fordi', 'da' eller 'nemlig' (fx Gruppearbejde er vigtigt, fordi det aktiverer flere elever).
- styrkemarkør – styrkegraden i påstanden. Dvs. hvor sikker personen er på påstanden. Styrkemarkøren er ofte udtrykt gennem adverbier, fx helt sikkert, uden tvivl, naturligvis, selvfølgelig, i de fleste tilfælde, ofte, normalt, sandsynligvis, muligvis, for det meste.

Desuden skal du vise, at du kan uddybe dine synspunkter. En uddybning er en nærmere forklaring eller beskrivelse, hvor du kan komme med eksempler (for eksempel, eksempelvis).

Opgave 67

Læs spørgsmål 1 og svaret på spørgsmålet. Skriv påstand, belæg, styrkemarkør og uddybning på linjerne. Se eksemplet 0.

0. Hvilken betydning har det efter din mening for elevernes motivation og engagement, at der er meget gruppearbejde i skolen? (Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2015)

Efter min mening har gruppearbejde helt sikkert stor betydning for mange elevers motivation og engagement. Det skyldes, at alle elever er aktive, når de arbejder i grupper, og de lærer bedre på den måde. Derfor får eleverne også mere lyst til at lære, og de bliver mere interesseret i stoffet. Hvis læreren derimod for eksempel bruger klasseundervisning, har færre elever mulighed for at deltage i en diskussion. Det kan have den konsekvens, at færre elever forstår stoffet og derfor bliver demotiverede.

Påstand: gruppearbejde har stor betydning for elevers motivation og engagement.

Belæg: eleverne er aktive, de lærer bedre på den måde

Styrkemarkør: helt sikkert

Uddybning: hvis læreren bruger klasseundervisning, har færre elever mulighed for at deltage i diskussionen, færre elever forstår stoffet, de bliver demotiverede

1. Hvad tror du, det betyder for elevernes motivation og engagement, at de sommetider bliver undervist udenfor klasselokalet? (Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2015)

Jeg tror, det kan have positiv betydning for elevernes motivation og engagement i de fleste tilfælde, fordi det giver dem mulighed for at forbinde fagenes indhold med verden udenfor skolen. For eksempel kan man lære om nogle dyr i biologiundervisningen, og derefter kan klassen tage ud i skoven for at observere dem. Desuden kan nogle elever have svært ved at sidde stille i klasselokalet i lang tid. Hvis undervisningen eksempelvis nogle gange foregår i en skov, en butik eller på en virksomhed, bliver den mere varieret. Og det kan engagere eleverne mere, fordi de er mere aktive, end hvis de sidder på skolen.

Påstand: _____

Belæg: _____

Styrkemarkør: _____

Uddybning: _____

● **Opgave 68**

Skriv et svar til spørgsmål 1-3. Brug modellerne i opgave 67 og sproghjælpsboksen på næste side til at hjælpe dig.

Spørgsmål 1: Piger klarer sig generelt bedre end drenge i skole- og uddannelsessystemet. Hvilken betydning kan det have for drengene, at de ikke klarer sig så godt? (Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2014)

Påstand med styrkemarkør	
Belæg	_____ _____ _____
Uddybning	_____ _____ _____ _____

Spørgsmål 2: Langt flere kvinder end mænd uddanner sig til pædagog, lærer og sygeplejerske. Kan der efter din mening være nogle problemer ved, at langt flere kvinder end mænd vælger disse uddannelser? (Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2014)

Påstand med styrkemarkør	
Belæg	_____ _____ _____
Uddybning	_____ _____ _____ _____

Spørgsmål 3: Der optages nu flere kvindelige end mandlige studerende på universitetsuddannelser, som tidligere var typiske uddannelser for mænd (fx læge, teolog og jurist). Hvilke fordele og ulemper kan der efter din mening være ved det? (Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2014)

Påstand med styrkemarkør	
Belæg	[Four blank lines for writing evidence.]
Uddybning	[Five blank lines for expanding on the statement.]

Sproghjælp

Synspunkt	Belæg	Styrkemarkør	Uddybning
• Efter min mening ...	• For	• Helt sikkert	• For eksempel
• Jeg synes (ikke), at ...	• Fordi	• Altid	• Eksempelvis
• Jeg mener (ikke), at ...	• Eftersom	• Uden tvivl	• Især
• Jeg tror (ikke), at ...	• Da	• I de fleste tilfælde	
• Derfor ...	• Nemlig	• Normalt	
• Så ...		• Muligvis	
		• Sandsynligvis	

PRØV

● Opgave 69

De to billeder viser nogle situationer, der handler om emnet 'Studerende og erhvervserfaring'. Se på billedeerne. Overvej, hvordan du vil beskrive dem. Husk at relatere situationerne til emnet.

Emne A – Studerende og erhvervserfaring

Sproghjælp

Begge billede viser ...
På det øverste/nederste billede ...

Jeg tror, at ...
Det ser ud, som om at ...
Måske ...

Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2017

● Opgave 70

- Arbejd sammen i par. Beskriv på skift, hvad der sker i de to situationer. Beskrivelsen skal være i 45-60 sekunder. Brug sproghjælpsboksen.

● Opgave 71

Læs spørgsmålene 1-6. Overvej dine svar, og skriv evt. stikord. Brug sproghjælpsboksene. Brug også, hvad du lærte om argumentation i opgave 67-68.

1. Mange studerende vælger at bruge meget tid på at have et studierelevant job ved siden af deres studie. Hvorfor tror du, de gør det?

Sproghjælp

- Jeg tror, at det kan skyldes ...
- Jeg tror, at den vigtigste årsag er, at En anden årsag kunne være, at ...

2. Hvad tror du, det betyder for studerendes karrieremuligheder, hvis de bruger meget tid på et studierelevant job ved siden af deres studie?

Sproghjælp

- Det kan fx betyde, at ..., fordi ...
- Jeg tror, at det kan have positive/negative konsekvenser, fordi ...

3. Nogle studerende vælger i en periode at være i ulønnet praktik, selvom de altså ikke får penge for det. Hvorfor tror du, de alligevel vælger det?

Sproghjælp

- Jeg tror, at det kan skyldes ...
- Jeg tror, at den vigtigste årsag er, at En anden årsag kunne være, at ...

4. Hvad tror du, det betyder for studerendes karrieremuligheder, hvis de i en periode er i ulønnet praktik?

Sproghjælp

- Det kan fx betyde, at ..., fordi ...
- Jeg tror, at det kan have positive/negative konsekvenser, fordi ...

5. Mange danske unge vælger at arbejde eller rejse, før de begynder at studere. Hvilke fordele og ulemper mener du, der kan være ved det?

Sproghjælp

- Der kan være flere fordele. Først og fremmest er det en fordel, at En anden fordel kunne være, at ...
- På den anden side er der dog også nogle ulemper. En ulempe er, at ...

6. Hvad tror du, det betyder for det danske samfund, at mange danske unge arbejder eller rejser, før de begynder at studere, og dermed bliver senere færdige med deres uddannelse?

Sproghjælp

- Det kan fx betyde, at ..., fordi ...
- Jeg tror, at det kan have positive/negative konsekvenser, fordi ...

Kilde: Prøve i Dansk 3, maj-juni 2017

Opgave 72

Arbejd sammen med en klassekammerat. A starter med at stille B spørgsmål i 4 minutter. Bagefter stiller B spørgsmål til A i 4 minutter.

Opgave 73

Gentag aktiviteten i opgave 72 med forskellige klassekammerater.

ARBEJD VIDERE

● Opgave 74

 Se videoerne med prøvedeltagerne Justyna og Svetlana, der er til prøve i mundtlig kommunikation. Overvej spørgsmålene i skemaet, mens du ser videoerne, og skriv stikord.

Delprøve 1 Præsentation	Er præsentationen godt opbygget? Er udtalen forståelig?
Delprøve 1 Interview	Besvarer han/hun spørgsmålene adækvat? Er sproget forståeligt og forholdsvis korrekt og komplekst?
Delprøve 2 Situationsbeskrivelse	Er beskrivelsen af situationerne på de to billeder dækkende?
Delprøve 2 Interview	Besvarer han/hun spørgsmålene adækvat? Er sproget forståeligt og forholdsvis korrekt og komplekst?

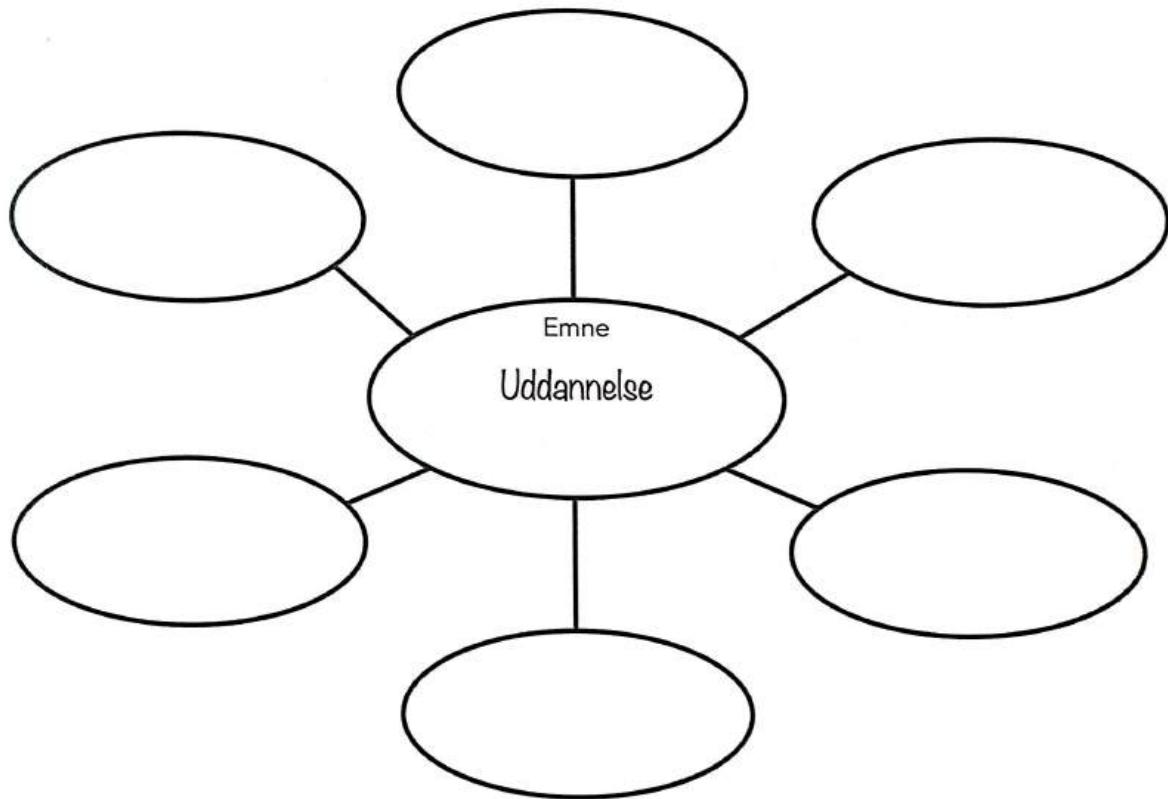
● Opgave 75

På Udlændinge- og Integrationsministeriet hjemmeside kan du selv læse mere om bedømmelse af de mundtlige delprøver. Desuden kan du lytte til filer med eksempler på forskellige mundtlige karakterer. Læs og lyt her på hjemmesiden: <https://uim.dk/arbejdsmønster/danskundervisning-og-prøver-for-udlændinge/prøver/danskprøver/bedommelsesvejledninger>

KIG TILBAGE

● Opgave 76

I kapitel 3 har du arbejdet med forskellige temaer indenfor emnet uddannelse. Hvad tager du med fra kapitlet? Kig tilbage, og tænk over, hvad du har lært om temaerne. Organiser de vigtigste informationer og nøgleord i diagrammet. Du må gerne lave flere cirkler.

● Opgave 77

Tal med forskellige klassekammerater. Hvad har I lært om emnet uddannelse? Tilføj dine klassekammeraters ideer til diagrammet.

● Opgave 78

Tal sammen i klassen. Hvad har I lært om emnet uddannelse?

Denne bog er til dig, som skal til Prøve i Dansk 3. Du går på et prøveforberedende hold, eller du skal til prøven som selvstuderende.

Bogen består af tre kapitler med emnerne: arbejde, ligestilling og uddannelse. I alle tre kapitler lærer du om prøvens forskellige tekst- og opgavetyper, og du lærer at bruge gode strategier til at løse opgaverne inden for læseforståelse, skrivning og mundlig kommunikation.

Bliv klar – til Prøve i Dansk 3 består af:

- Grundbog
- Teksthæfte med informationer om prøven samt strategier
- Videofilm med prøvesituationer
- Lærervejledning med facilitliste

Praxis

ISBN 978-87-636-0769-8

9 788763 607698
www.praxis.dk